

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta humanitních studií

Žižkovská identita očima dvou generací

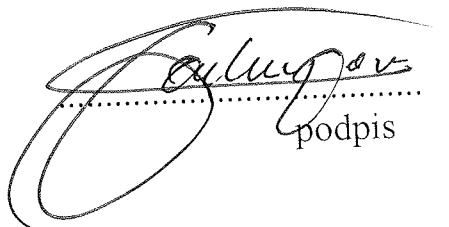
Olga Soukupová

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Miloslava Turková, CSc.

Praha 2006

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a souhlasím s jejím eventuálním zveřejněním v tištěné nebo elektronické podobě.

V Praze dne 26.1.2006

.....
podpis

Děkuji paní PhDr. Miloslavě Turkové, CSc. za odborné vedení mé bakalářské práce a trpělivost, kterou se mnou měla. Také bych ráda poděkovala všem, kteří se mého výzkumu zúčastnili, jmenovitě členům Klubu přátel Žižkova, jejichž vyprávění bylo zajímavé a přínosné a také svým vrstevníkům, kteří mi poskytli možnost toto vyprávění srovnat se svým pohledem na momentální dění na Žižkově a výsledný posun ve vnímání identity této části Prahy.

„Dvojím způsobem se můžeme vrátit domů; první je, že zůstaneme, kde jsme. Druhý, že se vydáme na cestu kolem světa, a tak se zase vrátíme na místo, odkud jsme vyšli“.¹

---

¹ Citát G. K. Chestertona, Cílek, V.: Makom. Kniha míst, Nakladatelství Dokořán, Praha 2004, s. 6

OBSAH

	Obsah	1
1.	Úvod	3
1.1	Metoda, vzorek, hypotéza	4
2.	Nástin dějin Žižkova	7
2.1.	Vznik území dnešního Žižkova	7
2.2.	Městská rada a starostové	8
2.3.	Temné období Žižkova	9
2.4.	Samostatný Žižkov	10
2.5.	Okupace a květnové povstání	11
2.6.	Změny v době socialismu	12
2.7.	Od sametové revoluce do současnosti	13
3.	Víkend a volný čas obyvatelů Žižkova	14
3.1	Víkend „pamětníků“	14
3.2	Víkend „mladé generace“	16
3.3	Volný čas „pamětníků“	17
3.3.1.	Biograf	18
3.3.2.	Divadlo	20
3.4	Volný čas „mladé generace“	21
4.	Žižkovské slavnosti	24
5.	Žižkovský masopust	27
5.1.	Historie masopustu a časové období oslav	28
5.2.	Významné dny masopustu	28
5.3	Průběh Žižkovského masopustu v roce 2005	30
5.4	Žižkovský masopust z pohledu obyvatel Žižkova	32
6.	Vinobraní na Žižkově a Vinohradech	34
6.1.	Průběh vinobraní na Žižkově a Vinohradech v roce 2005	35

6.2	Pohled obyvatel Žižkova na slavnost vinobraní	35
7.	Identita	37
7.1.	Vytváření identity společnosti	38
7.2.	Krise a ztráta identity společnosti	40
7.3.	Identita oslovených obyvatel Žižkova s jejich žitým prostorem	41
8.	Žít či nežít na Žižkově?	46
8.1.	Negativní aspekty života na Žižkově z pohledu „pamětníků“	47
8.2.	Negativní aspekty života na Žižkově z pohledu „mladé generace“	49
8.3.	Plány „pamětníků“ týkající se života na Žižkově	52
8.4.	Plány „mladé generace“ týkající se života na Žižkově	52
9.	Závěr	56
10.	Prameny a literatura	58
11	Příloha 1. – Dotazník k polořízenému rozhovoru	1
	Příloha 2. – Zápis rozhovorů s 1. skupinou respondentů	2
	Příloha 3. – Zápis rozhovorů s 2. skupinou respondentů	13
	Příloha 4. – Pozvánka na Masopust konaný v roce 2006	22
	Příloha 5. – Klub přátel Žižkova	24
	Příloha 6. – Mímina Davida Černého na televizní věži Žižkov	25
	Příloha 7. - Obrazová příloha	27

1. Úvod

„Město je něčím jiným než jen seskupením jednotlivých lidí a sociálních zařízení. Město je spíše stav mysli, souhrn zvyků, tradic, názorů a pocitů, které se pojí k těmto zvykům a předávají se touto tradicí. Jinými slovy, město není pouze fyzickým mechanismem a umělou konstrukcí. Je obsaženo v životních procesech lidí, ze kterých se skládá, je produktem lidské povahy“.¹

Hlavní město Praha se skládá z mnoha diferencovaných částí, které mají odlišnou historii, tradici a poskytují svým obyvatelům i různou nabídku služeb, pracovních míst a možností sociálního a kulturního vyžití ve volném čase.

Obyvatelé jednotlivých čtvrtí mohou mít naprosto odlišný životní styl. Ve svých domovech mohou trávit pouze dobu nejnужnější a za pracovními a společenskými závazky dojíždět do čtvrtí jiných, které jim poskytují to, co ve svém okolí nemají, či velkou část svého času tráví v rámci jedné části města.

Lokalita, ze které jedinec pochází, utváří jeho životní styl a spolu se sociálně-kulturními vztahy, které si v této lokalitě buduje, si vytváří vlastní identitu neodmyslitelnou od „ducha místa“, na kterém žije. Vytvoření vlastní identity, která se pojí s identitou konkrétní lokality, je dobrovolné a záleží na každém jednotlivci, do jaké míry se zajímá o historii svého žitého prostoru a účastní se aktivit, které v něm probíhají.

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla zaměřit na prožívání této lokální identity v rámci jedné pražské čtvrti, Žižkova, který je zajímavý nejen svým historickým vývojem, ale také specifickým postojem svých obyvatel k této lokalitě.

Zaměřila jsem se ve vztahu k žitému prostoru na odlišnosti v prožívání obyvatel dvou různých generací, které zde žijí, a to generace „prarodičů“ a

---

¹ Musil, J.: *Sociologie soudobého města*, nakladatelství Svoboda, Praha 1967, s. 14-15.

„vnuků“. Sledovala jsem také, do jaké míry mohly tento vztah k žitému prostoru ovlivnit veřejné společenské aktivity, které se na Žižkově začaly odehrávat po roce 1989.

1.1. Metoda, vzorek, hypotéza

Jako základní metodu jsem použila východisko kvalitativního terénního výzkumu. Při terénním výzkumu jsem používala techniku zúčastněného pozorování a techniku polořízených² rozhovorů.

Otázky, které jsem použila při rozhovorech, jsem koncipovala do tří základních problémových okruhů.

První okruh otázek se zaměřuje na vztah respondenta k žitému prostoru a jeho identity s tímto prostorem (*Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?; Pokládáte se za Žižkováka a jste na to hrdý(á)?*).

Druhý okruh otázek zjišťuje účast respondenta na veřejných aktivitách minulosti či přítomnosti a celkové trávení volného času. Jiné aktivity probíhají o svátcích či pravidelných veřejných slavnostech, jiné během všedního dne a jiné o víkendu, a podle toho byly otázky také koncipovány (*Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil(a), můžete popsat svůj zážitek?; Můžete jmenovat jiné kulturní aktivity, kterých jste se na Žižkově zúčastnil(a)?; Jakým způsobem jste trávil(a) všední dny a jakým volné neděle či víkendy?*).

Z posledního okruhu dotazů se budu snažit dopátrat toho, jak je respondent celkově spokojený se svým životem v určité lokalitě, resp. jestli zde plánuje setrvat do konce svého života či by upřednostnil lokalitu jinou. Skupině „pamětníků“ poté kladu otázku, zda na Žižkově žijí jejich děti, a skupině „mladé generace“ otázku, zda by chtěli, aby jejich děti také žily na Žižkově. (*Chtěl(a)*

---

² Také název „polostandardizovaný“ rozhovor nebo „interview“.

byste žít na Žižkově do konce svého života a odpovězte proč ano či ne; Žijí na Žižkově i Vaše děti?; Chtěl(a) byste, aby na Žižkově žili i Vaše děti?).

Výchozí vzorek respondentů jsem si pro možnosti srovnání posunu chápání lokální identity určila tak, aby byl případný posun co nejvíce patrný. Při výběru respondentů jsem tak stanovila několik základních podmínek:

1. *Věk:* Zohlednila jsem roli životních zkušeností a schopnost vnímat socio-kulturní souvislosti, takže skupina „mladší generace“ měla být ve věku mezi 20-30lety. Skupina respondentů „starší generace“ měla být nastavena tak, aby si pamatovala události odehrávající se od II. světové války až do současné doby. V závěru jsem stanovila věk „pamětníků“ na 70 a více let; „mladší generace“ na 25 let³.
2. *Dlouhodobá možnost vnímání lokální identity:* Podmínkou bylo, aby obě skupiny respondentů strávily v určité lokalitě maximálně možnou dobu. Předběžným průzkumem jsem zjistila, že nalézt respondenty, kteří by na Žižkově strávili 70 let ze 70 je téměř nemožné, proto jsem spodní hranici stanovila na 40 let. Mezi respondenty jsem tak mohla zařadit i ty, kteří se na nějakou dobu z lokality odstěhovali, ale po čase se vrátili. Nalézt zástupce z řad „mladých lidí“, kteří na Žižkově žijí celý život, bylo mnohem jednodušší, proto jsem limit stanovila na 20 let z 25⁴.
3. *Výběr konkrétních respondentů:* Respondenty z „mladší generace“ jsem získala z řad bývalých spolužáků, kteří na Žižkově žijí a se kterými jsem chodila do základní školy, nebo jsem přes tyto bývalé spolužáky obdržela metodou sněhové koule kontakt na jejich přátele, kteří podmínky splňovali.

---

³ U první skupiny je tolerance nastavena 70 let a výš +/- 2 roky, u druhé skupiny 25 +/- 2 roky (pozn. autora).

⁴ 5 let možné studijní a pracovní pobyty v zahraničí, dočasná změna bydliště apod. (pozn. autora).

Nalézt vhodné respondenty z řad „pamětníků“ bylo náročnější, ale nakonec jsem se rozhodla oslovit Klub přátel Žižkova⁵. V tomto klubu se jednou týdně schází skupina „Žižkováků“, kteří se zabývají přednáškovou činností a debatními kroužky a pro můj výzkum zde bylo několik vhodných „adeptů“ na respondenta, alespoň co se minimální věkové hranice týče. Přesto mnozí z nich nesplňovali hranici 40ti let pobytu na Žižkově a u těch, kteří ji splňovali, jsem také zohlednila jejich schopnost formulovat své zážitky a názory a zapamatované stavy zařazovat do časových linií s ohledem na vlastní biografii i časový vývoj událostí v dané lokalitě. V závěru jsem vybrala skupinu pěti „pamětníků“, kteří měli všechny tyto předpoklady.

Výchozí soubor respondentů se tedy skládá z pěti zástupců „pamětníků“ ve věku od 68 do 81 let a pěti zástupců „mladší generace“ je ve věku od 24 do 26 let. V obou skupinách je vyvážený poměr mezi stupni dosaženého vzdělání, tj. od vyučených až po vysokoškolsky vzdělané.

Všichni z obou skupin žijí v této době na Žižkově a souhlasili s publikací rozhovorů. Iniciály použité v odkazech pod čarou a v přílohách jsou z důvodu zachování anonymity pozměněny.

Ve své bakalářské práci se zaměřím na vznik pocitu lokální příslušnosti, jeho formování a případný posun, který bude patrný mezi obyvateli generace „dědečků“ a generace „vnuků“.

Jednotlivé kapitoly člením na několik částí. V úvodní části se pokusím nastínit historický vývoj specifických kulturně-společenských jevů, které se na Žižkově odehrávaly či odehrávají a které mají na vnímání žitého prostoru Žižkova zásadní vliv. Také uvádím jejich obecné definice a odlišná pojetí historiků, sociologů a filosofů. V druhé části kapitol použiji citace z rozhovorů s respondenty, kteří o určitém kulturně-společenském jevu hovoří, snažím se porovnat zkušenosti obou

---

⁵ Viz. Příloha č. 5.

skupin respondentů a zasadit je do kontextu probíraného jevu. V poslední části kapitol se budu snažit o zhodnocení a shrnutí těchto jevů.

Základní hypotéza, kterou jsem si stanovila, je, že skupina „pamětníků“ je více zakořeněna do určité lokality, než skupina „mladých lidí“, neboť „pamětníci“ měli více možností s v průběhu svého života zvolit jinou lokalitu. Druhý předpoklad je, že skupina „mladých lidí“ zde žije celý svůj život, je na tento „žitý prostor“ zvyklá a díky společensko-kulturním aktivitám, které jsou pro tuto lokalitu specifické, si vztah k žitému prostoru neustále prohlubuje a plánuje zde žít i do budoucnosti.

2. Nástin dějin Žižkova

2.1. Vznik území dnešního Žižkova

Původní oblast, na které se dnes nachází čtvrť Žižkov, bylo v minulosti řídké osídlené suburbium Prahy. Podle historických údajů se situace začala měnit v době vlády Karla IV., přesněji v únoru roku 1358, kdy vydal rozhodnutí, aby byla plocha kolem starého centra Prahy posázena vinicemi. Na této ploše měli obyvatelé zvláštní viniční právo, podle kterého byli osvobozeni od berní a ungeltu. Vinice ovšem nebyli chráněné žádnou zdí, takže jimi mnohokrát prošla vojska a pravidelně tak docházelo k jejich pustošení.

Mnozí majitelé se tedy rozhodli je přeměnit na pole a zahrady, ale i přesto se jim podařilo udržet celistvost území. V roce 1849 lidový název „Viničné hory“ dostává oficiální název Vinohrady a v roce 1867 František Josef I. dovolil obci používat název Královské Vinohrady. V roce 1875 byli Královské Vinohrady rozděleny na dva díly, dnešní Žižkov a Vinohrady. Při rozdělení připadlo Žižkovu

354 domů a Vinohradům 235 domů. V roce 1881 se rozhodnutím císaře staly Královské Vinohrady samostatným městem.⁶

2.2. Městská rada a starostové

V prosinci 1875 se na Žižkově konaly první obecní volby, kde proti sobě vystoupily Strana národní a tzv. „opraváři“, pojmenovaní podle své kritiky obecního hospodaření. Tehdejší volební zákon dovoľoval volit pouze daňovým poplatníkům, kteří byli podle rozdělení podle výše daní do tří sborů. Volit se mohlo buď přímo, jako dnes, nebo prostřednictvím plných mocí. Ve volbách zvítězila národní strana a prvním starostou Žižkova se stal Karel Hartig. Zasloužil se o vznik Hlaholu, Sokola, Umělecké besedy, Spolku pro zbudování Husova pomníku v Praze, Družstva Národního divadla. V roce 1870 založil Občanskou záložnu, která poskytovala levný úvěr a podporovala tak stavební rozvoj Žižkova.⁷

V Žižkovském měsíčníku hlas Trojky se o Karlu Hartigovi dozvídáme mimo jiné to, že „...on a řada dalších obyvatel tehdejší Vinohradské obce se zasloužili o název Žižkov, ... , a také pojmenování ulic a náměstí po osobnostech doby husitů, neboť Karel Hartig byl známý svým vlastenectvím, byl bouřlivák a neváhal mnohokrát provokovat tehdejší rakousko-uherskou vládnoucí moc. Byl velkým vyznavačem husitství, Žižky zejména.“⁸

V roce 1881 dosáhl počet obyvatel Žižkova čísla 21 000 a obec vyzvala rytíře Krále z Dobré Vody, aby pro ni vytvořil znak, který by měl nahradit dosud používaný znak skládající se z půleného štítu s poprsím Karla IV. a Jana Žižky.

Nový znak⁹ byl v kronice Žižkova popsán takto:

⁶ Kalista, P.: *Karel Hartig, muž, který stavěl Žižkov*, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha červenec 2005, s. 11.

⁷ Augusta, P.: *Kniha o Praze 3*, nakladatelství Milpo, Praha 1994, str. 11-13.

⁸ Kalista, P.: *Karel Hartig, muž, který stavěl Žižkov*, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha červenec 2005, s. 12.

⁹ Viz příloha č 7.

„Červený štít napříč prostoupený stříbrnou zdi s cimbuřím, v jejímž středu zdvihá se stříbrná věž se špičatou střechou, na které jsou zlaté makovice, věž tato má okno nad branou klenutou. Po každé straně brány pne se ze zeleného trávníku, jímž se od spodku štítu vystupuje přirozená, hojně listnatá vinná réva s hrozny, kolem tyče ovinutá a rozvětvojící se pod věží a cimbuřím zdi. Vpravo od věže vyniká za cimbuřím zdi, hledíc vpřed, postava císaře Karla IV., krále českého s dlouhými vlnitými vlasy a vousy v korunovačním ornátě a s královskou korunou na hlavě. Vlevo od věže, rovněž hledíc vpřed, vyniká postava vojevůdce husitského Jana Žižky z Trocnova v železném brnění a s přilbou na hlavě, majíc na náprsním krunýři červený kalich a přes krunýř modrý plášť se širokým límcem z kožešiny, spjatý zlatou šňůrou s třapcemi. Kolem štítu jest zlatá arabeska, na které spočívá kamenná koruna s pěti vruby“.¹⁰

2.3. Temné období Žižkova

V roce 1879 byl starostou zvolen stavitel Johan Mořic Wertmüller, který byl ve funkci až do své smrti v roce 1890. Dalším starostou byl Eduard Žárský a během jeho starostování se uskutečnily nákladné stavby kostela na Sladkovském náměstí, obecního dvora v Chelčického ulici a městských lázní.

Poté ovšem nastalo temné období v historii Žižkova, kdy se v městské radě členové zastupitelstva vzájemně osočují z korupce, pletichaření a řeší své osobní spory, jak je patrné ze soudobé novinové zprávy, kterou napsal redaktor Václav Chvátal: *„Snad za dvacet let nejbouřlivější schůzi správy byla schůze, jež se měla konati v pátek 1. července. Tolika sporů a hádek, jež vyvolal dotaz pana Jelínka, nebylo nikdy při bouřlivých schůzích dříve odbývaných. Jest sice pravda, že vždycky před volbami dochází u nás na Žižkově po hostincích a veřejných*

---

¹⁰ Šesták, Z.: *Jak žil Žižkov před sto lety*, nakladatelství Akademia, Praha 2005, s.62.

místnostech k trapným výjevům a sporům, ale zanést různé výrazy a sprosté nadávky do zasedací síně radnice, tak daleko to přijíti nemělo a nemuselo...“¹¹

Autor novinového článku dále pokračuje s detailnějším popisem šarvátek radních, kteří vykazují vlastnosti typické pro politické činitele a jež by bylo možné zasadit do jakékoli doby: „*V radní síni je zatím velký hluk. Pana Kapra jest slyšeti, jak křičí. Pan Axler měl říci nějaké nadávky panu Jelínkovi, že kupoval kradené pilníky zastupitelstva. Jeden druhého viní z krádeží. Oba chvátají k věšákům pro hole. Mávají si jimi nad hlavami. Křik přechází v řev. Jiní členové zastupitelstva utíkají z poradní síně, aby nemuseli být svědky rozrušujícího výjevu. Již se zdálo, že nastane klid, již opět přišel jiný člen zastupitelstva. Zase hluk, zase řev. Vzájemně se obviňují se skutků nečestných. Starosta pány chlácholí a žádá, aby dbali dobré pověsti města. Jeden křičí: já mu to povím. Když jsme šli kupovat za 5 Kč pro město, to byl se mnou, ale když kupoval za 500 Kč pro obec stromky, to šel sám. Dlouho ještě trvalo než skončilo toto vzájemné zostouzení, které se vedlo k velkému potěšení posluchačstva na chodbě, když pan Zavadil otevřel dveře. Sluhové a obecní strážníci mlčí“¹²*

Redaktor byl za tento článek vypovězen radními ze Žižkova, ovšem odvolal se u vyšších instancí. Šesták uvádí, že „*list Volné slovo pražských předměstí* (zakladatel právě Václav Chvátal - pozn. autora) se poprvé objevil v roce 1894 a přes všechny peripetie, zabavování úřady a věznění redaktora dokázal vycházet až do roku 1942, kdy byl zastaven nacisty. Po první světové válce se časopis přejmenoval na *Slovo Velké Prahy v Čsl. Republice*“¹³

2.4. Samostatný Žižkov

Od devadesátých let 19. století obec Žižkov požadovala zřízení vlastního politického a soudního okresu. Pro umístění úřadu byla uvolněna budova

¹¹ Augusta, P.: *Kniha o Praze 3...*, c.d., s. 15.

¹² Augusta, P.: *Kniha o Praze 3...*, c.d., s. 15.

¹³ Šesták, Z.: *Jak žil Žižkov...*, c.d., s.14.

Městského úřadu na Prokopově náměstí a ten se dočasně přemístil do budovy školy na Havlíčkově (dříve Basilejském) náměstí. Po dostavení domu na Seifertově (Karlově) ulici se tam úřad přestěhoval.¹⁴

V červenci roku 1901 vznikl politický okres Žižkovský. V nově vzniklém okrese, tvořeném pěti zemědělskými obcemi s celkem kolem 10 000 obyvatel, získal Žižkova logicky vůdčí postavení vyjádřené i faktem, že okresní výbor zasedal na žižkovské radnici a okresním starostou byl vždy zvolen občan Žižkova.¹⁵

Žižkov byl k Praze připojen 1.1. 1922, kdy začal platit Zákon o Velké Praze. K tomuto Šesták dodává, že „...i po zapojení do Velké Prahy (...) si Žižkov zachovával svou typickou atmosféru. Nezmizel ani pojem svobodné žižkovské republiky, užívaný zejména v humoristických spojeních už za c. k. mocnářství, kdy řeči o republice měli vlastně patřit k těm vlastizrádným. Žižkov s Hrdlořezy a Malešicemi byl pak 38 let Prahou XI“.¹⁶

2.5. Okupace a květnové povstání

Období německé okupace si vyžádalo na Žižkově stovky obětí. Při přípravě atentátu na zastupujícího říšského protektora R. Heydricha se aktivně podílely žižkovské rodiny Petra Fafka, Aloise Moravce a Jana Zelenky-Hajského, které byly nacisty vyvražděny.¹⁷

Vlna protinacistického odporu započala v Praze již 4. května 1945, (...) obyvatelé začaly odstraňovat německé nápisy nad obchody, jakož i ostatní německé nápisy a symboly nacismu v ulicích. Na Žižkově to začalo nejvýrazněji na Nákladovém nádraží.¹⁸

¹⁴ Ebr, V.: *Tajemství jmen ulic a náměstí*, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha březen 2003, s. 15.

¹⁵ Augusta, P.: *Kniha o Praze 3...*, c.d., s. 16.

¹⁶ Šesták, Z.: *Jak žil Žižkov...*, c.d., s.14.

¹⁷ Augusta, P.: *Kniha o Praze 3...*, c.d., s. 17.

¹⁸ Tamtéž, s.29.

Po ulicích Žižkova se pohybovaly tanky a stavěly barikády až do rána 9. května a „...fašistické jednotky vyklidily Pražačku a odpochovaly přes Karlín na západ. Bohužel, nacističtí vrahové zanechali ve sklepě školy na Pražačce 13 umučených obětí“. Tolik se o posledních hodinách války vyjádřil velitel úseku Pražačka Josef Hradil.¹⁹

Během 9.5. 1945 a následujících dní byli likvidováni zákešní střelci, kteří palbou ze skrytu ohrožovali české obyvatelstvo a příslušníky Rudé armády. Na Olšanských hřbitovech se příslušníci SS skrývali až do 14.5., kdy proti nim zasáhli jednotky Svobodovy armády a hřbitov vyčistily.²⁰

2.6. Změny v době socialismu

Autoři Knihy o Praze 3 shrnují atmosféru doby takto: „Život v Praze 3 běžel v době komunistické vlády stejně jako všude jinde v této zemi. Jeho charakteristickým rysem bylo kromě jiného i naprosté potlačení jakékoli individuality – a to nejen lidí, ale i regionů. Staré tradice byly pošlapány a měly být zcela zapomenuty, aby se uvolnilo místo pro pseudohistorii, falešný obraz „nového“ vidění světa“.²¹

Zásadní změna ve struktuře Žižkova nastala v roce 1960, kdy se území Velké Prahy rozdělilo na deset dílů. Žižkov s částí Vinohrad se tak stal Prahou 3. Šesták je toho názoru, že „důvod vzniku Prahy 3 byl nepochybně politický. Nešlo o to, obnovit historický celek existující před rokem 1875. Záměrem bylo spíš rozbít Královské Vinohrady, komunisty vždy považované za čtvrt buržoazní, vyznačující se kvalitním bydlením, reprezentačními budovami a kostely i odlišným složením obyvatelstva, mezi nimiž střední třída nepochybně převládala. (...) Nezachraňoval to ani Antonín Zápotocký, který kdysi s harmonikou agitoval v četných žižkovských hospodách, ani pozdější „žižkovské ženy“, které na prvomájových manifestacích

¹⁹ Tamtéž, s. 31.

²⁰ Tamtéž, s.33.

²¹ Tamtéž, s. 35.

vytvářely straně věrné obrazce a nejhlasitěji vykřikovaly pokroková hesla. Na Žižkově prostě chyběly velké průmyslové podniky, jaké měly Karlín, Liběň či Smíchov. Necitlivá přestavba části Žižkova v 80. letech 20. století to ostatně potvrzuje“.²²

O rozdělení původního Žižkova na menší očíslované jednotky se v majoritě případů pojednává jako o negativním kroku: „V této době také vlastně Praha 3 vznikla na troskách starých přirozených městských čtvrtí. Dnes není sporu o tom, že to bylo rozdělení necitlivé, nerespektující historický vývoj ani přání občanů. Právě naopak, tradiční vazby a vztahy měly být násilně přetřhány. Ostatně vyřešení tohoto problému na nás ještě čeká v kontextu celé Prahy“.²³

Zásadní změny v urbanismu se staly koncem 70. let, kdy „...ve jménu „pokroku“ bylo rozhodnuto demolovat podstatnou část čtvrti a vybudovat tu jakési vnitroměstské sídliště podle estetických kritérií rozvinutého socialismu. Svět bez tváře, bez lidských měřítek, svět betonu, panelů, jednotných norem“.²⁴

2.7. Od Sametové revoluce do současnosti

Po listopadu 1989 došlo v Městské části Prahy 3 k zásadním změnám, které byly jak personální a ekonomické, tak na kulturu zaměřené. Bylo potřeba zajistit řízení nových služeb pro veřejnost a akcí, které se po revoluci začali opět plánovat. Začínají se rozrůstat plochy zeleně, rekonstruuje se výstavní a koncertní síň Atrium a v prostorech divadla TGM se usazuje Divadlo Jára Cimrmana. Oprava nefunkčního objektu divadla Akropolis je pro Městskou část Prahy 3 příliš nákladný a proto jej prodává soukromému subjektu pod podmínku, že divadlo opraví a zprovozní, což se také stalo.

Obyvatelka Žižkova své zkušenosti s porevolučním životem v této čtvrti shrnula takto: „Na Žižkově je skvělé to, že je tu všechno pohromadě. Třeba když

²² Šesták, Z.: *Jak žil Žižkov...*, c.d., s.10.

²³ Augusta, P.: *Kniha o Praze 3...*, c.d., s. 36.

²⁴ Tamtéž, s. 35.

*chci zajít na nějaký film, co jinde neuvidím, můžu zajít do Aera²⁵, na nějaký koncert do Akropole, anebo si jít jenom s někým popovídat a nemusíme jezdit do centra, na Žižkově je hospůdek víc než dost. Když chci ale jít na něco v centru, tak to taky není problém, tramvají to je tak dvacet minut. Žižkov je v tomhle super lokalita“.*²⁶

V roce 2005 bylo na Praze 3 evidováno 71 000 obyvatel.²⁷

3. Víkend a volný čas obyvatel Žižkova

Staří Izraelci zavedli sváteční sobotu a křesťané ji jen přesunuli na následující den, který se od té doby v prozaické češtině nazývá „neděle“. Vyjadřuje obsah svátku pro obyčejného člověka, ve všední dny se pracuje, v neděli ne.²⁸

Volná sobota se zavedla v Československé socialistické republice až v září roku 1968, do té doby byla jediným dnem odpočinku neděle.

3.1. Víkend „pamětníků“

Z odpovědí respondentů kolem 70ti let vyplynulo, že pod pojmem „víkend“ si většinou představí sobotu s nedělí, pouze dva z nich se zmínili, že o neděli se dělo něco jiného, než ostatní dny: „A většinou v neděli se šlo projít do centra, protože kdo se tam v neděli necournul, nebyl Pražák“.²⁹ „Pak jsme o nedělích taky chodili do Čajkovského ulice, kde byl evangelický sbor v kostele³⁰, dřív se chodilo hodně do kostela, a to vedl člověk, který nás duchovně vedl a také jsme dělali vycházky, třeba do Bílkovy vily všichni šli a tak“.³¹

²⁵ Kino v Biskupcově ulici č. 32 zaměřené na nezávislé filmy, odehrávají se zde také filmové festivaly, divadelní představení a koncerty (pozn. autora).

²⁶ Příloha č. 2, rozhovor s K.K., 25 let, žena.

²⁷ Z informačního serveru www.praha3.cz.

²⁸ Sokol, J.: *Člověk jako osoba*, Nakladatelství Portál, Praha 2002, s. 38.

²⁹ Příloha č. 1, rozhovor s J.S., 70 let, muž.

³⁰ dnešní výstavní síň Atrium v Čajkovského ulici.

³¹ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

V knize *Stará dělnická Praha* se nachází citace z knihy Antonína Zápotockého, který v ní vzpomíná na svá léta strávená na Žižkově a na vycházky se sousedy: „Z Palackého ulice do restaurace na Ohradě, která je na periférii Žižkova, je hezký kousek cesty. Žižkováci tam pořádají v letních nedělích odpolední výlety. Jde se s hudbou, aby se po zaprášené silnici mezi poli lépe, kde není žádné stromořadí kráčelo. Zato na Ohradě je pěkná zahrada, studené pivo a kuželník“.³²

Mnoho respondentů z první skupiny také zmínilo, že o víkendu chodilo na procházky v rámci Prahy, nebo vyjížděli za město: „O víkendech jsme jezdili vlakem, nejdál jsme byli u Jánských proudů, to se šlo na noc, ale dívky tenkrát nechodili s klukama na noc, tak se k nám kluci připojili až ráno, to tenkrát nešlo, to by mě naši přizabíli za to“.³³ Jiný respondent víkendy trávil provozováním svého koníčku, amatérského focení: „Akorát co jsem pravidelně chodil, tak to bylo do Jindřišské věže, tam jsem kupoval papír do foťáku...S tím foťákem a filmem jsem pak chodil po Žižkově, třeba na Vrch svatého Kříže, kde ten kříž opravdu byl, měl aspoň tři metry byl černej a dřevěnej....“³⁴

Jedna pamětnice popisuje pravidelné návštěvy žižkovského parku Židovské pece i jeho původní vzhled: „Abych byla na čerstvém vzduchu, tak mě maminka vodila na Židovské pece, ale moc mě to tam nebavilo, byla to akorát taková velká pláň a spousta kamení, někdy tam byl i kolotoč, co byl putovní, ale to bylo málokdy. Když jsem se tam byla podívat po letech, ani bych to tam nepoznala, ten park je upravený, vzrostlé stromy, spousta dětí co tam běhá a prolézačky tam jsou, to se mi tam teď líbilo víc. Jinak jsme o sobotě nebo neděli chodili do toho

---

³² Klímová, D., Markl, J., Moravcová, M., Robek, M., Scheufler, V., Skalníková, O., Svobodová, J., Štátná, J., Vařeka, J.: *Stará dělnická Praha*, nakladatelství Academia, Praha 1981, s. 79-80, citace In: Zápotocký, A.: *Bouřlivý rok 1905*, (nakladatelství neuvedeno), Praha 1950, s. 70 a 123.

³³ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

³⁴ Příloha č. 1, rozhovor s J.N., 73 let, muž.

biografu a někdy jsme zajeli tramvají i do starého města a na náměstí jsme chodili“.³⁵

3.2. Víkend „mladé generace“

Respondenti z generace kolem 25ti let tráví víkendy obdobným způsobem. Mnoho z nich jede na výlet do přírody, jezdí na chalupy, které jejich rodiče na venkově vlastní, nebo zůstávají na území Žižkova.

Šestadvacetiletý grafik na dotaz, jak tráví víkend, odpověděl: „*To spíš chodím (na pivo- pozn. autora) v pátek nebo v sobotu, mám tady několik oblíbených podniků, které s kamarády různě obměňujeme anebo jezdíme různě k sobě na chalupy, na jednu v zimě, ta je ve Vrchlabí a na jiný v létě, tam jezdíme v létě aspoň jednou za čtrnáct dní ...*“.³⁶

Pětadvacetiletý prodejce IT technologií naopak víkendy tráví ve svém domově, i když jako dítě trávil každý víkend na maloměstě: „*Jako dítě jsem byl o víkendu většinou u babičky, bydlela v Benešově u Prahy a měla tam takovej malej domeček a to mě vždycky naši posadili na vlak a babička si mě na nádraží vyzvedla a vždycky říkala, co mi to zase přijelo z Prahy za dáreček, ale pak začala bejt nemocná a s našima jsme někdy chodili na výlet třeba do Šárky nebo Třešňovky, která je kousek, ale už jsme nikam moc nejezdili. Teď většinou jsem o víkendu v Praze a s přítelkyní se třeba jdeme projít, nebo taky děláme doma něco do práce a ona do školy. Takže nic moc, taková klasika, dvakrát do roka na hory zalyžovat a přes léto někam loukostově³⁷, třeba tuhle jsme byli v Turecku na prodloužený víkend. Ale víkend od všedního dne se u mě akorát liší tím, že nemusím do práce, jinak jsem většinou dom“.³⁸*

³⁵ Příloha č. 1, rozhovor s J.V., 75 let, žena.

³⁶ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

³⁷ z angl. low cost, nízkorozpočtový, pozn. autora.

³⁸ Příloha č. 2, rozhovor s L.B., 25 let, muž.

Dva z respondentů této generace také uvádí, že o víkendech preferují odjezd z Prahy: „*Pokud nemusím jít druhý den do školy nebo do práce, tak jdu někdy i přes týden, ale většinou mi to vyjde na ten víkend, kdy pak můžu dopoledne odpočívat a odpoledne se jít třeba projít a nebo jedu s našima na chalupu, kterou máme v podkrkonoší. Tam trávím víkend asi nejradši a vždycky si skvěle odpočinu od Prahy a od lidí*“.³⁹

„*Víkendům v Praze jsem se většinou snažila vyhnout. Hodně jsme jezdili na různé chalupy a chaty, ale když jsem tady zůstávala, tak jsme trávili občas s kamarádkami letní odpoledne na zahrádce u nějaké hospůdky, nebo jsme se šli projít třeba na Vyšehrad, nebo přes den na návštěvách a večer za zábavou a tak různě*“.⁴⁰

Čtyřicetiletý respondent vyjíždí o víkendech z Prahy jak za sportovní rekreací, tak i ze studijních důvodů: „*Přes zimu si tak jednou za měsíc zajedu na hory na prkno a přes léto tak různě...do kina, na zahrádku na pivko a někdy si i s kámošema uděláme výlet mimo město na nějaký zajímavý místo, ale spíš jezdíme různě po Čechách fotit baráky kvůli ateliérům, než jet pod stan do přírody*“.⁴¹

3.3 Volný čas „pamětníků“

Chvíle volného času je takový okamžik, kdy „...člověku nic nechybí, není ničím posedlý a nic nemusí...“⁴² Většinou je za typický volný čas považován víkend, kterému byla věnována předchozí kapitola, ovšem někteří respondenti při svých odpovědích na otázku - „*Jakým způsobem jste trávil(a) všední dny a jakým volné neděle či vikendy?*“ - uváděli, že jiným způsobem tráví či trávili volný čas o víkendu v porovnání s volným časem během týdne, například ve všední den večer.

³⁹ Rozhovor s K.K., 25 let, žena.

⁴⁰ Příloha č. 2, rozhovor s L.V., 26 let, žena.

⁴¹ Příloha č. 2, rozhovor s D.B., 24 let, muž.

⁴² Sokol, J.: *Malá filosofie člověka a Slovník filosofických pojmů*, nakladatelství Vyšehrad, Praha 1998, s. 15.

Z odpovědí respondentů vyplývá, že aktivity volného času se v předválečném období omezovaly ve většině případů na volné neděle, případně soboty odpoledne, pouze dva respondenti uvedli, že se společně s několika lidmi pravidelně scházeli i uprostřed týdne: *„Ve středu jsme chodili do parku před nádražím, to si pamatuju, tam byl i rybníček a tek’ tam takový vodopád a velká socha Wilsonova tam stála a tam byli všude ty, jak se to jmenuje, takový bílý květy to má, je to keř, jo rododendrony, a odbočovala tam ulička, kde byla lavička a tam jsme se jako mladý vždycky scházeli, na kytary se hrálo, no naposled to bylo těsně před válkou. Mezitím byla ta revoluce a příští týden už jsme tam nebyli a jednoho z nás prý zabili a nikoho z nich už jsem pak nikdy neviděla“*.⁴³

Osmašedesátiletý pamětník vzpomíná na dobu, kdy mu bylo kolem dvaceti let: *„Potom když už jsem chodil do tanečních, tak jsme chodili na různé zábavy a tancovačky do těch velkých sálů v hotelech na Žižkově, jinak jsme chodili do Lucerny a Slovanského domu, tady na Žižkově se spíš dělaly ty baráčnické oslavy a srazy“*.⁴⁴

Za kulturní aktivity ve volném čase jeden respondent považoval i návštěvy zařízení restauračního typu: *„třeba jsem někdy zašel do hospody Na Růžku“*⁴⁵, *tam chodilo spousta Žižkováků, třeba tam taky chodili místní Romové, tehdy to ještě byli cikáni...“*.⁴⁶

3.3.1. Biograf

V době během války a krátce po ní byl na Žižkově rozšířen fenomén návštěv biografů, jednalo se o velmi populární formu trávení volného času.

Po zákazu tanečních zábav a uzavření divadel zůstávala kina po celou druhou světovou válku hlavním zdrojem lidové zábavy. Zájem návštěvníků proto

⁴³ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

⁴⁴ Příloha č. 1, rozhovor s V.M., 68 let, muž.

⁴⁵ fungovala donedávna na rohu Lipanské ulice (pozn. autora).

⁴⁶ Příloha č. 1, rozhovor s J.N., 73 let, muž.

stoupal a udržel se i po poválečném zestátnění kin, hlavně díky nabídce zahraničních filmů.

První stálý biograf na Žižkově „Edison“ vznikl již v roce 1909 a ten samý rok následoval i biograf druhý, zvaný „Weisák“⁴⁷.

Třetím biografem s pevným stanovištěm se v roce 1910 stal „Royal Bioskop Františka Ponce“, přestavěný z bývalé Stabenowovy továrny na měděné výrobky na Husově třídě.⁴⁸ Poté vzniklo kino „Pokrok“, „Deklarace“, „Academia“, „Jarov“, a v roce 1933 i kino „Aero“ v Biskupcově ulici č.p. 1733, které také jako jediné do dnešní doby zůstalo i nadále funkční. Dohromady bylo na Žižkově ve třicátých letech sedm funkčních kin. V roce 1930 se také poprvé na Žižkově promítal zvukový film v kině „Kosmorama“.

Na kino Ponec zavzpomínalo více pamětníků:

*„Tuhle kulturu jsme měli v tom kině Ponec⁴⁹, i když někdy jsme tam byli na filmu, tak jsme ho ani neslyšely, jak tam jezdili vlaky“.*⁵⁰

*„Hodně jsem chodil ven, do biografu, třeba do Poncáku, o kterém se říkalo, že je to nejmenší kino na světě, bylo to tak čtyři na čtyři a lidi tam byli natřískaný hlava na hlavě a vždycky museli podržet promítačku, když projel vlak, jak to tam drncalo. Pak jsem taky chodil na filmy do Tábora a do Pokroku, do Prahy i do starý, třeba do Světozoru“.*⁵¹

Koncem padesátých let začala návštěvnost kin klesat, filmy nebyly již tolik zajímavé a byly příliš „naučné“, také se objevil nový fenomén – televize.

„Potom po čtyřicátym osmym se toho moc nedělo, akorát jsme předtím chodili do Weisáku, to byl snad se říkalo první žižkovský biograf, taky do Poncova

⁴⁷ Nacházel se v prvním poschodí komplexu Bezovka a založil jej Vilém Weiss.

⁴⁸ Augusta, P.: Kniha o Praze 3, nakladatelství Milpo, Praha 1994, str. 95-96.

⁴⁹ Dnes divadlo Ponec, objekt se nachází pod železničním viaduktem na Husitské ulici (bývalá Husova třída), pozn. autora.

⁵⁰ Příloha č. 1, rozhovor s V.M., 78 let, muž.

⁵¹ Příloha č. 1, rozhovor s J.S., 70 let, muž.

biografu, do Deklarace a do Tábora, které se předtím jmenovalo kino Slepců a taky do Aera jsme chodili (...) Někdy jsme šli na film třeba i dvakrát v jednom dnu, za jednu korunu byl lístek, tak na to bylo vždycky“.⁵²

V tomto případě mohlo platit, že „slavnost, která se stává všedností, přestává být vlastně slavností a proměňuje se ve svého druhu všednost, možná v luxusní všednost“.⁵³

3.3.2. Divadlo

Ve formování „genia loci“⁵⁴ Žižkova a trávení volného času jeho obyvatel tvoří divadelní život samostatnou kapitolu. Na Žižkově působila v 19. a 20. století celá řada ochotnických spolků. Svá představení většinou předváděli na jevištích, které si vybudovali v různých hostincích a restauracích. Jedním z prvních byl ochotnický spolek „Probuzení“, „Klicpera“, „Neruda“ nebo „Žižkovan“. Nejstarší z nich byla divadelnická skupina „Tyl“, která vznikla v roce 1876 a v hostinci „U Žižkova dubu“ v dnešní ulici Štítného a pravidelně hrála v hostinci „U Kurelů“ v ulici Chvalova. Svoji činností se tato společnost stala ve své době velmi populární a vystřídali se v ní i známé osobnosti filmu a pozdější členové Národního divadla, např. J. Marvan, J. Procházková, B. Rajský, J. Richter aj.

V roce 1920 byla na Žižkově založena ochotnická beseda „Vojan“, ve které také začínalo mnoho později známých herců, mimo jiné Vlasta Burian a František Tollner. V repertoáru měli například Jiráskovu „Lucernu“, Kvapilovu „Princeznu Pampelišku“ a Mahenovo „Nebe“. Ve dvacátých letech se také úspěšně vyvíjel dramatický odbor „Husova fondu“, jehož cílem bylo podporovat nemajetné

⁵² Příloha č. 1, rozhovor s J.V., 75 let, žena.

⁵³ Pešek, J.: *Slavnost jako téma dějepisického zkoumání*, In: *Documenta Pragensia XII., Pražské slavnosti a velké výstavy*, Praha 1995, s. 11.

⁵⁴ „Genius loci je něco podobného jako „krajinný ráz“, ale je ještě méně uchopitelný. Asi nejlepší definice „ducha místa“ je to, že je *důvodem, který neumíme pojmenovat, ale kvůli kterému se vracíme...*“, z Cílek, V.: *Makom. Kniha Míst*, Nakladatelství Dokořán, Praha 2004, s. 10.

studenty vysokých škol a prostředky získával pořádáním koncertů a zábav. Za první republiky působil na Žižkově také soubor „Akademická beseda“, divadelní odbor „Měšťanské besedy“ a dramatický klub „Josef Hais-Týnecký“.⁵⁵

Jeden z respondentů v jednom takovém ochotnickém divadle také hrál a trávil tak své volné večery: „*Byl tady došť velkej divadelní život v Masarykovy síni, tam jsem já přes tejděn chodil a dokonce jsem tam i hrál, to bylo v nějakym padesátym roce. Jmenovalo se to Klub rodáků a přátel Šumavy Zlatá stezka, ty tam hráli a to byl velkej šlágr*“.⁵⁶

3.4. Volný čas „mladé generace“

Mladí lidé ve věku kolem 25ti let svůj volný čas mimo víkend tráví podobným způsobem jako o víkendu, většinou návštěvou hospod, které jsou oblast Žižkova typické: „*Docela často chodim na Paruku*⁵⁷, *tam co je ta hospoda s vyhlídkou a tam se taky pořádají různé koncerty, teď přes zimu ne, ale přes léto jich je vždycky několik a jsou zaměřený na různý hudební styly*...“.⁵⁸

„*Pokud nemusím jít druhý den do školy nebo do práce, tak jdu (do hospody - pozn. autora) někdy i přes týden*“.⁵⁹

Šestadvacetiletá respondentka uvedla ve spojitosti se všedním dnem také své studium na gymnáziu na Žižkově: „*Všední dny na střední škole byly celkem příjemný, protože jsem studovala Gymnázium Na Pražačce, které bylo pro naši generaci na té škole dost podnětné a zásadní. K tomu patřily i odpolední sešlosti a debaty v okolních hospůdkách, jako v již zrušené Restauraci U Kalicha v Biskupcově ulici nebo Za větrem*“.⁶⁰ Na otázku, jaké zná jiné kulturní aktivity na Žižkově a co dělá ve svém volném čase, stejná respondentka odpověděla: „*Pokud*

⁵⁵ Augusta, P.: *Kniha o Praze 3*, nakladatelství Milpo, Praha 1994, str. 92-94.

⁵⁶ Příloha č. 1, rozhovor s J.S., 70 let, muž.

⁵⁷ Hospoda na Vrchu svatého Kříže, pro který je rozšířeno také označení „Parukářka“.

⁵⁸ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

⁵⁹ Příloha č. 2, rozhovor s K.K., 25 let, žena.

⁶⁰ Příloha č. 2, rozhovor s L.V., 26 let, žena.

se tím myslí i třeba koncerty a různé kulturní happenings, tak určitě. Mám ráda letní akce třeba na kopci Svatého Kříže, neboli Parukářce, kde se konají festivaly, na podzim pouští draci a tak podobně. A ani nepočítám různé kulturní i nekulturní události v místních klubech jako je třeba ve vyhlášené Akropoli, turnaj ve stolním fotbálku, venčení psa u Žižkovského vysílače⁶¹, který byl letos na podzim krásně nasvícen a mnoho dalších...“⁶²

Čtyřicetiletý respondent uvádí, že všední dny tráví stejně jako před deseti lety, tedy „přes týden do školy na přednášky a navíc teď i pracuju“.⁶³

Stejně jako u „pamětníků“, tak i u „mladé generace“ je oblíbenou formou trávení volného času návštěva kin, na Žižkově hlavně zrekonstruovaného kina Aera, ve kterém se promítají nezávislé filmy, pořádají filmové a divadelní festivaly, ale také koncerty. Šestadvacetiletý grafik uvádí výhody Aera v porovnání s nově vybudovanými kiny v nákupních centrech: „No přes týden teď chodím do práce a večer jsem většinou doma, nebo zajdu do kina, většinou do Ajra, je to kousek a je to levnější než v Multiplexu a můžu si vzít do sálu pivo v kelímku“.⁶⁴ Jiný respondent ovšem uvádí, že chodí jak do Aera, tak do nově postaveného kinosálu v Paláci Flóra: „Za kulturou chodím hlavně do kina, buď do Ajra, ale tam nemají moc dobrý ozvučení, nebo teďka na Flóru, to mám kousek...“⁶⁵

Kino Aero znají i lidé, kteří nežijí na Žižkově. Pěťadvacetiletý prodejce toto kino uvedl jako navigační pomůcku k upřesnění polohy svého bydliště: „Na Žižkově jsem bydlel s rodičema, teď bydlím sám, ale na druhé straně Žižkova, naši jsou na Sajfrtce⁶⁶ a já mám byt v Biskupcový, blok od Aera“.⁶⁷

⁶¹ Viz. příloha č. 6

⁶² Příloha č. 2, rozhovor s L.V., 26 let, žena.

⁶³ Příloha č. 2, rozhovor s D.B., 24 let, muž.

⁶⁴ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

⁶⁵ Příloha č. 2, rozhovor s D.B., 24 let, muž.

⁶⁶ Seifertova ulice (pozn. autora).

⁶⁷ Příloha č. 2, rozhovor s L.B., 25 let, muž.

Divadelní život je na dnešním území Žižkova o poznání chudší, než tomu bylo mezi vznikem prvních ochotnických spolků na tomto území do doby první republiky, ovšem až do současnosti zde funguje divadlo, které znají lidé všech generací a to nejen obyvatelé Prahy, ale celá široká veřejnost.

Jedná se o Divadlo Járy Cimrmana, které svoji činnost provozuje v budově Žižkovského divadla TGM ve Štítného ulici. Fenomén „českého génia Járy Cimrmana“ vznikl původně z recese v roce 1966, kdy se poprvé vysílal v rozhlase pořad z „Nealkoholické vinárny U Pavouka“. O rok později se konalo první vystoupení Divadla Járy Cimrmana v Malostranské besedě, poté se divadlo přestěhovalo do Reduty, v roce 1976 do Braníka a po dalších osmi letech do divadla „Solidarita“ v Praze 10. O prázdninách roku 1992 bylo ve všech pražských tramvajích vylepeno oznámení: *„Jelikož bylo zjištěno, že Jára Cimrman prokazatelně bydlel ve Štítného ulici na Žižkově, i jeho divadlo bude v této ulici hrát“*.⁶⁸

O popularitě této postavy z dílny známých osobností Zdeňka Svěráka a Ladislava Smoljaka svědčí i fakt, že v loňském roce při soutěži o „Největšího Čecha“ vyhlášené Českou televizí musela být uprostřed soutěže kvůli „Járovy“ změněna pravidla tak, že bylo možné započítat hlasy pouze pro tu osobnost, která prokazatelně existovala.

Specifický druh humoru dvojice Svěrák – Smoljak je sympatický také jednomu pětadvacetiletému respondentovi: *„...někdy kolem osmnácti, dvaceti, jsem hltal Cimrmana, tak tam jsem taky zašel, teda když jsem sehnal lístky, protože na ty stála fronta několik hodin před tím, než vůbec otevřeli pokladnu, ale pár lístků jsem měl přes kámoše, co tam dělal kulisáka a když jsem nesehnal lístky, tak jsem si to pouštěl na videu, no úplněj zbožňovatel Járy dy...“*⁶⁹

⁶⁸ Augusta, P.: Kniha o Praze 3, nakladatelství Milpo, Praha 1994, str. 85.

⁶⁹ Příloha č. 2, rozhovor s L.B., 25 let, muž.

Druh „víkendových aktivit“ se v základních bodech u obou zkoumaných skupin respondentů shoduje. Stejně jako v minulosti „pamětníci“, tak i respondenti „mladé generace“ jezdí o víkendu na výlety do přírody, ovšem u této skupiny se zde přidává ještě prvek úniku z města na chalupu na venkově.

Stejně tak se od sebe zásadně neliší trávení volného času těchto dvou skupin ve všedním dni. „Pamětníci“ byli zvyklí chodit často do divadla a do kina, případně zmiňují, že navštěvovali žižkovské hospody. To je také častá forma trávení volného času u respondentů kolem 25ti let, kteří si oblíbili hlavně kino Aero, divadlo Jára Cimrmana a hospody a restaurace na Žižkově.

Zvláštním druhem trávení volného času je na Žižkově účast na veřejných slavnostech, kterým je věnována následující kapitola.

4. Žižkovské slavnosti

Motiv svátečních chvil a slavnostních událostí se objevuje u mnoha autorů, ale je obtížné nalézt jednotnou definici. Podle Jiřikovské je slavnost „*určitá výjimečnost odrážející se ve svátečním oblečení účastníků, výtvarné projevy (výzdoba místa, prostoru, kde se slavnost koná), slavnostní pohoštění, jídlo a pití odlišné od všedního dne, ale především těžko definovatelné momenty, jako jsou slavnostní nálada, pocit určitého povznesení, odpoutání od každodennosti, vědomí výjimečnosti a významu chvíle*“.⁷⁰

Základním aspektem slavnosti je vytržení z všední rutiny opakujících se činností, tato každodennost je narušena a nastává okamžik, který je význačný. „*Slavnost je nutná coby protiváha každodennosti už proto, aby se člověk stal/*

---

⁷⁰ Jiřikovská, V.: *Výroční obyčej jako slavnostní okamžiky současného života, význam a možnosti jejich muzejní prezentace*, In: *Slavnosti v moderní společnosti*, Sborník příspěvků z XI. Strážnického symposia, Strážnice 1991, s. 88.

zůstal člověkem. Slavnost ve svém autentickém smyslu symbolizuje a zrcadlí lidské vědomí kontinuity člověka a jeho obce“.⁷¹

Veřejné slavnosti před válkou a během války se na Žižkově nekonaly, z odpovědí pamětníků vyplývá pouze to, že za sváteční chvíle považovali periodicky se opakující formy veřejné zábavy: „Potom když už jsem chodil do tanečních, tak jsme chodili na různé zábavy a tancovačky do těch velkých sálů v hotelech na Žižkově, jinak jsme chodili do Lucerny a Slovanského domu, tady na Žižkově se spíš dělaly ty baráčnické oslavy“.⁷²

To, že slavnost nemusí být upevněna konkrétními daty, zmiňuje ve své práci Jiříkovská: „Slavnost může být spojena s pevnými daty a termíny a může se periodicky opakovat, ale může být i jedinečná a neopakovatelná“.⁷³

Na Žižkově se v průběhu války udržovaly také slavnosti církevního roku. „Hodně se toho dělo kolem Vánoc, taky na Dušičky, to jsme vždycky chodili na hřbitov a to tam chodily celé procesí, všichni chtěli dát kytičku nebo chvojí, svým blízkým a třeba si s nima i povídali“.⁷⁴

„Mám ráda hřbitov a všechny ty lidi tam, spousta milých lidí tam je a na Dušičky tam chodím se procházet a zapalují pro ně svíčky“.⁷⁵

Jeden z respondentů na otázku, zda si pamatuje na Žižkově nějaké slavnosti, odpovídá: „Já myslím, že tady nic takovýho nebylo, akorát slavné tancovačky byly v tržnici, teď je tam ten Matrix“.⁷⁶

V poválečném Československu se konalo mnoho veřejných slavností, oslava 1. Máje, pionýrské průvody, Spartakiáda, ovšem Žižkov byl poněkud stranou těchto aktivit a z rozhovorů s pamětníky vyplynulo, že z této doby si nepamatují žádné výjimečné aktivity, které by se na Žižkově odehrávaly.

⁷¹ Pešek, J.: *Slavnost jako téma dějepisického zkoumání*, In: *Documenta Pragensia XII.*, Pražské slavnosti a velké výstavy, Praha 1995, s. 9.

⁷² Příloha č. 1, rozhovor s V.M., 68 let, muž.

⁷³ Jiříkovská, V.: *Výroční obyčej...*, s. 88.

⁷⁴ Příloha č. 1, rozhovor s J.V., 75 let, žena.

⁷⁵ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

⁷⁶ Příloha č. 1, rozhovor s J.S., 70 let, muž.

Ze slavností, které se začaly konat po roce 1989, bychom mohli jmenovat například známý „Nekonvenční žižkovský podzim“, na který byla v měsíčníku Hlas Trojky tato upoutávka: „*Již podeváté se v době od 17. září do 16. listopadu rozezní Žižkov hudbou. Pro letošní ročník hudebního festivalu Nekonvenční žižkovský podzim 2005 je v naší městské části připraveno 19 originálních koncertů na 19 místech Žižkova a Vinohrad. Skutečnost, že se festival stále těší divácké přízni, není způsobeno jen příznivou cenou vstupenek, ale především každoročně novým, zajímavým a kvalitním programem, jemuž zakladatel a umělecký garant festivalu doc. Mgr. Jiří Hošek věnuje příkladnou péči. Současně s poslechem hudby umožní festival posluchačům navštívit pozoruhodná a někdy i utajená místa Prahy 3. Programová nabídka je opravdu pestrá a každý si v ní najde něco, co pro něho bude neopakovatelným zážitkem*“.⁷⁷

Jedna pamětnice tento festival nejen znala, ale dokonce se jej také aktivně zúčastnila: „...*Nebo to bylo někdy předloni jsem byla na Vítkově, jak byl ten žižkovský podzim, kde hráli na varhany, co tam v památníku jsou a byl to moc hezký koncert*“.⁷⁸ Většina pamětníků ovšem tyto porevoluční slavnosti nenavštěvuje.

Respondenti ve věku kolem 25ti let tento festival ve většině případů znají, ale pouze jedna respondentka se zmínila, že shlédla alespoň jednu jeho část: „*Taky jsem byla s rodičema na jednom koncertu na žižkovském podzimu, ale to je spíš pro starší generaci, koncerty vážné hudby a tak podobně*“.⁷⁹

Neobvyklou slavností, která se koná na soukromém pozemku uprostřed Žižkova, je „pálení čarodějnic“ neboli „Beltane“, odehrávající se z noci 30. dubna na 1. května. Je to pozůstatek pohanské oslavy plodnosti. „*První májový den byl*

⁷⁷ Hošek, P.: *Nekonvenční Žižkovský podzim*, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha září 2005, s. 15.

⁷⁸ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

⁷⁹ Příloha č. 2, rozhovor s K.K., 25 let, žena.

slaven procesími, nošením věnců, pálením hranic a zpěvem písní z vrcholů kopců nebo věží“.⁸⁰

Jeden z respondentů se této soukromé akce každý rok účastní: *„Jinak každý rok chodím posledního dubna na pálení čarodějnic na Balkán, kde má kámoška v tý chatový osadě co tam je takovou malou chatku, ale s docela velkou zahradou, no a tam vždycky navozíme nějaký to dřevo, udělá se oheň, pečou se burty a brambory a je to super, protože je to v podstatě chata v centru Žižkova, a to vždycky když někomu vyprávím, tak se směje, že to je blbost, ale ono to tam fakt vypadá jako někde za Prahou, všude jsou jenom další chatky, no prostě taková oáza klidu uprostřed města. Tak tam chodím rád na ty čáry...“⁸¹*

Po otázce *– „Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil, můžete popsat svůj zážitek?“* – položené respondentům ve věku kolem 25ti let, v majoritě případů následoval popis slavností Žižkovského Masopustu a Vinobraní, které v posledních několika letech nabývají stále více na oblíbenosti, proto jsem se rozhodla těmito dvěma slavnostem věnovat samostatné kapitoly.

5. Žižkovský masopust⁸²

„Masopust patří k etnograficky nejzajímavějším projevům lidové obřadní tradice. Představuje složitý komplex obyčejů, z nichž mnohé svými kořeny sahají až do dávného středověku a po staletí doprovázely společenský a kulturní vývoj člověka“.⁸³

⁸⁰ Brooke, E.: *Knihy stínů* (z orig. *A Women's Book of Shadows*), nakladatelství Oldag, Praha 1998, s. 124.

⁸¹ Příloha č. 2, rozhovor s L.B., 25 let, muž.

⁸² Viz. Příloha č. 4 a příloha č. 7

⁸³ Frolec, V.: *Masopustní tradice – Předmluva, Masopustní tradice*, ed. V. Frolec, J. Tomeš, Brno 1979, s. 15.

5.1. Historie masopustu a časové období oslav

Masopustní veselice se po celé zemi konají vždy na přelomu zimy a jara, specifičtěji „*obdobím masopustu se v českém a slovenském prostředí rozumí čas od skončení vánočního období, vlastně od svátku Tří králů do začátku předvelikonočního čtyřicetidenního půstu, přesněji do Popeleční středy*“⁸⁴, takže datum samotného masopustu je závislé na datu Velikonoc a proto může masopustní neděle připadnout na jakýkoliv den v rozmezí od 1. února do 7. března.

Veselice jsou spojovány s oslavou příchodu nového období. Masopust je původně pohanská slavnost zasvěcená bůžkovi vína a nestřídmosti Bakchovi, který je v jiných pramenech označován Liber. Oslavy Bakchanálie nebo Liberálie osvobozovaly od starostí všedního dne a jejich náplní byla konzumace téměř neomezeného množství jídel a alkoholických nápojů. „*Tyto slavnosti měly svůj původ v Egyptě, odkud se přenesly do Řecka a poté se velmi rychle rozšířily po celé zemi. Během krátké doby se dostaly přes Jaderské moře do Říma a odtud do celé Evropy. O českých masopustech se dochovaly zprávy již ze 13.století. Slavily je všechny vrstvy obyvatel, takže lze mluvit i o určitém, byť dočasném, smazání rozdílů mezi bohatými a chudými, pány a sluhy*“.⁸⁵

5.2. Významné dny masopustu⁸⁶

Tučný čtvrtek: *O tučném čtvrtku bývá k obědu český národní pokrm – vepřová pečeně se zelím a knedlíky, zapíjená pivem. Odpoledne bývalo pracovní volno.*

---

⁸⁴ Tamtéž, s. 37.

⁸⁵ Macháček, J.: *Původ Masopustních tradic*, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha květen 2002, s. 13.

⁸⁶ Tamtéž, s. 14.

Masopustní neděle: *Po obědě na návsi vyhrávali hudebníci a a zvali kolemjdoucí na další veselici do hospody, kde se konala generální zkouška na oslavy masopustního pondělí*

Masopustní pondělí: *Konal se tzv. „mužovský bál“, kam směli jen ženatí muži a vdané ženy. Při tanci musel sedlák vyhazovat selku co nejvýše, aby se na poli urodil vysoký len a oves.*

Masopustní úterý: *Den průvodu maškar, které byly tím víc žádanější, čím víc se svým vzhledem vzdalovaly od reality. S tímto dnem se pojí další tradice, jako například sypání slepicím zrní do kruhu, to poroto aby nezanášely. Ženy také nesměly celý den sáhnout na šití, aby slepice dobře nesly. Také se nemělo věšet prádlo na půdu, neboť to by vedlo k přemnožení blech.*

Na masopustní úterý se tance již měly zúčastnit všichni. Na úplný závěr proběhlo tradiční „pochování basy“, které symbolizovalo na 40 dní konec tanečních a hudebních veselíc. Další tancovačka byla až v květnu při stavění a kácení Májí a poté až při podzimním posvícení. Tyto zvyklosti se ovšem dodržovaly jen zhruba do konce 19. století, poté se od nich upustilo.

Masopustní slavnosti na Žižkově se poprvé konaly v roce 1994, jedná se tedy o tradici ne navázanou, jak si myslí mnoho obyvatelů Žižkova, ale započatou před relativně nedávnou dobou. Impulsem bylo otevření nové, dnes však už tradiční hospody "U vystřeleného oka", kde se nacházejí kresby Martina Velíška, který s oblibou ztvárňoval mimo jiné motivy masopustních masek inspirovaných masopusty na Moravě.

Tradice se tak přesouvá do jiného regionu, který ji začleňuje mezi své ostatní zvyklosti a přizpůsobuje nátuře svých obyvatel: „Přihlédněme však k okolnosti, že již ve 2. polovině 19. století si Václav Beneš Třebízský stýskal, že mizí staré zvyky a uplynulo století a obyčejová tradice nezaniká. Právě ztráta návaznosti umožňuje

nejen libovolné opouštění, ale za určitých okolností také znovuobjevení tradičních obyčejových projevů“.⁸⁷

5.4. Průběh Žižkovského masopustu v roce 2005

Oslavy začínají každý rok v pátek. V žižkovském kinu Aero probíhá promítací a hodovací večer se stabilním názvem “Mastnota na plátně”. Za symbolický poplatek 50⁸⁸ korun má návštěvník možnost neomezené konzumace jitrnic, jelit, preclíků a jiných pochutin, které jsou navíc nevšedně zavěšené na provázcích přivázaných ke konstrukci u stropu. Má také možnost shlédnout několik filmů na téma Hodování, například na masopustu oblíbený francouzský film „Velká žranice“ aj.

V sobotu v odpoledních hodinách je v kulturním centru Paláci Akropolis připraven Divadelní a maškarní rej pro děti. Vstup je zdarma a děti soutěží v mnoha kategoriích o nejstrašidelnější, nejbarevnější, nejveselejší masku atd. Díky soutěžní povaze reje si její děti vyloženě zamilovaly. Oba moji synovci, kterým je teď 8 a 10 let, se každý rok do Akropole těší víc než na Velikonoce a Mikuláše. Večer v Akropolis je vyhrazen dospělým a většinou ho zahajuje hra poloamatérského divadelního souboru⁸⁹ a v průběhu večera zahrají dvě až tři hudební skupiny. V r.1998 zde měla jeden ze svých prvních koncertů i Českomoravská hudební společnost, který měl návštěvnost zhruba 50 lidí⁹⁰. Během dvou let se díky masivní reklamě ve všech médiích stala známou natolik, že sehnat lístky na jejich koncert v Akropolis bylo vzhledem k omezeným prostorám téměř nemožné. Letos v dubnu se na jejich koncertu ve Sportovní hale na Výstavišti sešlo kolem deseti tisíc návštěvníků....

⁸⁷ Jiřikovská, V.: *Obchůzka či průvod?*, In: *Obřadní obchůzky*, ed. V. Frolec, Uherské Hradiště 1988, s. 214.

⁸⁸ Cena z roku 2004 (pozn autora).

⁸⁹ V roce 1999 dnes již známá divadelní společnost Hobit.

⁹⁰ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

V neděli se v hospodě U vystřeleného Oka každoročně koná také jedna oblíbená akce, a to “Maškarní veselý oběd s přáteli”, s podtitulem: „Vaří radní”. Jedná se o další z nápadů zaměstnanců Radnice Prahy 3, a to pokus o sblížení občana s jeho zvoleným zastupitelem. Obsluhu netvoří vyučené servírky, ale právě všechny pravé ruky starosty, kterými jsou místostarostové, tajemnice a vedoucí jednotlivých oborů.

V pondělí se konají přípravy na zlatý hřeb celého masopustu, kterým je průvod. Začíná již v poledne na náměstí Jiřího z Poděbrad a pokračuje kolem radnice na Havlíčkově náměstí, kde je také zvolen král karnevalu Bakchus. Od momentálního starosty⁹¹ převezme vládu nad celým Žižkovem. Zbytek dne je neúřadující starosta povinen se veselit stejně jako všichni ostatní z “plébu”.

Maškarní průvod poté přejde na Kostnické náměstí, kde je také hostina zvaná “Žranice”. „Podle tradice mnoha evropských národů bohatství jídel o masopustu mělo působit na blahobyt v nastávajícím roce“.⁹² Vzhledem k tomu, že „o loňském masopustu bylo spotřebováno více než 230 kg tlačenky, jelítek, jitrniček a prejtu., rozdáno bylo na dva tisíce masopustních koláčků a koblih a vypilo se více než 4000 litrů piva a 800 litrů svařeného vína“⁹³, tak loňský rok byl extrémně blahobytný.

Večer je opět vyhrazen koncertům v paláci Akropolis. V úvodu většinou hraje skupina cimbálového charakteru, s postupujícím večerem se rytmus zrychluje a vystupují již známé „masopustní” skupiny jako Krausberry, Sluneční orchestr či Echt. Kolem jedenácté živá hudba skončí a losují se ceny z tomboly⁹⁴. Vyhrát může každý, protože číslo získává s koupí vstupenky na celý večer. Letos bylo v tombole kolem padesáti cen a některé byly opravdu netradiční (nové koště na podlahu, kýbl jitrnic, nepoužitá toaletní mísa, padesát dětských plenek Pampers...)

⁹¹ V současné době to je Milan Český (pozn. autora).

⁹² Frolec, V.: *Masopustní tradice – Předmluva*, In: *Masopustní tradice*, ed. V. Frolec, J. Tomeš, Brno 1979, s. 38.

⁹³ Provázková, J.: *Úspěšný Žižkovský Masopust*, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha březen 2005, s. 12.

⁹⁴ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

Po tombole Bakchus starostovi opět vrátí vládu nad Žižkovem a ukončí tak čas veselíc a hostin na dobu jednoho roku.

5.5. Pohled obyvatel Žižkova na Žižkovský masopust

Pamětníci na dotaz, zda si pamatují si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově, většinou odpovídali tak, že je to v době jejich mládí příliš nezajímalo, anebo o ničem nevěděli: „*Já si to nepamatuju, já tyto všelijaké věci si moc neoblubuju, ani teď na to nechodím, moc na to nejsem. Na Žižkově jsem byla od dvaadvacátýho to tady nic takového během války určitě nebylo*“.⁹⁵ „...o ničem takovém nevím, neměl jsem na to čas, něco možná bylo, ale já nevím, předtím jako dítě si taky nic nepamatuju“.⁹⁶

Na druhou stranu respondenti z druhé skupiny si při této otázce vybaví na prvním místě právě masopust: „*Akropoli mám hned za rohem, takže tam chodim na masopust, někdy tam jsou zajímavý kapely a taky tombola, kde jsem vloni já i kamarád vyhráli*“.⁹⁷ Stejný muž také zmiňuje, že byl v Akropoli též několikrát na koncertu známé hudební skupiny, kterou sledoval od počátku jejího vzniku: „*Pak jsem tam párkrát byl na Čechomoru*⁹⁸ *v rámci masopustu a když to byla ještě společnost. Ten první rok, když jsem tam šel, tak jsem si říkal, to bude nějaká dechovka, ale měl jsem grátis pár lístků, tak jsem naagitoval pár známých s tím, že to třeba nebude zas až tak hrozný a pak jsme jenom zírali, jak to tam rozjeli a to tehdy někdy před pěti lety o nich nikdo nevěděl a na parketu bylo jenom nějakých dvacet lidí. Pak jsme si z toho udělali takový trochu rituál a vždycky když hráli v Akropoli, tak jsme tam zašli*...“⁹⁹

⁹⁵ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

⁹⁶ Příloha č. 1, rozhovor s V.M., 68 let, muž.

⁹⁷ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

⁹⁸ dříve název „Českomoravská hudební společnost“, pozn. autora.

⁹⁹ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

Šestadvacetiletá respondentka uvedla i časové období masopustu: „Myslím, že asi současnou nejznámější výroční oslavou je Žižkovský masopust, který se koná před začátkem 40 denního půstu. Je to celkem zajímavý, že Praha 3 buď obnovila nebo zavedla tuhle tradici do města. Aktivně v masce se ale masopustu neúčastním, spíš těch doprovodnejch akcí, jako jsou třeba koncerty“.¹⁰⁰

Zkušenost s touto slavností je u jednoho respondenta jak přímá, tak zprostředkovaná: „A párkrát jsem zašel do Voka¹⁰¹ na ten zabijačkovéj oběd, to bylo docela dobrý, myslim, že to bylo taky v rámci masopustu. A co vim, tak každý rok se něco pořádá tady v Ajru, pouští nějaký filmy a taky je tam něco k jídlu a dotovaný nápoje radnici. Pamatuju, že mě překvapilo, že mi kamarád co tam byl říkal, že pivo tam bylo za deset korun, to bylo někdy před dvouma rokama a jitrnice byly v rámci vstupenky“.¹⁰² U jiné respondentky ovlivnila návštěvnost slavností změna bydliště: „na ten masopust jsem chodila docela často, hlavně když jsem bydlela na Vinohradský a teď zase chodim do Aera na různý akce“.¹⁰³

Před devíti lety znovu započala tradice, která má v sobě jak nádech něčeho archaického a propojeného s životem našich předků, tak lákavost nových druhů zábavy a trávení volného času. Mladí lidé, ale i děti ze Žižkova a okolí, které rodiče již poněkolkáté vzali na tyto oslavy, jsou důkazem toho, že stačí jen několik málo let a ony tyto slavnosti berou jako tradiční a samozřejmé. Za několik roků bude pro ně Žižkovský masopust stejně očekávanou událostí jako třeba Vánoce a Velikonoce a jeho pravidelní účastníci si období končící zimy bez něj nebudou moci ani představit. Slavnost masopustu na Žižkově je uměle zavedená, ne navázaná, ale přesto byla schopna se rychle uchytit v povědomí lidí a vyplnit poptávku po typech oslav, které jsou prakticky v kontradikci s původním pojetím vánočních a velikonočních křesťanských svátků.

¹⁰⁰ Příloha č. 2, rozhovor s L.V., 26 let, žena.

¹⁰¹ Hospoda „U vystřelenýho oka“, která se nachází pod Památníkem Jana Žižky (pozn. autora).

¹⁰² Příloha č. 2, Rozhovor s L.B., 25 let, muž.

¹⁰³ Příloha č. 2, rozhovor s K.K., 25 let, žena.

Z odpovědí respondentů obou generací na otázku „*pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově a pokud jste se jich zúčastnil(a), můžete popsat svůj zážitek?*“, lze odvodit, že „pamětníci“ o slavnosti masopustu každoročně konané od roku 1998 na Žižkově sice z doslechu vědí, ale neúčastní se jí a v době jejich mládí se na Žižkově nic podobného nekonalo.

Naopak „mladá generace“ se masopustu a s ním spojených doprovodných akcí pravidelně účastí a z masopustu se stává součástí jejich vnímání lokální identity a žitého prostoru.

6. Vinobraní na Žižkově a Vinohradech

Vinobraní se konají po celé zemi v období mezi prvním sběrem vinných hroznů, až do sběru pozdních odrůd a v tomto období se oslavuje bohatost úrody, plodnost země a majitelé vinohradů pořádají „koštování“ nové úrody a také výrobu prvního moku z této úrody, burčáku, který je typický pouze pro období několika podzimních týdnů a v jiných fázích roku se nevyrábí.

Slavnosti vinobraní jsou do dnešní doby zachovány na Moravě, ale také na mnoha místech Čech a Slezska.

Tradice novodobých oslav Vinohradského vinobraní sahá zpět do roku 1997, kdy se uskutečnil první ročník. Tehdy se Vinohradského vinobraní zúčastnilo na tři tisíce návštěvníků, během dvoudenních oslav v loňském roce přišlo slavit už téměř dvacet tisíc lidí. Vinařská tradice se na území dnešních Královských Vinohrad datuje od roku 1348. Císař Karel IV. tehdy přikázal založit na návrší kolem Měst Pražských vinice, které pokryly úbočí vrchu Vítkova a táhly se dále územím dnešních Královských Vinohrad až ke Karlovu. Z někdejšího středověkého centra vinařství v Čechách existují dnes na území Prahy už jen dvě vinice - svaté Kláry v Tróji a Gröbovka v Havlíčkových sadech na Praze 2. Vinohradnickou minulost oblasti dnes připomínají např. motivy na znacích Žižkova a Královských

Vinohrad¹⁰⁴ - původně samostatných měst, která vznikly ve druhé polovině minulého století¹⁰⁵.

6.1. Průběh oslav vinobraní na Žižkově a Vinohradech v roce 2005

24. září od 13. do 16 hodin se na náměstí Míru otevírá Vinné tržiště s cimbálovou muzikou Álom. Od 13 hodin jde z Havlíčkových sadů (Grébovka) přes náměstí Míru na náměstí Jiřího z Poděbrad historický průvod v maskách. V 15. hodin na náměstí Jiřího z Poděbrad začíná slavnostní zahájení veřejných koncertů pořádaných v rámci Žižkovského Vinobraní a zahajuje jej skupina historického šermu „Přemyslovci“. Následují koncerty Českomoravské hudební společnosti, Ludové hudby Júliusa Šuka-Bartoša, koncert skupiny Krausberry a Tatabojs. Od 15.30 simultánně probíhá ve výstavní síni Atrium ochutnávka z archivu vín a od 19.30 je v Aeru v Biskupcově ulici 32 „Burčákový nálet“. Také v Akropoli je večerní program s názvem „Žižkovské Vinobraní aneb tanečky při víně“, kde jsou různá divadelní a různá hudební vystoupení a taneční zábava pro všechny - to za ceny lidové - pro znalce i neznalce.

Koncerty na náměstí Jiřího z Poděbrad jsou nejnavštěvovanější akcí Žižkovského Vinobraní a přímo z Velkých Pavlovic je dopraveno 22 tisíc litrů speciálně stáčeného burčáku, který se v průběhu let stal jedním ze symbolů tohoto vinobraní¹⁰⁶.

6.2. Pohled obyvatel Žižkova na slavnost vinobraní

Obyvatelé Žižkova starší generace o těchto oslavách vědí, například sedmdesátiletý pamětník uvedl: „Nedávno jsem taky viděl ty plakáty na to

¹⁰⁴ Viz příloha č. 7.

¹⁰⁵ Blažek, P.: *Když vinobraní tak na Královských Vinohradech*, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha září 1998, s. 15.

¹⁰⁶ Z informačního serveru Městské části Prahy 3 na www.praha3.cz.

vinobraní, a tam byl velkej nápis něco jako Republika Žižkov Vás zve na vinobraní, tak si to lidi asi pořád pamatujou“.¹⁰⁷

Až na jednu respondentku se jich ovšem obyvatelé Žižkova starší generace aktivně neúčastní: „*Nebo to bylo někdy předloni jsem byla na Vítkově, jak byl ten Žižkovský podzim, tam hráli na varhany, co tam v památníku jsou a byl to moc hezký koncert*“.¹⁰⁸

Vinohradské vinobraní je vedle masopustu na Žižkově nejnavštěvovanější slavností porevoluční doby a zájem obyvatel Žižkova o tuto slavnost každým rokem roste. Pokud se „Žižkováka“ mladšího až středního věku zeptáte, jaké současné oslavy se na území Žižkova konají, s největší pravděpodobností bude jmenovat i vinobraní: „*(...) Je tu vždycky na podzim taky vinobraní, tam jsem taky dřív chodil, hlavně když hráli na Jiřáku ty kapely, jako třeba Tatabojs, Sluneční orchestr a myslím že i Krausberry, to jsme si tam vždycky kupovaly burčák*...“.¹⁰⁹

Tento respondent ovšem neměl v posledních letech s touto slavností dobré zkušenosti, neboť dodává, „*ale každým rokem byla jeho kvalita horší a horší a přitom byl dražší a ve frontě se čekalo půl hodiny, tak už jsem si tam pak burčák nedával*“.¹¹⁰

Šestadvacitiletá respondentka navštěvuje vinobraní také pravidelně: „*Na podzim se taky koná Vinohradské vinobraní, které by se dalo zčásti považovat i trochu za žižkovské, protože se koná na Náměstí Jiřího z Poděbrad, který tyhle dvě čtvrti rozděluje. O Vinobraní jsou celkem zajímavý koncerty, taky tradiční trh s různými lidovými výrobky a burčák. Na tyhle akce se sejdou převážně lidi z okolí a člověk potkává své známé, lidi ze školy, sousedy, to je příjemný*“.¹¹¹

Respondent, který se zmínil, že se účastní masopustu, zná také vinobraní: „*Co tak vidím na plakátech a v přehledech, tak tu probíhá na podzim nějaký festival*

¹⁰⁷ Příloha č. 1, rozhovor s J.S., 70 let, muž.

¹⁰⁸ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

¹⁰⁹ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

¹¹⁰ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

¹¹¹ Příloha č. 2, rozhovor s L.V., 26 let, žena.

vážný hudby a potom vinobraní, ale to nevím jestli ještě funguje, byl jsem tam jenom jednou a bylo hnusně a přšelo, tak od té doby nevím“.¹¹²

O tomto hudebním festivalu se zmínila i další respondentka: „Taky jsem byla s rodičema na Žižkovském podzimu, ale to je spíš pro starší generaci, koncerty vážné hudby a tak podobně“.¹¹³

Lze tedy konstatovat, že obě dvě slavnosti masopustu i vinobraní konané na Žižkově jsou významné hlavně pro „mladou generaci“, která se jich účastní a po osmi letech jejich konání na ně nahlíží jako na každoročně se opakující slavnost, se kterou předem počítají, na kterou se těší a která tvoří významnou část jejich podvědomí o identitě Žižkova jako jejich žitého prostoru.

7. Identita - význam pojmu

Slovo identita pochází s latinského slova „*identitas*“, což znamená „*totožný, stejný, shodný*“. Slovní základ tvoří slovo „*idem*“, „*týž*“.¹¹⁴

Při pokusech zachytit význam slova identita jsem narazila na mnoho odlišných pojetí. Jejich význam byl mnohdy až rozporuplný, podle užití jednotlivých autorů a výskytu v kontextu jednotlivých sociologických a psychologických škol a směru.

V sociologickém slovníku z roku 1996 se identita obecně definuje jako „*jednota vnitřního psychického života a jednání, které bývá též nazýváno autentickým bytím*“.¹¹⁵

K tématu této práce se nejlépe hodí popis identity ze sociologického slovníku z roku 2001, kde je kladen důraz na vliv působení okolí při vytváření pocitu identity, v kontextu mé práce je to vliv působení žitého prostoru na obyvatele žijící na území Prahy 3, Žižkova. Identita je tedy podle Jandourka

¹¹² Příloha č. 2, rozhovor s L.B., 25 let, muž.

¹¹³ Příloha č. 2, rozhovor s K.K., 25 let, žena.

¹¹⁴ Kolektiv autorů: *Filosofický slovník*, Nakladatelství Olomouc, Praha 1998, s. 186.

¹¹⁵ Maříková, H., Petrušek, M., Vodáková, A.: *Velký sociologický slovník*, Karolinum, Praha 1996, s. 414.

„hluboký pocit vlastní totožnosti založený na prožívání vlastní komunity. Identita zahrnuje i hodnoty, kterým jedince věří a na nichž zakládá smysl svého života a prožívání příslušnosti k větším či menším celkům“.¹¹⁶

7.2. Vytváření identity společnosti

Z poslední věty citované definice z Jandourkova slovníku vyplývá, že část identity člověka je vrozená a část získaná v průběhu procesu socializace. S tím ovšem nesouhlasí Goffman, z jehož práce o lidském chování a jednání vyplývá to, že identita je sociálně udělena, sociálně udržována a sociálně transformována¹¹⁷, tudíž identita jedince je založena pouze na vlivech okolí. Jedinec se tedy z tohoto pohledu narodí jako „*tabula rasa*“ a veškerý svůj pohled na svět i na sama na sebe je mu podsunut přímými nebo nepřímými vlivy okolí. .

Podle sociologů Bergera a Luckmana se na potvrzování identity podílí i každodenní konverzace a situace, se kterými se jedinec setkává. „*Přesvědčivost této reality je dosaženo nahromaděním a konzistencí běžné konverzace, která si může dovolit být běžnou konverzací proto, že se vztahuje na rutinní povinnosti ve světě, jenž je považován za daný*“.¹¹⁸

Udržení běžné mezilidské konverzace je podmíněno tím, že jedinec má ve společnosti pocit sounáležitosti s ostatními, pocit že „*někam patří*“, ať se jedná o fotbalový klub, zahrádkářský svaz, přívržence hnutí punk, nebo širší skupinu jako například kraj, město, či městská čtvrť. S pocitem sounáležitosti do určité skupiny souvisí pojem komunita, kterou Baumann definuje jako „*soběstačný sociální útvar s vysokou mírou vnitřní koheze, jehož členové jsou navzájem spjati hlubokými emočními vazbami, vycházejícími ze společných mnohageneračních tradic*“.¹¹⁹

¹¹⁶ Jandourek, J.: *Sociologický slovník*, Portál, Praha 2001, s. 104.

¹¹⁷ Goffman, E.: *Všichni hrajeme divadlo*, Nakladatelství studia Ypsilon, Praha 1999.

¹¹⁸ Berger, P.L., Luckman, T.: *Sociální konstrukce reality*, CKD, Brno 1999, s. 150.

¹¹⁹ Keller, J.: *Dějiny klasické sociologie*, Nakladatelství Slon, 2004, s. 391.

V kontextu předchozích definic lze chápat formování identity ve společnosti jako pocit určité role a svého zařazení v této společnosti, mít „své místo, místo v srdci“¹²⁰, kde se cítím dobře. Několik pamětníků uvedlo, že se na Žižkově stále scházejí i s těmi přáteli, kteří se ze Žižkova odstěhovali, ale přesto mají pocit, že do něj stále svým způsobem patří: „...Školu jsem vychodil v padesátém prvním a z té školy je nás osum, který chodíme každou středu na Žižkov na pivo, ostatní bydlí v různých částech Prahy a tak různě a teď nedávno jsme společně oslavili sedmdesátku a oni sem furt jezdí, protože k Žižkovu mají vztah“.¹²¹

Z této odpovědi je patrné, že i v moderní společnosti jsou neformální skupiny nezastupitelné a své opodstatnění mají i nadále sociální instituce typu lokální komunity, sousedství, příbuzenství a rodiny.¹²²

Sedmdesátiletý muž vyprávěl také příhodu o svém známém, který se na Žižkov vrátil, protože jinde nebyli lidé tolerantní k jeho povolání: „...Venca Tačinský, jeho otec byl hrobník a oni se odstěhovali na Chodov, jenže po dvou měsících se sem vrátil, moc dlouho tam nevydržel, lidi ho nebrali a dívali se na něj skrz prsty, to se tady nedělá...“¹²³

Jiný respondent vyprávěl příhodu o bývalé Žižkovačce, kterou po letech potkal: „Já se jí tedy zeptal, tak to byste se tedy chtěla na Žižkov vrátit, a ona na to, já už něco vyhlídnutýho mám, takovou pěknou garsonku, tak jsem jí řekl, že to sem rád a kdeže to přesně je, a ona že na Olšanech, tak z toho jsem měl zvláštní pocit, holt si tam nikdy pořádně nezvykla a já už bych si taky na nic jinýho nezvyk“.¹²⁴

Z odpovědí respondentů je patrné, že lokalitu Žižkova považují za určitý specifický pojem, který v nich vzbuzuje pocity sounáležitosti k celku a vnímají tuto lokalitu jako svůj prostor, ve kterém se cítí dobře a do kterého se rádi vrací.

¹²⁰ Cílek, V.: *Makom. Kniha Míst*, Nakladatelství Dokořán, Praha 2004, s. 6.

¹²¹ Příloha č. 1, rozhovor s J.S., 70 let, muž.

¹²² Pargač, J., Tomandl, M.: *Žitý prostor a jeho subjektivizace u nositelů lokálního a regionálního vědomí*, In: *Studia Ethnographica X.*, Nakladatelství Karolinum, Praha 2000, s.58.

¹²³ Příloha č. 1, Rozhovor s J.S., 70 let, muž.

¹²⁴ Příloha č. 1, rozhovor s J.N., 73 let, muž.

7.3. Krize a ztráta identity společnosti

Mnoho sociologů 20. a 21. století se domnívá, že dnešní svět provází výrazný pocit nejistoty, nedůvěry a odcizení nejen mezi lidmi, kteří žijí ve vzájemné těsné blízkosti a v tradičním typu rodinného života by jejich vztahy byly velmi těsné, ale i mezi rodinnými příslušníky. „*V tomto světě se mezilidské vztahy rozpadají do postupných setkávání, osobní identita se tříští v množství masek. Člověk už nevytváří svou vlastní identitu postupně a trpělivě, jako když se staví dům*“.¹²⁵

Městský člověk musí každý den čelit anonymitě člověka v davu a smířit se s tím, že ostatní obyvatelé nemají zájem o jeho osobu a pokud ano, musí být schopen jim něco nabídnout. Přátelské svazky sousedů z tradiční společnosti jsou přetrhány a jedinec má pocit, že nikam nepatří, anebo jen do té doby, než změní prostředí.

Baumann vidí jako důsledek ztráty identity rozvoj společnosti zaměřené na konzum a následnou snahu jedinců se s pocitem odcizení vyrovnat tak, že se začlení do určitého společenství. Podle Baumanna při pocitu ztráty identity si jedinec nachází různé náhražkové zábavy a nejvýraznější z nich je moderní jev posedlosti nakupováním. Další z nich je podle něj uspořádávání a slepování vlastní identity. Domnívá se, že identita je v podstatě náhražkou společenství, protože lidé v ní nacházejí bezpečí a utvářejí seskupení, kam by mohli v nejistém světě patřit.¹²⁶

To je pravděpodobně také jeden z důvodů, proč obyvatelé části města, která má kratší historii než staré centrum a je také v porovnání s jinými částmi mnohem menší, spojuje pocit určité společné identity a s ní spojené hrdosti. Sdílení společného žitého prostoru napomáhá i množství aktivit a veřejných akcí a slavností, které se na Žižkově po roce 1989 objevily a obyvatelé této čtvrti tak mají

¹²⁵ Baumann, Z.: *Individualizovaná společnost*, Mladá fronta, Praha 2004, s. 108.

¹²⁶ Baumann, Z.: *Individualizovaná...*, s. 179-180.

možnost prožívat stejný zážitek, vzájemně spolu komunikovat a spoluvytvářet tak atmosféru a identitu této části Prahy.

7.4. Identita oslovených obyvatel Žižkova s jejich žitým prostorem

Z rozhovorů s obyvateli Žižkova vyplynulo, že jsou rádi, že žijí zrovna tam. Starší obyvatelé většinou uvedli, že jsou na toto prostředí zvyklí a na otázky, zda se považují za Žižkováky a pokud ano, zda jsou na to hrdí, odpovídali kladně: „*No to víte, za těch šedesát let, ještě aby ne, to je dlouho a jsem tu zvyklej, takže Žižkovák určitě jsem a za nic jinýho bych to neměnil, mám tu svoje místa, kam rád chodím, třeba na ten Vrch, nebo taky do pecí...*“.¹²⁷ Jiný pamětník odpovídá: „*Ano, určitě, však jsem taky členem klubu*“¹²⁸. *I když z kraje jsem to nějak moc nebral, ale pak jsem v roce devadesát tady začal taky pracovat a jak jsem tu byl pořád a viděl to kolem, tak jsem si začal dělat kroniku o památkách*“.¹²⁹ Vázanost k žitému prostoru je tedy dána lokálním společenstvím, případně jeho bližším nebo vzdálenějším okolím. Kulturní a sociální dimenze rezidenční zakotvenosti jsou pak obvykle propojeny s jejich pracovními aktivitami.¹³⁰

Vzpomínka na dětská léta strávená na žižkovských ulicích je také jedním z důvodů toho, proč se obyvatelé Žižkova s touto čtvrtí ztotožňují: „*Byl to pěkný dům, měl jsem to tam rád, hlavně jsme si chodili s klukama hrát ven na ulici, žižkovská ulice, to je typický, tam sme měli partu. To byla tenkrát velká řevnivost, ulice rozdělávaly party a bylo tam hodně bojů, pak tam dál za Olšanským dvorem*“¹³¹, *tam jsme měli války, všude tam na poli byly drny, tak jsme s nima po sobě házeli, někdy i ten kámen, ale to moc ne. To bylo pěkný tam to místo (...)* *Jak jsme bydleli v tom domě, tak po válce z toho byl hotel a my jsme dostali panel na*

¹²⁷ Příloha č. 1, rozhovor s J.N., 73 let, muž.

¹²⁸ Klub přátel Žižkova (pozn. autora).

¹²⁹ Příloha č. 1, rozhovor s V.M., 68 let, muž.

¹³⁰ Pargač, J., Tomandl, M.: *Žitý prostor a jeho subjektivizace u nositelů lokálního a regionálního vědomí*, In: *Studia Ethnographica X.*, Nakladatelství Karolinum, Praha 2000.

¹³¹ Dnešní Olšanské náměstí, do první pol. 19. st. zde byla samostatná vesnice Olšany, která měla 19 domů. Poté splynula se Žižkovem (pozn. autora).

Praze čtyři, ale tam jsme moc dlouho nebyli, bylo to tam hrozný“.¹³² „Dneska mi na Žižkově chybí třeba starý tramvaje a tramvajáci, jak nosili takový ty placatý čepice a kravatu, to vypadalo úplně jinak než dnes a neustále cinkali, člověk si mohl naskočit a vyskočit kdy chtěl, to bylo dobrý“.¹³³

Pětasedmdesátiletá pamětnice má příjemné vzpomínky z dětství spojené jak s místem, tak s přátelskými sousedy: *„V tom domě, kam jsme se pak přestěhovali, jsme žili ještě dlouhá léta a všichni nájemníci se znali a nepamatuju se, že bych zažila nějakou nepřívětivost, nebo hrubost, to se tam nedělo“.* Poté se musela odstěhovat do jiné části Prahy, ale na Žižkov stále vzpomíná: *„... nějaké době jsme se s manželem odstěhovaly do jeho bytu v Podolí, tam to bylo taky pěkný, hezký výhled z bytu jsme měli, ale pořádně jsem si nikdy na ty lidi nezvykla, to ne, a na Žižkov jsem nikdy nedala dopustit a vždycky jsem o sobě prohlašovala, že jsem rozená Žižkovačka, to bylo asi kvůli tomu dětství, to bylo opravdu moc krásné, i když někdy byla bída...“.¹³⁴*

Jedna respondentka ovšem uvádí, že po tom, co se přistěhovala během války na Žižkov, k němu cítila značné antipatie: *„... ale tady na Žižkově bylo pusto, špína, takže to jsem ten Žižkov tehdy nenáviděla. Radši jsem se pak vrátila do toho ústavu, tam to bylo taky hrozný, v zimě mi šla v noci jinovatka od úst, jen abych nemusela být na tom Žižkově“.¹³⁵* Po čase se ovšem se svým žitým prostorem ztotožnila a dnes jej považuje za svůj domov, do kterého se ráda vrací: *„Čím je to dýl, tak tím víc cítím, že jsem k tomu Žižkovu taková přilepená. Když jsem tady, tak to tak nevnímám, ale když jsem někde jinde a pak přijedu kolem toho Bulhara¹³⁶, tak cítím určité blaho tady (ukazuje na srdce), takže i když jsem ten Žižkov nenáviděla, tak asi teď už mi to zůstane.“¹³⁷* Z předchozích odpovědí je zřejmé, že

¹³² Příloha č. 1, rozhovor s V.M., 68 let, muž.

¹³³ Příloha č. 1, rozhovor s J.N., 73 let, muž.

¹³⁴ Příloha č. 1, rozhovor s J.V., 75 let, žena.

¹³⁵ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

¹³⁶ Křížovatka U Bulhara, nachází se na počátku Husitské ulice v „dolní“ části Žižkova (pozn. autora).

¹³⁷ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

pocit niterného vztahu k žitému prostoru roste s věkem a délkou pobytu v tomto prostoru.¹³⁸

Sedmdesátiletý pamětník odpověděl na dotaz „Z čeho myslíte, že pramení hrdost Žižkováků?“ takto: „No možná je to taky proto, že si Žižkov asi o 14 dní dřív vyhlásil vlastní republiku, ještě než byla oficiální republika, tak se možná ta hrdost zakládá na pocitu vlastní republiky. Nedávno jsem taky viděl ty plakáty na to Vinobraní, a tam byl velkej nápis něco jako Republika Žižkov Vás zve na Vinobraní, tak si to lidi asi pořád pamatují“.¹³⁹

Z odpovědí respondentů druhé skupiny tzn. ve věku kolem 25ti let vyplynulo, že důvody, proč se cítí být Žižkováky, jsou vesměs stejné, jako u skupiny první.

Několik respondentů uvedlo jako důvod svého pocitu „žičkovanství“, fakt, že zde žijí od dětství a tudíž si již zvykli: „Za Žižkováka se pokládám a hrdá na to rozhodně jsem. Žižkov a vedlejší Vinohrady jsou moje nejoblíbenější čtvrtě a jsem ráda, že jsem tady vyrostla a pořád tady jsem. Představa betonového sídliště a sídlištní zábavy a party mě nikdy nepřitahovala. Žižkov má prostě svoji nenahraditelnou atmosféru, ať je jaký je“.¹⁴⁰

Jedna respondentka se na Žižkov s rodiči přestěhovala v útlém věku a poznamenal ji vzhled okolí domu, ve kterém žila: „Jako malá jsem z toho byla docela vyděšená, mít permanentní výhled na hřbitov, ale pak jsem si zvykla a naopak se mi to začalo líbit, protože ty stovky světýlek, to vypadalo jako světlušky někde na blatech. Tam jsem bydlela až do předloňska, kdy jsme s přítelem nastěhovali do svého bytu, který je také pořád na Žižkově, kousek od Ohrady. Tahle lokalita se nám líbila, protože máme hned z okna výhled na park, pár minut

¹³⁸ Pargač, J., Tomandl, M.: *Žitý prostor a jeho subjektivizace u nositelů lokálního a regionálního vědomí*, In: *Studia Ethnographica X.*, Nakladatelství Karolinum, Praha 2000, s. 60.

¹³⁹ Příloha č. 1, rozhovor s J.S., 70 let, muž.

¹⁴⁰ Příloha č. 2, rozhovor s L.V., 26 let, žena.

chůze je Vítkov, kam se dá jet na inlajny¹⁴¹ a hned za rohem je supermarket, takže nakupovat jídlo taky není problém“.¹⁴²

Stejně jako ona i více respondentů zmínilo, že na Žižkově se jim líbí výborná vybavenost služeb, ale na druhou stranu klidné prostředí: „Určitě je to výjimečný třeba třeba hospodama, které jsou někdy v ulici jedna vedle druhé, to sem kvůli tomu jezdí lidi z celé Prahy, protože je to tu levnější než v centru a není tu tolik turistů“.¹⁴³

„Jsem ráda, že tady žiju, to určitě. Dokážu si představit, že bych žila v centru, ale na druhou stranu tam jsou jenom malé parky a není tam moc klid, spousta turistů, a já občas na lidi nemám náladu, tak to by mi asi vadilo“.¹⁴⁴

Možnost studia na vysoké škole svého výběru ocenil i čtyřicetiletý student, který svůj dík připisuje předchozímu studiu na kvalitní střední škole na Žižkově: „Ale jo, za Žižkováka se pokládám a jsem rád, že jsem tu vyrůstal, poznal jsem díky tomu spoustu skvělých lidí a myslím, že i díky tý Slad'árně jsem se pak dostal na architekturu a zatím je to v pohodě“.¹⁴⁵

Dále poznamenává, „mám to tu rád, ale určitě taky rád na čas odtud zmizim, už začínám bejt Prahou trochu přesycenej...se chci jet podívat do Austrálie a na Nový Zéland, mám tam kámoše a ten mě tam moc láká a potom se nejspíš vrátím sem a začnu pracovat...“¹⁴⁶ Z toho lze vyčíst, že někteří lidé této generace se životu strávenému na Žižkově sice nevyhýbají, ale až po určité „zkušební době“, kdy cestují a vyhledávají nové zážitky.

Jiný muž měl možnost se odstěhovat od rodičů, ale zůstal na Žižkově: „Na Žižkově jsem bydlel s rodičema, teď bydlím sám, ale na druhé straně Žižkova ...“.¹⁴⁷ Jedním z důvodů, proč zůstal na Žižkově, je i ekonomické hledisko: „Zajímavý mi tu přijde to prostředí, jak se to vlastně ze čtvrti pro dělnáse stalo

¹⁴¹ z ang. „in-line“, kolečkové brusle s kolečkama v jedné řadě (pozn. autora).

¹⁴² Příloha č. 2, rozhovor s K.K., 25 let, žena.

¹⁴³ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

¹⁴⁴ Příloha č. 2, rozhovor s K.K., 25 let, žena.

¹⁴⁵ Příloha č. 2, rozhovor s D.B., 24 let, muž.

¹⁴⁶ Příloha č. 2, rozhovor s D.B., 24 let, muž.

¹⁴⁷ Příloha č. 2, rozhovor s L.B., 25 let, muž.

skoro až luxusní záležitostí a teď se na hodně místech staví nové bytovky, dokonce jsem někde četl, že snad Nákladový nádraží budou předělávat taky na bytovky, ale to bude asi pěkně drahý bydlení. Stěhuje se sem čím dál tím víc lidí, co už nemají na nájmy někde v centru, je to tu pořád relativně levný, v porovnání s centrem, ale už to taky stoupá, já třeba platím za malý jedna plus jedna desítka, ale je to i s poplatkama, takže to je ještě dobrý, ale sám bych si to dovolit nemohl, bydlíme tam s přítelkyní“.¹⁴⁸ Svůj pocit „žičkovánství“ přikládá právě tomu, že neustále žije na území Žižkova: „Zatím tady pořád bydlím, tak Žičkovák jsem, ale podle mě se tohle pojí spíš k tomu geografickému označení, když bydlím na Žičkově, tak jsem Žičkovák, ale kdybych se odstěhoval třeba do Libně, tak budu Libeňák, takže podle mě je to relativní. A kvůli tomu ani žádnou hrdost necítím, protože to není něco, o co jsem se zasloužil sám, ale už jsem se do toho narodil, a to neovlivním“.¹⁴⁹

Stejný názor má i šestadvacetiletý muž: „Bydlím tady, co jsem se narodil, takže nejspíš Žičkovák jsem a jestli jsem na to hrdý...no vždycky když někoho potkám, kdo je třeba ze sídliště, nebo z nějaký části dál od centra, tak většinou reaguje tak, že to je super, že bydlím na Žičkově a začne jmenovat místa, kam tady třeba chodí, nebo kluby anebo koho ze Žičkova zná, jako by se tady znali všichni, tak z toho mám pocit, že mám oproti nim určitou výhodu, dalo by se říct, že jsem na to hrdý, to tedy jo, ale zase jak jsem říkal, nikde jinde jsem nežil, takže třeba by se mi líbilo i jinde, kdybych tam vyrůstal. Asi jde o zvyk“.¹⁵⁰

Z předchozí citace je patrné, že nejen obyvatelé této čtvrti pociťují určitou výlučnost svého žitého prostoru, ale vnímají to i obyvatelé čtvrtí ostatních. Žičkov je jak svým svébytným historickým vývojem, tak i životní zkušeností jeho obyvatel, částí Prahy, která pro mnoho „Žičkováku“ i „Nežičkováků“ znamená specifický styl života. Respondenti se považují za „Žičkováky“ a Žičkov jako své bydliště preferují z těchto důvodů:

¹⁴⁸ Příloha č. 2, rozhovor s L.B., 25 let, muž.

¹⁴⁹ Příloha č. 2, rozhovor s L.B., 25 let, muž.

¹⁵⁰ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

- Dětství strávené na území Žižkova
- Vzpomínky z dospívání (hlavně „pamětníci“)
- Bydliště blízko zeleně
- Protiklad k bydlení na sídlištích
- Specifické prostředí v vlastním koloritem

V porevoluční době je výlučnost této lokality ještě prohloubena vznikem několika veřejných slavností, které jsou inspirované lidovou kulturou a tak pomáhají přiblížit „nový Žižkov“ tomu „starému Žižkovu“, kde vedle sebe žili dělníci a intelektuálové, pavlačové domy vytvářeli svůj vlastní svět a mezi tím vším válčili klukovské party inspirované „Rychlími Šípy“ a „Stínadelňáky“...

8. Žít či nežít na Žižkově?

V předchozích kapitolách jsem se zaměřila na pozitivní aspekty života na Žižkově, na vznik porevolučních slavností a názory jak „pamětníků“, tak „mladých“ obyvatel Žižkova na to, proč preferují právě tuto část Prahy. Respondenti ale také uváděli, co se jim na bydlišti v pražské čtvrti Žižkov nelíbí a co by případně rádi změnili.

V prvních dvou podkapitolách se proto zaměřím na negativa a rozdělím je do dvou úrovní; z pohledu generace „pamětníků“ a z pohledu mladých lidí ve věku kolem 25ti let.

Ve třetí a čtvrté podkapitole jsem se soustředila na budoucí plány obyvatel Žižkova a na ně také nahlížím ze dvou úhlů pohledu; představa „pamětníků“ o tom, zda na Žižkově chtějí zůstat až do konce svého života a v druhé úrovni představa „mladé generace“, zda chtějí na Žižkově žít i nadále a popřípadě zde i vychovávat své děti.

8.1. Negativa života na Žižkově z pohledu „pamětníků“

Nejstarší pamětnice, se kterou jsem dělala rozhovor, se do Žižkova přestěhovala s rodiči z oblasti Újezd u nábřeží Vltavy a k Žižkovu měla z počátku výhrady hlavně z toho důvodu, že nebyl tak čistý jako Újezd: „...tam byla špina, to viselo na chodbě od stropu, z těch pavučin, nikdo tam neuklízal, na chodnících bordel, to předtím v tom újezdeckym bytě nebylo (...) tady na Žižkově bylo pusto, špina, takže to jsem ten Žižkov tehdy nenáviděla. Radši jsem se pak vrátila do toho ústavu, tam to bylo taky hrozný, v zimě mi šla v noci jinovatka od úst, jen abych nemusela být na tom Žižkově“.¹⁵¹

Stejná pamětnice také zmiňuje několik případů, kdy její přítelkyně na Žižkově chtěl někdo okrást na ulici a tvrdí, že ona má „asi štěstí“: „Na ty procházky chodím i v noci, mě se nikdy nic nestalo, každá má ale jiný zkušenosti, viděla jsem na dva metry, jak paní nějakej takovej ukrad' kabelku, to bylo na Biskupcový, ale já mám v tomhle asi štěstí nebo co...jedna přítelkyně, byla před věží¹⁵² a taky ji okradli“.

Přesto se pokusu o napadení také nevyhnula: „Jednou mě taky nějaký chytil za kabelku, ale to jsem udělala takový chmat, takhle do očí¹⁵³ a on se jenom chytil za oči a já jsem utekla“.¹⁵⁴

Zmínila také jednu „žižkovskou legendu“, která měla svůj počátek v období za II. světové války a jejím hlavním aktérem byl muž - nebo duch - kterému se říkalo „pérák“ a jenž měl údajně na nohou přivázané pružiny a tímto stylem se pohyboval. Na ulicích přepadával chodce a podřezával jim hrdlo: „No a jak jsem chodila kolem toho nádraží, to se říkalo, že je tam ten pérák...ženský z práce vždycky přišly vyvalený, že tam byl pérák, že ho viděly jak skáče, to vždycky šla jedna, nebo šly dvě a to vždycky utíkaly, protože tam prý byl. Já jsem ho nikdy

¹⁵¹ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

¹⁵² Žižkovský vysílač (pozn. autora).

¹⁵³ Zároveň ukazuje ukazováček a prostředníček do tvaru V (pozn. autora).

¹⁵⁴ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

neviděla, ale ony skutečně přísahaly, že ho viděly, ale mě se nikdy v životě nic takového nestalo, každého jsem se ubránila. No tak ony viděly toho péráka“.¹⁵⁵

Tento muž – duch byl tedy prvním „masovým vrahem“, který kdy na území Žižkova „operoval“.

Ostatní pamětníci nezmiňují ani tak problémy související s bezpečností Žižkova, ale jako negativní aspekt posledních několika desetiletí vnímají bourání staré zástavby v době socialismu a na jejich místě stavbu panelových domů, které vzhled žižkovské zástavby ovlivňují dodnes: „...když se tady začaly bourat starý domy a začal se tu stavět panel, tak to mi dost vadilo“.¹⁵⁶

„Škoda jen, že ten dům už nestojí, zbourali ho a postavili tam ten panelák, to byla taková škoda, moc mi to bylo líto, když jsem se tam po letech jela podívat, takový smutný pohled to byl. A přitom ten náš dům byl pořád krásný byl z konce devatenáctého století, ten by ještě do teď stál...“¹⁵⁷

Další problematikou, se kterou se Žižkov potýká, je množství aut a nedostatek parkovacím míst: „No nelíbí se mi, jak je tu hodně aut, ty nemají kde parkovat, taky tu jsou hodně úzký ulice, takže oni najednou čumákem na chodník až k domu a pak jde třeba nějaká maminka s kočárkem a nemůže...nebo s berlema, to je někdy taky problém, aby prošli dva lidi. Tak to se mi nelíbí...“¹⁵⁸

Jeden pamětník si také všiml odlivu obyvatel ze Žižkova a místo jejich původních bytů se v mnoha případech v těchto uvolněných domech zařizují administrativní prostory: „...dneska už to není Žižkov...tady ten spodní Žižkov, to už není Žižkov, staví se tu sice nové domy, i opravují starý, ale tam jsou samý kanceláře, nikdo už tam nebydlí. Dřív to tu bylo jiný a byli tu ty starý Žižkováci...“¹⁵⁹

Negativní aspekty života na Žižkově se z pohledu „pamětníků“ týkají převážně nešetrného urbanistického plánování, ke kterému docházelo hlavně

¹⁵⁵ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

¹⁵⁶ Příloha č. 1, rozhovor s V.M., 68 let, muž.

¹⁵⁷ Příloha č. 1, rozhovor s J.V., 75 let, žena.

¹⁵⁸ Příloha č. 1, rozhovor s J.N., 73 let, muž.

¹⁵⁹ Příloha č. 1, rozhovor s J.S., 70 let, muž.

v době socialismu; velkého problému Žižkova v přetíženosti komunikací a demografického odlivu obyvatel z centra na předměstí.

8.2. *Negativa života na Žižkově z pohledu „mladé generace“*

Respondenti ve věku kolem 25ti let jako velké negativum života na Žižkově uváděli větší výskyt drobných krádeží v této čtvrti v porovnání s jinými částmi Prahy: *„Moc se mi tu nelíbí, že se tu celkem hodně vykrádají auta, jednou jsem si pořídil nové autorádio, ale vydrželo mi tam přesně dva dny a to mám auto hned před nosem. Tak už jsem si koupil rádio, který si vždycky vezmu sebou, ale oni se mi tam stejně ještě několikrát nabourali a zjistili, že tam nic není, co by prodali, ale já jsem kvůli tomu musel nechat opravovat zámek a vyražené okno. To mi vadí asi nejvíc“*.¹⁶⁰

Problematiku krádeží na území Žižkova zmiňuje také jiný respondent: *„Mě se to teda nikdy nestalo, ale slyšel jsem od hodně lidí, že byli někde v hospodě a i když se snažili si na svoje věci dávat majzla, tak se jim něco ztratilo“*.¹⁶¹

Žižkov je také známý množstvím prodejen, kde je možné předměty získané „pofidérním“ způsobem prodat v jakoukoli denní i noční hodinu: *„No a hlavní odlišností Žižkova je jeho nejvyhlášenější etnikum, které si tam žije svým stylem a rytmem, a druhou také množství restaurací, hospůdek, barů, no a také bohužel non stopů, zastaváren a bazarů, který jsou většinou taky otevřené nonstop, ale řekněte mi, kdo má asi tak ve tři ráno neodbytný nutkání prodat svůj mobil, nebo autorádio, že jo. Takže jsou tu příjemné i nepříjemné věci“*.¹⁶²

Čtyřicetiletý student architektury také zmiňuje necitlivý zásah do urbanistických specifik Žižkova během socialismu a jak to z jeho pohledu ovlivnilo celkový estetický vzhled této čtvrti: *„Jinak z pohledu architektury se mi tady ta zástavba moc nelíbí, je vidět, že hodně z těch domů je na spadnutí protože*

¹⁶⁰ Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

¹⁶¹ Příloha č. 2, rozhovor s D.B., 24 let, muž.

¹⁶² Příloha č. 2, rozhovor s L.V., 26 let, žena.

byly vyrobený z nekvalitního materiálu, ale asi během války tohle nikdo moc neřešil. Pak tomu dali třešničku navrch komunisti, když vedle těchle starejch cihláků postavili ty mega paneláky, to je na hodně místech na Žižkově, ale nejhorší je to asi na Jarově, kde ty paneláky stojí vedle zástavby starejch rodinejch domů, to je fakt pěst na oko. S těma panelákama se toho už teď ale nedá moc dělat, jenom čekat, až se rozpadnou“.¹⁶³

Prodejce IT technologií uvádí, že na Žižkově mu vadí zejména nepořádek na chodníku, který je způsobem nezodpovědným chováním majitelů psů: „Co nemám na Žižkově rád je bordel na ulicích, hlavně tady v té oblasti kolem Biskupcový je to občas docela síla a taky je tu snad víc psů, než lidí. Já proti tomu mít v bytě psa sice nic nemám, ale majitel by si měl po svém psovi uklidit, protože když takhle jdu za tmy a nesvítí někde lampa, tak je to docela adrenalinovej sport, co si to tentokrát zase přinesu domů. Takže bych asi zavedl ostřejší pokuty a víc by se to mělo hlídat“.¹⁶⁴

Jedna respondentka také uvedla, že v té části Žižkova, ve které momentálně žije, se necítí bezpečně a myslí si, že se v této oblasti vyskytuje příliš mnoho „podezřelých individuů“: „Jenom v noci, když jdu domů, tak se tu trochu bojím, je to tu hodně tmavý s různějma nepřehlednejma zákoutíma, a občas se tu na lavičkách v parku za domem povalujou divný typy, takže vždycky volám přítelovi, aby mi šel naproti na tramvaj. Nahoře na Vinohradský mi to přišlo bezpečnější než na tý Ohradě, je to tam sice naproti hřbitovům, ale jsou tam všude kolem světla a jezdí tam hodně aut, takže tam jsem se nikdy nebála“.¹⁶⁵

Čtyřiaadvacetiletému respondentovi nejvíce vadí porušování nočního klidu a podnapilý stav chodů, kteří odcházejí z restauračního zařízení a nedokáží kontrolovat své chování: „Někdy mi vadí, když jdu takhle v noci domů a potkám značně rozjuchanou skupinu lidí, která zrovna opustila nějaký podnik a dělá

---

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Příloha č. 2, rozhovor s L.B., 25 let, muž.

¹⁶⁵ Příloha č. 2, rozhovor s K.K., 25 let, žena.

bordel...to se mi tady stává docela často, možná je to tou vysokou koncentrací hospod¹⁶⁶.

Z porovnání odpovědí respondentů první a druhé skupiny vychází najevo, že hlavní negativa, která jak generace „pamětníku“, tak generace „mladých“, spatřují na životě v pražské čtvrti Žižkov, jsou hlavně tato:

- Osobní bezpečnost – v minulosti byla napadena či se napadení bojí
- Krádeže předmětů ze zaparkovaných vozů a kapesní krádeže
- Množství „non-stop bazarů“, ve kterých podle respondentů může docházet k prodeji kradených předmětů
- Příliš mnoho automobilů – nedostatek parkovacích míst
- V době socialismu výstavba panelových domů, bourání „staré zástavby“
- Nepořádek na ulicích, rušení nočního klidu

Tyto „negativní aspekty“ života na určitém území ovlivňují pohled občanů na jejich žitý prostor a také mohou mít značný vliv na jejich ochotu a touhu na takovém území dlouhodoběji žít a popřípadě zde založit i rodinu. Roli zde hraje poměr „pozitiv“ a negativ“ života v žitém prostoru a subjektivní žebříček hodnot, z jehož pohledu jednotlivec na tato „pozitiva“ a „negativa“ nahlíží. V následující podkapitole se budu zabývat rozborem odpovědí jak „pamětníků“, tak „mladé“ generace na otázku, zda by chtěli na Žižkově žít do konce svého života a jestli na Žižkově žijí jejich děti (otázka pro „pamětníky), či by zde chtěli se svými dětmi bydlet (otázka pro „mladou“ generaci).

---

¹⁶⁶ Příloha č. 2, rozhovor s D.B., 24 let, muž.

7.4. Plány „pamětníků“ týkající se života na Žižkově

Jedna z dalších otázek, kterou jsem obyvatelům Žižkova kladla, zněla: „Chtěl(a) byste žít na Žižkově do konce svého života?“

V tomto okamžiku se obě skupiny respondentů začaly radikálně odlišovat. První skupina, tj. obyvatelé ve věku kolem 70ti let, se bez výjimky vyjádřila kladně. Jako hlavní důvod uváděli většinou „sílu zvyku“: „Čím je to dýl, tak tím víc cítím, že jsem k tomu Žižkovu taková přilepená...“.¹⁶⁷

„Chtěl, já bych si to ani jinak představit nedoved. I když dnes je taková spousta negativních věcí, co neovlivníte, že nevíte nikdy“.¹⁶⁸

„No to víte, za těch šedesát let, ještě aby ne, to je dlouho a jsem tu zvyklej, takže Žižkovák určitě jsem a za nic jinýho bych to neměnil, mám tu svoje místa, kam rád chodím“.¹⁶⁹ Jeden z respondentů bydlel několik let v jiné části Prahy, ale poté se na Žižkov vrátil: „To už ani jinak nejde, sice jsem bydlel různě po Praze, na tý Praze 4 a tak, ale pak se sem vždycky vracím, mám na to hezké vzpomínky“.¹⁷⁰

U této skupiny respondentů tedy „pozitiva“ života na Žižkově převládají nad „negativy“ a s tím i korespondovali odpovědi na otázku „Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?“, kdy většinou zmínili jevy marginálnějšího charakteru¹⁷¹, nebo „negativní události“ z doby během II. světové války a po ní.

8.4. Plány „mladé generace“ týkající se života na Žižkově

Druhou skupinu v názorech na trvalé bydliště na území Žižkova ovlivnil i pohled na to, jak si představují ideální bydlení pro své budoucí potomky.

¹⁶⁷ Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

¹⁶⁸ Příloha č. 1, rozhovor s J.S., 70 let, muž.

¹⁶⁹ Příloha č. 1, rozhovor s J.N., 73 let, muž.

¹⁷⁰ Příloha č. 1, rozhovor s V.M., 68 let, muž.

¹⁷¹ Srv. kap. 8.1. Negativa života na Žižkově z pohledu „pamětníků“, s. 42.

Tato skupina, tj. mladí lidé ve věku kolem 25ti let, se tak rozdělila na tři názorové proudy. První názorový proud odpovídal tím způsobem, že pokud by nenastala nějaká lepší varianta, prožít zbytek života na Žižkově by jim nevadilo: „...já tu taky vyrůstal a přišlo mi to v pohodě, tak by mi to nevadilo, a v těch milionářských ghetech za Prahou bych rozhodně bydlet nechtěl, to už bych si za ty peníze radši koupil nějaký pěkný půdní byt, a bylo by mi v podstatě jedno, kde to je, ale by byl pěkný. Ale to budu řešit, až to přijde, zatím bydlím tady a vyhovuje mě to, mám tu všechno kousek, tak se zatím neplánuju stěhovat jinam“.¹⁷²

Respondenti zastávající druhý přístup tuto možnost také nevyklučovali a vnitřně se s ní ztotožnili, ovšem pokud by byla možnost výběru, zvolili by spíše život mimo Žižkov, např. v samostatném domku za Prahou: „...pokud bych měla na výběr, tak si samozřejmě vyberu bydlení kousek za Prahou, ale pořád v dosahu. Jestli ale takový štěstí mít nebudu, tak bych ráda bydlela buď na Žižkově nebo na Vinohradech, prostě někde v tom vzdálenějším a klidnějším centru, kde žijí domorodci...alespoň ten důchod bych chtěla strávit v příjemném a čistém prostředí někde na venkově, ale kdybych někdy byla ve stádiu, že se o sebe nebudu moct postarat, tak domovem důchodců na Žižkově asi nepohrdnu, ale to by byla asi ta horší varianta“.¹⁷³

Čtyřicetiletý student si plánuje nejdříve cestovat a jeho snem je si po návratu postavit dům mimo Prahu, ale přijímá i možnost, že z ekonomických důvodů zůstane na Žižkově: „...nejdřív se chci jet podívat do Austrálie a na Nový Zéland, mám tam kámoše a ten mě tam moc láká a potom se nejspíš vrátím sem a začnu pracovat a jestli mi to vydrží dalších čtyřicet let, to nevím, ale radši bych se přestěhoval někam víc do zeleně...kdybych si mohl navrhnout a postavit nějaký domek v krajině, tak bych určitě šel do toho, ale nejdřív bych na to musel

---

¹⁷² Příloha č. 2, rozhovor s J.B., 26 let, muž.

¹⁷³ Příloha č. 2, rozhovor s L.V., 26 let, žena.

*vydělat...ten byt co bydlím je po našich a rozhodně se ho jen tak zbavovat nebude, tak je dost možný, že děti budu mít tady...*¹⁷⁴

Třetí přístup respondentů k otázce budoucího bydlení na Žižkově byl značně negativistický a byla by to pouze ta nejkrajnější možnost:

*„Radši bych měl nějaký domek se zahradou, pro děti by to bylo lepší, ale na to nemám a ani výhledově mít nebude, takže pokud bych měl v tomhle stavu rodinu, asi bych bydlel v bytě...“*¹⁷⁵

*„Teoreticky asi ne, dokážu si představit nějaké čistší prostředí, ale asi to tak dopadne, protože tady mám byt a ten mi za dům nikdo nevymění...“*¹⁷⁶

Lze tedy říci, že oproti skupině respondentů „pamětníků“ má skupina mladých lidí kolem 25ti let jiné představy o tom, kde stráví zbytek svého života. Část z nich by jednoznačně preferovala žít někde jinde a druhá část předpokládá, že na Žižkově zůstane, ovšem pouze z toho důvodu, že není jiná možnost

Zajímavé je srovnání pohledů mladých lidí kolem 25ti let na život svých budoucích potomků na Žižkově s odpověďmi pamětníků na otázku, zda jejich děti žijí na Žižkově. Ani jeden z pamětníků neuvedl, že některý potomek žije i nadále na Žižkově. Ve dvou případech ovšem nastala situace, že pamětník potomka neměl, ať již z toho důvodu, že jejich potomek zemřel v nízkém věku, nebo kvůli jiným tragickým okolnostem v rodině.¹⁷⁷

Ostatní pamětníci na dotaz, zda jejich děti žijí stále na Žižkově, většinou odpověděli, že jejich děti žijí buď v zahraničí, nebo v jiné části Prahy a mají s nimi pouze občasný kontakt: *„Syn je v Británii, dostal se tam někdy v osmdesátém, občas ale zajede sem i s rodinou, dcera ta bydlí na Praze 4, tu vidám často, ale je tam spokojená, tak co“*.¹⁷⁸

¹⁷⁴ Příloha č. 2, rozhovor s D.B., 24 let, muž.

¹⁷⁵ Příloha č. 2, rozhovor s L.B., 25 let, muž.

¹⁷⁶ Příloha č. 2, rozhovor s K.K., 25 let, žena.

¹⁷⁷ Srv. Příloha č. 1, rozhovor s J.L., 81 let, žena.

¹⁷⁸ Příloha č. 1, rozhovor s V.M., 68 let, muž.

„Syn odjel do Německa a je tam do teď, má tam rodinu, dvě děti, tak ten je pryč už dlouho a dcera bydlí taky v Podolí, v domě tři ulice od toho bytu, kde jsme s mým mužem nastěhovali, ale ten dům už je teď zchátralý a bydlí v něm jenom takové horší rodiny, tak jsem ráda, že už tam nejsem“.¹⁷⁹

Sedmdesátiletý respondent neuvedl, kde jeho potomci žijí, ale dle jeho názoru jeho děti k Žižkovu vztah nemají: „Ani jeden z mých dětí na Žižkově nežijí, šli si za jiným, tady nezůstali. V sobotu a v neděli sem jednou za čas přijedou na návštěvu, ale jinak ne, nějak je to sem netáhe“.¹⁸⁰

Při srovnání těchto dvou skupin respondentů tedy vychází najevo skutečnost, že skupina pamětníků chce bez výjimky žít do konce svého života na Žižkově, přičemž většinou z toho důvodu, že si pamětníci již zvykli a nedokážou si představit změnu. Při odpovědi na dotaz, zda na Žižkově žijí jejich děti, uvádí že nežijí, a to buď proto, že se odstěhovaly do zahraničí, nebo žijí v jiných částech Prahy a k Žižkovu nemají vztah.

Naopak respondenti z druhé skupiny buď nechtějí strávit zbytek svého života na Žižkově a rádi by se odstěhovali, anebo život na Žižkově nevyklučují, ba dokonce vítají, ovšem pouze do té doby, než budou mít potomky. V tom případě by preferovali nějaký „domek se zahrádkou“ za Prahou či na venkově, ale vychází z toho, že si to finančně nemohou dovolit, takže se s životem na Žižkově smiřují. Z toho a kapitol týkajících se trávení volného času a slavností v této lokalitě lze usoudit, že „pozitiva“ života na Žižkově si „mladá generace“ uvědomuje, a to hlavně z těch důvodů, že je zde bohatý kulturně-sociální život¹⁸¹, ale je zde také mnoho významných „negativ“, která „mladá generace“ respondentů vnímá¹⁸² a chápe je jako závažnější než generace „pamětníků“.

¹⁷⁹ Příloha č. 1, rozhovor s J.V., 75 let, žena.

¹⁸⁰ Příloha č. 1, rozhovor s J.S., 70 let, muž.

¹⁸¹ Srv. kap. 3.2. Víkend „mladé generace“ a kap. 3.4. Volný čas „mladé generace“.

¹⁸² Srv. 8.2. Negativa života na Žižkově z pohledu „mladé generace“.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem zaměřila na vznik pocitu lokální příslušnosti, jeho formování a rozdíl, který ve vnímání této příslušnosti může nastat mezi jednotlivými generacemi.

Používala jsem formu polořízeného rozhovoru s respondenty generací, které mezi sebou mají 45-55 let věkový rozdíl a rozborem jevů, o kterých se jednotliví respondenti zmiňovali, jsem se snažila nalézt ty prvky, které se na formování identity v konkrétní lokalitě podílejí.

Výchozí hypotéza byla, že „pamětníci“ mají k lokalitě hlubší vztah, neboť na Žižkově žili delší dobu a měli možnost se odstěhovat do jiné části Prahy nebo mimo hlavní město. Na druhou stranu „mladá generace“ má v současné době pestré možnosti společensko-kulturního vyžití, které je typické pro tuto městskou čtvrť, a její vztah k žitému prostoru se prohlubuje. Předpokládala jsem, že si tato generace plánuje v této lokalitě také setrvat a založit si zde vlastní rodinu.

Z rozboru dat získaných v terénu jsem dospěla k těmto závěrům:

1. Jak skupina „pamětníků“, tak „mladá generace“, si k této lokalitě utvořila specifický vztah. Tento vztah se utvářel již v dětství a respondenti z obou skupin uvedli, že by jinde své dětství strávit nechtěli. Dále se vztah vyvíjel v období dospívání, a to jak soukromými aktivitami volného času (návštěvy biografů, divadel, procházky po okolí...), tak v případě skupiny „mladá generace“ i díky veřejným festivalům a slavnostem, které na Žižkově vznikly po roce 1989.
2. Vztah „pamětníků“ k žitému prostoru je silnější, než v případě „mladá generace“. Všichni „pamětníci“ chtějí zbytek svého života strávit v této lokalitě a pozitivní argumenty převládají nad negativními.
3. „Mladá generace“ si více než „pamětníci“ uvědomuje negativní aspekty života v této čtvrti (krádeže, znečištěné chodníky, množství „nonstop“ podniků a

zastaváren, časté rušení nočního klidu...) a váhá, zda chce v této lokalitě žít do konce svého života. Majorita dotazovaných této skupiny také uvedla, že pokud by měla děti, rozhodně by preferovala nějakou klidnější lokalitu v zeleni. Identifikace s žitým prostorem tedy vykazuje odlišnosti mezi „pamětníky“ a mezi „mladou generací“. Vzhledem k tomu, že respondenti „mladé generace“ jsou ve věku, kdy si uvědomují, že dříve či později založí vlastní rodinu, začínají svůj pohled na žitý prostor přizpůsobovat svým plánům. Zřetelně vnímají rozdíl mezi tím, zda by v budoucnosti měli v této lokalitě žít bez dětí, nebo s nimi. Většina respondentů „mladé generace“ odpověděla, že by preferovala mít rodinu někde jinde, než na Žižkově.

Výchozí hypotéza této práce je tak částečně potvrzena a částečně vyvrácena:

1. Potvrdilo se východisko, že „pamětníci“ cítí silnější identitu s tímto žitým prostorem než „mladá generace“.
2. Nepotvrdil se předpoklad, že možnosti společensko-kulturních aktivit v této lokalitě, které jsou oproti jiným lokalitám výjimečné, podpoří vztah jedinců „mladé generace“ k tomuto žitému prostoru do té míry, že zde budou chtít dlouhodoběji setrávat a případně se na vytváření lokální identity podílet tím, že by za sebou zanechali další generaci, která by dál nesla vědomí tohoto žitého prostoru a identifikovala se s ním.

Prameny a literatura:

Augusta, P.:

Kniha o Praze 3, nakladatelství Milpo, Praha 1994

Baumann, Z.:

Individualizovaná společnost, Mladá fronta, Praha 2004

Berger, P.L., Luckman, T.:

Sociální konstrukce reality, CKD, Brno 1999

Blažek, P.:

Když vinobraní tak na Královských Vinohradech, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha září 1998

Brooke, E.:

Kniha stínů (z orig. *A Women's Book of Shadows*), nakladatelství Oldag, Praha 1998

Cílek, V.:

Makom. Kniha Míst, Nakladatelství Dokořán, Praha 2004

Ebr, V.:

Tajemství jmen ulic a náměstí, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha březen 2003

Frolec, V.:

Masopustní tradice – Předmluva, In: *Masopustní tradice*, ed. V. Frolec, J. Tomeš, Brno 1979

Goffman, E.:

Všichni hrajeme divadlo, Nakladatelství studia Ypsilon, Praha 1999

Hošek, P.:

Nekonvenční Žižkovský podzim, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha září 2005

Jandourek, J.:

Sociologický slovník, Portál, Praha 2001

Jiřiková, V.:

Obchůzka či průvod?, In: *Obřadní obchůzky*, ed. V. Frolec, Uherské Hradiště 1988

Jiřiková, V.:

Výroční obyčeje jako slavnostní okamžiky současného života, význam a možnosti jejich muzejní prezentace, In: *Slavnosti v moderní společnosti*, Sborník příspěvků z XI. Strážnického symposia, Strážnice 1991

Kalista, P.:

Karel Hartig, muž, který stavěl Žižkov, Měsíčník Hlas Trojky, vydavatelství Babylon, Praha červenec 2005

Keller, J.:

Dějiny klasické sociologie, Nakladatelství Slon, 2004

Klímová, D., Markl, J., Moravcová, M., Robek, M., Scheufler, V., Skalníková, O., Svobodová, J., Šťastná, J., Vařeka, J.:

Stará dělnická Praha, nakladatelství Academia, Praha 1981

Kolektiv autorů:

Filosofický slovník, Nakladatelství Olomouc, Praha 1998

Macháček, J.:

Původ Masopustních tradic, *Měsíčník Hlas Trojky*, vydavatelství Babylon, Praha květen 2002

Maříková, H., Petrusek, M., Vodáková, A.:

Velký sociologický slovník, Karolinum, Praha 1996

Musil, J.:

Sociologie soudobého města, nakladatelství Svoboda, Praha 1967

Pargač, J., Tomandl, M.:

Žitý prostor a jeho subjektivizace u nositelů lokálního a regionálního vědomí, In: *Studia Ethnographica X.*, Nakladatelství Karolinum, Praha 2000

Pešek, J.:

Slavnost jako téma dějepisického zkoumání, In: *Documenta Pragensia XII.*, Pražské slavnosti a velké výstavy, Praha 1995

Polanecká, J.:

Občasník Klubu přátel Žižkova, tištěn vlastním nákladem, ročník 1998-2005

Provázková, J.:

Úspěšný Žižkovský Masopust, *Měsíčník Hlas Trojky*, vydavatelství Babylon, Praha březen 2005

Slavnosti v moderní společnosti, Sborník příspěvků z XI. Strážnického symposia, Strážnice 1991

Sokol, J.:

Člověk jako osoba, Nakladatelství Portál, Praha 2002

Sokol, J.:

Malá filosofie člověka a Slovník filosofických pojmů, nakladatelství Vyšehrad, Praha 1998

Šesták, Z.:

Jak žil Žižkov před sto lety, nakladatelství Akademia, Praha 2005

www.citace.com

www.praha3.cz

Příloha I.

SOUBOR RESPONDENTŮ A DOTAZNÍK:

Skupina respondentů byla vybírána na základě těchto kritérií:

- I. „Pamětníci“ kolem 70ti a více let, kteří na Žižkově žili alespoň 40 let.
- II. „Mladí lidé“ ve věku kolem 25ti let, kteří na Žižkově žili celý svůj život.

Dotazy¹ předkládané respondentům v polořízeném rozhovoru:

- 1) Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?
- 2) Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil(a), můžete popsat svůj zážitek?
- 3) Můžete jmenovat jiné kulturní aktivity, kterých jste se na Žižkově zúčastnil(a)?
- 4) Jakým způsobem jste trávil(a) všední dny a jakým volné neděle či víkendy?
- 5) Pokládáte se za Žižkováka a jste na to hrdý(á)?
- 6) Žijí na Žižkově i Vaše děti? (Dotaz pro 1. skupinu respondentů)
- 7) Chtěl(a) byste, aby na Žižkově žili i Vaše děti? (Dotaz pro 2. skupinu respondentů)
- 8) Chtěl(a) byste žít na Žižkově do konce svého života a odpovězte proč ano či ne

---

¹ Některé odpovědi pokrýly více jak jednu otázku, proto nebyly tyto otázky kladeny. Otázka byla také vynechána v tom případě, kdy ze smyslu odpovědi na předchozí otázky vyplynulo, že by byla nadbytečná. V jiném případě byla položena další, doplňující otázka, která respondenta navedla navedla na určitou myšlenkovou linii.

Příloha 2.

Zápis² rozhovorů s 1. skupinou respondentů³

Rozhovor s J.L., 81 let, žena

- *nejvyšší dosažené vzdělání*: vyučená
- *povolání*: hospodyně, úřednice u ČD, nyní v důchodu

Hned na začátku bych vás měla upozornit, narodila jsem se v Bratislavě, tam byla máma i táta, v devětatřicátém opustili Slovensko, jako že byli Češi a bydleli jsme na Újezdě v takovém tom rohovém domě, krásný byt, pětipokojový jsme měli, majitelka byla ale Němka, to byl docela problém, protože jsme u nás doma schovávali různé věci, taky jsme schovávali doktora Klecandu, za to byl tenkrát trest smrti, potom s Drtinou utíkali. Ta bytná co byla Němka, ona byla taková hr, všude šla, kam chtěla, nikoho se neptala, jenom rozrazila dveře a to..., pozvala se dál, to tam jednou tatínek schovával bystu Masaryka, dělal to nějaký známý akademik, ale ta bysta byla ze sádry či z čeho a tatínek ji chtěl schovat v uhlí, to víte, bylo tam vlhko, musel by ji do něčeho zabalit, ale jak tam tak stála v kuchyni, na našem stole, najednou u dveří bytná a že ne, že musí dovnitř a tohle a tamleto. No přišla do kuchyně, ale tenkrát naštěstí nepoznala, že je to Masaryk, dokonce nám to pochválila, že je to umělecký dílo.

Jak jste se dostala na Žižkov?

Tatínek byl tehdy zaměstnán v Zemské bance, ty domy kde jsme pak po válce bydleli patřily Zemské bance, ale někomu se nelíbilo, že jsme bydleli ve velkém bytě, tatínek nechtěl, ale nakonec vyměnil dům za dvoupokojový byt a tak od čtyřicátýchdevátého bydlím na Žižkově. Tak jsem vyměnila bydlení v pětipokojovém bytě za hnusný špinavý byt v Jagellonské ulici, tam byla špína, to viselo na chodbě od stropu, z těch pavučin, nikdo tam neuklízěl, na chodnících bordel, to předtím v tom újezdeckém bytě nebylo. Pak jsem bydlela na internátě v Rabčicích u Roudnice, měla jsem krásný výhled na Říp, ale to bylo jenom rok. Ten dvoupokojový malinký byt byl příšerný a ještě tady v Praze nepřetržitě jezdily němci a tanky, na tom Újezdě, jak tam pořád tak jezdili, vypadalo to jako když jezdí pořád dokola, jako že objíždí kolem domů dokola, jenom na parádu, ale tady na Žižkově bylo pusto, špína, takže to jsem ten Žižkov tehdy nenáviděla. Radši jsem se pak vrátila do toho ústavu, tam to bylo taky hrozný, v zimě mi šla v noci jinovatka od úst, jen abych nemusela být na tom Žižkově. To když jsem byla ve škole, tak se psala kompozice na téma něco jako jak jsem prožila Vánoce, ale já jsem říkala že nebudu a nebudu, ale učitelka, co jsme jí měli, mi řekla, že jestli to nenapišu, tak budu mít špatnou známku, tak jsem to ještě před zvoněním napsala, no co napsala, naškrábala, a jak jsem z toho byl znechucená, tak jsem použila takové jako ne sprosté, ale hovorové výrazy a bylo to celé takové upřímné. Pak si mě pan ředitel zavolaal a řekl mi, že kdybych to nějak přepsala a místo těch výrazů použila jiné, tak že by se mu to moc líbilo, tak jsem to pak předělala a dostala jsem jedničku.

² Zápis je v případě nejasností, které se týkají popisovaných objektů, míst či aktivit, opatřen vysvětlivkou v závorce.

³ Informace o respondentech jsou uváděny ve formě: iniciály, věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání, povolání. Iniciály jsou s ohledem na anonymitu výzkumu pozměněny.

Tohle všechno říkám ne kvůli Žižkovu, ale abyste pochopila, jak jsem ten Žižkov nenáviděla. V sedmdesátém prvním mi umřela maminka, oni pořád bydleli v té Jagellonské ulici a když umřela, já jsem se mezitím rozvedla na Slovensku, protože manžel měl něco se zbraněma, nějaký obchody, osm let byl ve vězení a pak když ho pustili, tak každou chvíli byl kvůli něčemu zavřenej a začal pít, to bylo hrozná doba, tak jsem se s nim rozvedla.

Co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy?

Výjimečné jsou na Žižkově kopečky, které miluju, ráda se procházím, klidně i večer nebo v noci, na Vrchu svatého kříže tam mi dokonce pojmenovali a stezku, co tam tudy vede, má moje jméno. Já tudy chodím, tak si odmysluju ty domy a z třeba z rytin starejch obrázků si představuju, jak to tady vypadalo. Tady byly všude pole a Olšanský náměstí bylo samostatný, tady se vedly boje mezi klukama z Olšan a Žižkovákama, pak mezi Vinohradákama a Žižkovákama, tady byla mezi nimi hranice, to se mi zdálo takový romantický.

Taky jsem během války chodila do práce kolem hřbitovů a až k Vítkovu kolem toho Nákladovýho nádraží, to tam všechno bylo pole, v zimě bylo po kolena sněhu, tak jsem to vždycky vyšlapávala. No a jak jsem chodila kolem toho nádraží, to se říkalo, že je tam ten pérák...ženský z práce vždycky přišly vyvalený, že tam byl pérák, že ho viděly jak skáče, to vždycky šla jedna, nebo šly dvě a to vždycky utíkaly, protože tam prý byl. Já jsem ho nikdy neviděla, ale ony skutečně přísahaly, že ho viděly, ale mě se nikdy v životě nic takového nestalo, každého jsem se ubránila. No tak ony viděly toho péráka.

A co máte ještě na Žižkově ráda?

Pak mám ráda i ty hospody příšerný, i ty příšerný chlapy v nich, nějak mi to k sobě patří. Na ty procházky chodím i v noci, mě se nikdy nic nestalo, každá má ale jiný zkušenosti, viděla jsem na dva metry, jak paní nějakej takovej ukrad' kabelku, to bylo na Biskupcový, ale já mám v tomhle asi štěstí nebo co. Nebo taky jedna přítelkyně, byla před věží (Žižkovská věž) a taky ji okradli, nejdřív jako že cizinci a měli mapu a ptali se na cestu a ona jak měla kabelku, tak si ji takhle pověsila na zábradlí a pak ten jeden to tomu druhýmu asi nějak zaclonil, kabelka už tam pak nebyla a ty dva utekli. Nebo to bylo někdy předloni jsem byla na Vítkově, jak byl ten Žižkovský podzim (Festival vážné hudby), tam hráli na varhany, co tam v památníku jsou a byl to moc hezký koncert. Všichni přátelé ale odjeli autem, já jsem jediná nic neměla, oni měly tašky a nástroje a už na mě nezbylo místo v autě, tak jsem šla pěšky dolů přes Vítkov, ale nebála jsem...já ten pocit nikdy nemám, že bych se jako bála, i když se stane, to ani nevíte jak.

Cítíte se tedy na Žižkově bezpečně?

To se ke mně jednou takhle připojil v parku, nějakej Rus, dnes jsou to ty Riegrovy sady, pořád na mě sahal a něco po mně chtěl, tak já jsem jako hi hi hi, ha ha ha, šli jsme tím parkem a když jsme došli na hlavní třídu, tak já jsem se rozběhla, co jsem mohla utekla jsem mu. Tenkrát jsem dobře běhala. Jednou mě taky nějaký chytil za kabelku, ale to jsem udělala takový chmat, takhle o oči (ukazuje ukazováček a prostředníček do tvaru V) a on se jenom chytil za oči a já jsem utekla. Ale nevím proč, že se nebojím, vždycky když potkám nějaký lidi, tak si nima povídám, třeba tuhle mě na ulici v noci zastavili nějaký mladíci, takoví zvláštní byli a ptali se mě, jestli nemám nějaký Rohypnol, tak jsem jim řekla že nemám, ale začala jsem přemýšlet, kde by mohli mít lékárnu přes celou noc, tak jsme nad tím přemýšleli a oni potom odešli a nic. No asi mám štěstí.

Taky si vzpomínám, že v době, kdy už jsem byla tady v klubu (Klubu přátel Žižkova), tak tu na Žižkově byl Čvančara, jeho bratr je ten, co píše o Heidrichovi a tahle rodina měla kina na Žižkově. Ten pan Čvančara za mnou přišel, že hledá kapli svatého Dymase, jestli tady k tomu něco nemáme, tak jsem po tom začala pátrat a jeden pán z klubu přinesl mapu, kde bylo nakreslený čárama podzemí a tam že by měla být ta kaple. Takže tam, jak mají zaměstnanci nádraží (Masarykova) kantýnu, tak tam jsme zašli a oni řekli jó něco takového tam je, jak máme pivo. Na zemi za pultem měli takový padací dveře, tak jsme tam vlezli byl tam ohromnej sklep a tam typický románský základy a pak když to víc zkoumali, byl tam i nějaký člověk z geologického ústavu, co tam škrábal zeď, tak našel základy té kaple. Teď jako chci, aby se s tím něco dělalo, aby se na to nezapomnělo, to by byla škoda.

Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnila, můžete popsat svůj zážitek?

Já si to nepamatuju, já tyto všelijaké věci si moc neoblubuju, ani teď na to nechodím, moc na to nejsem. Na Žižkově jsem byla od dvaadvacátého to tady nic takového během války určitě nebylo, pak jsem měla tyfus a po válce jsem pracovala a takové věci mě moc nezajímaly.

Jakým způsobem jste trávila všední dny a jakým volné neděle či víkendy?

Ve středu jsme chodili do parku před nádražím (Hlavním), to si pamatuju, tam byl i rybníček a tek' tam takový vodopád a velká socha Wilsonova tam stála a tam byli všude ty, jak se to jmenuje, takový bílý květy to má, je to keř, jo rododendrony, a odbočovala tam ulička, kde byla lavička a tam jsme se jako mladý vřdycky scházeli, na kytary se hrálo, no naposled to bylo těsně před válkou. Mezitím byla ta revoluce a příští týden už jsme tam nebyli a jednoho z nás prý zabili a nikoho z nich už jsem pak nikdy neviděla.

A co se dělo o víkendech?

O víkendech jsme jezdili vlakem, nejdál jsme byli u Jánských proudů, to se šlo na noc, ale dívky tenkrát nechodili s klukama na noc, tak se k nám kluci připojili až ráno, to tenkrát nešlo, to by mě naši přizabili za to. Chodili jsme za války taky do Mušličky, do Obecního domu a do Národního divadla na bidýlku, jednou se bratr někde zdržel, pak jsme slyšeli, jak někdo vystřelil a pak se bratr vrátil domů zbitej, že ho chytily Němci a mlátili tam s ním o lampy, aby řekl, kde má tu zbraň. No pak zjistili, že to byl nějaký Němec ožratej.

Chtěla byste žít na Žižkově do konce svého života?

Po válce jsem dostala konečně dobrou práci ve správách dráhy, předtím jsem dělala jenom takovou přísluhovačku co se kde hodilo, tam jsem potkala svého druhého manžela, byl to můj šéf, hrozně se do mě zamiloval, víte, on byl hrozně hodnej a tak mě hrozně miloval, to bylo pěkný s ním, to jsme bydleli tady, byla jsem tak jako připoutaná...pak jsme tady chodili do Čajkovského ulice, kde byl evangelický sbor v kostele (dnešní Atrium), dřív se chodilo hodně do kostela, a to vedl člověk, který nás duchovně vedl a také jsme dělali vycházky, třeba do Bílkovy vily všichni šli a tak. Tak jsem tady byla a manžel potom měl rakovinu, umřel, to byla hrozná doba, ale já tu zůstala, neměla jsem kam jít jinam. No a teď jsem pořád tady, chodím do klubu (Klub přátel Žižkova) a tak to asi zůstane, dokud budu moc.

Pokládáte se za Žižkovačku a jste na to hrdá?

Čím je to dýl, tak tím víc cítím, že jsem k tomu Žižkovu taková přilepená. Když jsem tady, tak to tak nevnímám, ale když jsem někde jinde a pak přijedu kolem toho Bulhara (křižovatka na Žižkově), tak cítím určité blaho tady (ukazuje na srdce), takže i když jsem ten Žižkov nenáviděla, tak asi teď už mi to zůstane. Mám ráda hřbitov a všechny ty lidi tam, spousta mě blízkých lidí tam je a na Dušičky tam chodím se procházet a zapaluji pro ně svíčky. Teď práce pro klub zabírá veškerý můj čas, vydaly jsme zase ten náš list (Občasník Klubu přátel Žižkova) a to je kolem toho spousta práce. Ale je to hezká práce, zatím můžu, tak to jde.

Rozhovor s V.M., 68 let, muž

- *nejvyšší dosažené vzdělání:* vysokoškolské
- *povolání:* projektant, nyní v důchodu

Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?

Výjimečný, to Vám asi každý Žižkovák řekne, když se tady začaly bourat starý domy a začal se tu stavět panel, tak to mi dost vadilo. My tady nemáme ani tolik památek jak vnitřní Praha, snad některý domy jsou velice pěkný, to jo, třeba Orebická ulice, nebo jak se teď jmenuje. Některý ty domy dali dohromady, jiný ne a Žižkov je celkově malá čtvrt', i když pravda kostely jsou tady taky pěkný. Ten náš barák, s našima kde jsme bydleli, má velkou historii, pak z toho udělali hotel. Už vlastně před válkou to byl hotel s hostinskými pokoji, říkalo se tomu Národní dům (roh Seifertovy a Lipanské ulice), pak se tam nastěhovali rodiny a během války se znovu uvažovalo o tom, že to bude hotel. Od třicátýchosedmého tam bydleli naši, teď je z toho zase hotel. Byl to pěkný dům, měl jsem to tam rád, hlavně jsme si chodili s klukama hrát ven na ulici, žižkovská ulice, to je typický, tam sme měli partu. To byla tenkrát velká řevnivost, ulice rozdělávaly party a bylo tam hodně bojů, pak tam dál za Olšanským dvorem (dnešní Olšanské náměstí), tam jsme měli války, všude tam na poli byly drny, tak jsme s nima po sobě házeli, někdy i ten kámen, ale to moc ne. To bylo pěkný tam to místo. Někdy jsme jezdili na takové jakoby církevní, dneska by se tomu řeklo asi tábory, to pořádala charita. Bylo to na týden, nebo někdy jenom na víkend. Ale to bylo málokdy.

Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil, můžete popsat svůj zážitek?

Jak jsme bydleli v tom domě, tak po válce z toho byl hotel a my jsme dostali panel na Praze čtyři, ale tam jsme moc dlouho nebyli, bylo to tam hrozný. Pak už jsem začal pracovat a na Žižkov jsem se vrátil, ale o ničem takovém nevím, neměl jsem na to čas, něco možná bylo, ale já nevím, předtím jako dítě si taky nic nepamatuju.

Můžete jmenovat jiné kulturní aktivity, kterých jste se na Žižkově zúčastnil?

Záleží v který době to bylo, že, v tom ranym mládí jsem čas trávil na ulici a když byla sobota i neděle, tak to jsme s otcem vyjeli za Prahu. Jako kluk jsem taky chodil do Sokola a do Junáka, ty měli klubovnu nedaleko tady, teďka je tam nějaká opravna televizí, Rokycanova ulice, pak jsme to měli v Bořivojový. To mi bylo tak dvanáct let. Potom když už jsem chodil

do tanečních, tak jsme chodili na různé zábavy a tancovačky do těch velkých sálů v hotelech na Žižkově, jinak jsme chodili do Lucerny a Slovanského domu, tady na Žižkově se spíš dělaly ty baráčnické oslavy a srazy.

A co třeba do kina, chodil jste na Žižkov nebo do centra?

Tuhle kulturu jsme měli v tom kině Ponec (dnes divadlo Ponec, objekt se nachází pod železničním viaduktem), i když někdy jsme tam byli na filmu, tak jsme ho ani neslyšely, jak tam jezdili vlaky. Pak jsme chodili do dnešního divadla TGM, co tam je dnes Divadlo Jára Cimrmana, předtím tam byla kaple, tak tam jsme taky chodili. Jinak na druhou stranu Žižkova, tam moc nevím, to bylo všechno pole a pak už jsme tam vůbec nechodili, nic tam nebylo.

Žijí na Žižkově i Vaše děti?

Syn je v Británii, dostal se tam někdy v osmdesátém, občas ale zajede sem i s rodinou, dcera ta bydlí na Praze 4, tu vídám často, ale je tam spokojená, tak co.

Pokládáte se za Žižkováka a jste na to hrdý?

Ano, určitě, však jsem taky členem klubu. I když z kraje jsem to nějak moc nebral, ale pak jsem v roce devadesát tady začal taky pracovat a jak jsem tu byl pořád a viděl to kolem, tak jsem si začal dělat kroniku o památkách, vnuk fotí, tak mi k tomu dělá taky fotky, ale to je jenom jen tak, že už teď nemám co dělat, je to můj koníček, nic s tím dál dělat nechci, ale třeba vnuka to taky baví, má to i jako práce pro školu, tak jsem rád.

Chtěl byste žít na Žižkově do konce svého života?

To už ani jinak nejde, sice jsem bydlel různě po Praze, na tý Praze 4 a tak, ale pak se sem vždycky vracím, mám na to hezké vzpomínky. Mám pořád dobrý kamarády z toho domu, kde jsem bydlel, ale oni se za Žižkováky asi nepovažují. Jak jsem se začal zajímat o to dění na Žižkově, tak jsem se do toho asi dostal, oni už jsou odstěhovaní, jeden je na Proseku, druhý taky na Praze 4, tak jim to asi už moc neříká.

Rozhovor s J.S., 70 let, muž

- *nejvyšší dosažené vzdělání:* středoškolské s maturitou
- *povolání:* úředník, nyní v důchodu

Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?

Dneska už nic výjimečného. Dneska už to není Žižkov. Asi bych nejlíp popsal historkou...to byl jeden známý ze Žižkova, nějaký Venca Tačinský, jeho otec byl hrobník a oni se odstěhovali na Chodov, jenže po dvou měsících se sem vrátil, moc dlouho tam nevydržel, lidi ho nebrali a dívali se na něj skrz prsty, to se tady nedělá... Tady ten spodní Žižkov, to už není Žižkov, staví se tu sice nové domy, i opravují starý, ale tam jsou samý kanceláře, nikdo už tam nebydlí. Dřív to tu bylo jiný a byli tu ty starý Žižkováci, u nás v baráku bydlel třeba

nějaký Hemr, ten byl správný Žižkovák, byl to takový ten ulízaný typ, samá srandička, chodil tancovat a do Ticháče (hospoda) hrát mariáš, takových tu byla většina.

Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil, můžete popsat svůj zážitek?

Já myslím, že tady nic takového nebylo, akorát slavné tancovačky byly v tržnici, teď je tam ten Matrix (hudební klub). Pak co skončily tancovačky, tak tam udělali obnovený prodej, ale lidi už se odnaučili tam chodit, tak to tam bylo jenom nějakých pět let. Dnes je tam nápis Čínské masáže a Matrix.

Můžete jmenovat jiné kulturní aktivity, kterých jste se na Žižkově účastnil?

Byl tady dost velké divadelní život v Masarykovy síni, tam jsem já přes tejdén chodil a dokonce jsem tam i hrál, to bylo v nějakém padesátém roce. Jmenovalo se to Klub rodáků a přátel Šumavy Zlatá stezka, ty tam hráli a to byl velký šlágr. Taky tam hrála Nina Ninon, to byla nějaká známá subreta předválečná, nedávno jsem jí viděl na výstavě plakátů Co Praha ještě neviděla, ale byla to docela slabota, celkově ta výstava, to teda nevím, co na tom Praha ještě neviděla.

Jinak před válkou a během ní tady byl taky dost velký náboženský život, lidi chodili hodně do kostela, jeden pěkný byl třeba tady kousek na náměstí Barikád, ten byl hodně oblíbený.

Jakým způsobem jste trávil všední dny a jakým volné neděle či víkendy?

Hodně jsem chodil ven, do biografu, třeba do Poncáku (kino Ponec), o kterém se říkalo, že je to nejmenší kino na světě, bylo to tak čtyři na čtyři a lidi ta byli natřískaný hlava na hlavě a vždycky museli podržet promítačku, když projel vlak, jak to tam drncalo. Pak jsem taky chodil na filmy do Tábora a do Pokroku, do Prahy i do centra, třeba do Světozoru. A většinou v neděli se šlo projít do centra, protože kdo se tam v neděli necournul, nebyl Pražák. Dneska upřímně řečeno mě to tam netáhne, taky to vypadá jinak a mě to stačí na procházky tady.

Žijí na Žižkově i Vaše děti?

Ani jeden z mých dětí na Žižkově nežijí, šli si za jiným, tady nezůstali. V sobotu a v neděli sem jednou za čas přijedou na návštěvu, ale jinak ne, nějak je to sem netáhe

Chtěl byste žít na Žižkově do konce svého života?

Chtěl, já bych si to ani jinak představit nedovedl. I když dnes je taková spousta negativních věcí, co neovlivníte, že nevíte nikdy. Ale vždycky jsem měl sen, že budu z okna bytu koukat někam, kde je to pěkný, a už sedmdesát let koukám do okna protějšího baráku.

Pokládáte se tedy za Žižkováka a jste na to hrdý...

To tedy jsem, k tomu Vám řeknu, že školu jsem vychodil v padesátémprvním a z té školy je nás osum, který chodíme každou středu na Žižkov na pivo, ostatní bydlí v různých částech Prahy a tak různě a teď nedávno jsme společně oslavili sedmdesátku a oni sem furt jezdí, protože k Žižkovu mají vztah. Rozhodně jsem na to hrdý, protože to tu znám a takový ty co bydlí na Žižkově pět let a říkají si Žižkováci, tak je o ničem.

Z čeho si myslíte, že pramení ta hrdost Žižkováků?

No možná je to taky proto, že si Žižkov asi o 14 dní dřív vyhlásil vlastní republiku, ještě než byla oficiální republika, tak se možná ta hrdost zakládá na pocitu vlastní republiky. Nedávno jsem taky viděl ty plakáty na to Vinobraní, a tam byl velkej nápis něco jako Republika Žižkov Vás zve na Vinobraní, tak si to lidi asi pořád pamatujou.

Rozhovor s J.N., 73 let, muž

- *nejvyšší dosažené vzdělání:* vyučený
- *povolání:* dělník, nyní v důchodu

Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?

Já jsem se narodil v Dejvicích, ne na Žižkově, ale když mi bylo tak 9 tak jsme se sem přestěhovali a začal jsem tady chodit do dvojtřídky na Jiřáku, to jsem se tehdy cejtil jako dospělák, protože jsem chodil do třídy se staršími žáky, jak jsme to měli spojený. Byl tam velkej kostel před školou, jako je ten dnes a ten kostel mě fascinoval...akorát i nesměli běhat po trávníku, v tom parku, co tam byl, byla tam krásná travnatá plocha, ale my děti jsme si tam hrát nesměli. Byli tam takový skládací židle, který pronajímali za nějaký padesátník, no to pro mě bylo hodně peněz, tak jsme vždycky před školou seděli na zemi a ta škola mi připadala ohromná a vůbec všechny domy na Žižkově byly velký, na to jsem nebyl zvyklej. Měl jsem asi k Žižkovu jiný vztah, než lidi, co se na Žižkově narodili, pro mě to bylo všechno velký a cizí, jako pro dítě. Bydlel jsem v domě, kde na chodbě hořela olejová lampička, pěkně osvětlovala schodiště dole, tak jsem se tam tolik nebál, ale jinak jsem měl strach z těch výklenků a ulic, ty mi přišli dost ponurý.

Dneska mi na Žižkově chybí třeba starý tramvaje a tramvajáci, jak nosili takový ty placatý čepice a kravatu, to vypadalo úplně jinak než dnes a neustále cinkali, člověk si mohl naskočit a vyskočit kdy chtěl, to bylo dobrý, takhle jsme jezdili třeba na Vápenku na konečnou, tam už pak byli jenom pole, tak tam jsme jezdili na výlety. A jestli mi tady přijde něco výjimečného? No nelíbí se mi, jak je tu hodně aut, ty nemají kde parkovat, taky tu jsou hodně úzký ulice, takže oni najednou čumákem na chodník až k domu a pak jde třeba nějaká maminka s kočárkem a nemůže...nebo s berlema, to je někdy taky problém, aby prošli dva lidi. Tak to se mi nelíbí...

Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil, můžete popsat svůj zážitek?

Na Kolárku (Kollarovo náměstí, pozdější Žižkovo) jsem chodil se dívat na závody koloběžek, to tam bylo hodně let, pořádal to snad Odbor kultury, vždycky několik desítek dětí se sešlo a ten Odbor vždycky nakoupil spoustu diplomů, kde bylo napsáno diplom a pak to prodávali za korunu, žes e tam akorát dopsalo jméno dítěte a každý ten diplom dostal. S těma koloběžkama jich bylo hodně, tam hned vedle byl park, babičky a dědečkové tam seděli a sledovali, rozdělený to bylo i na různé kategorie a všichni dostali diplom. To si pamatuju, že tam byl jednou takovej malej Róm, ten taky dostal diplom, ne žádnou čokoládu, nebo tak něco, ale ten z toho měl takovou radost, jako by dostal čokoládu, to jsem ještě neviděl.

Jednou jsem taky byl, ale to už bylo později, autogramiáda Jestřába (Foglar), to víte o koho jde, ne, a to bylo v Sentinelu ve Spálené ulici, tam jsem se s ním setkal, byl to takový tichý skromný pán, a když jsem ho fotil, tak jsem si musel kleknout, aby byla vidět kniha, co

podepisoval, Hoši od Bobří řeky to byli, tak ke mně přišel takovej hromotluk velkej a koukal na mě, asi se tam nesmělo fotit, ale to já nevěděl, tak jsem ještě jako bokem vyfotil jeden snímek, jako že nic a pak jsem rychle odešel, nevypadal příjemně ten chlap. Ale ta fotka se povedla, sice jsem to trochu přexponoval, ale ve vývojce to vylezlo, tak jsem měl památku. Jestřába jsem četl rád a četl jsem od něj všechno, víte, on psal o těch uličkách, je to takový ponurý a temný, tak mi to připomíná ten starý Žižkov, co jsem se sem nastěhoval. No a když Jestřábovi bylo osumdesát, tak měl ještě výstavu na Florenci a tam mě teda dost šokovali dvě věci, že tam hned u vchodu vidim, že je tam velká cedule, že focení zakázáno a taky, že vlastně bylo co fotit, akorát obaly knížek a pár plakátů. Tak to mi bylo líto.

Můžete jmenovat jiné kulturní aktivity, kterých jste se na Žižkově zúčastnil?

No já jsem měl jako koníčka to focení, tak to jsem dělal, jinak na nic moc čas nebyl, ale třeba jsem někdy zašel do hospody Na Růžku (fungovala donedávna na rohu Lipanské ulice), tam chodilo spousta Žižkováků, třeba tam taky chodili místní Romové, tehdy to ještě byli cikáni, že, jednou tam přišli nějaký cizí cikáni odněkud jinud a ten hostinský vidí, tak s nima bych se asi nedomluvil, tak to řekl těm místním, co jako s tím a jeden z nich na ty ostatní něco v cikánštině, žejo, no a ty se zvedli a odešli. Prostě oni se tam považovali za štamgasty a žádný problémy nedělali, to já mám takovou zkušenost, že se s nima dá normálně domluvit, pokud teda člověk chce, kolikrát jsem s nima měl co do činění a oni když zjistí, že seš neškodnej, tak s nima žádný problémy nejsou.

Jakým způsobem jste trávil všední dny a jakým volné neděle či víkendy?

Akorát co jsem pravidelně chodil, tak to bylo do Jindřišský věže, tam jsem kupoval papír do foťáku, tam byl bazar, jmenovalo se to u Chudoby, to bylo podle toho majitele. Jednou jsem tam přišel a měli tam levnej papír, bylo to z Ruska, to lidi tehdy moc nekupovali, protože to bylo na různě dlouhou expozici a nebylo to na tom napsaný, na jak dlouhou to je, ale bylo to levný, protože to bylo po záruční době, tak jsem toho spousty nakoupil a doma jsem to vždycky zkoušel, na stěně, tu jsem fotil, byla taková hezky osvětlená, pak jsem to tam nechával různě dlouho, až jsem zjistil, jak je to správný. S tím foťákem a filmem jsem pak chodil po Žižkově, třeba na Vrch svatého kříže, kde ten kříž opravdu byl, měl aspoň tři metry byl černej a dřevěnej a jednou jsme tak s klukama běhali a potkali jsme nějaký lidi, co tam zaměřovali a ty říkali, že ten kříž musí zmizet, protože jak lítaj německý letadla, tak by to mohlo být jako orientační bod, no a ten kříž opravdu zanedlouho zmizel a nám to bylo líto, byl tam opravdu moc pěkněj. Taky jsem jednou fotil tu stavbu, co byla v Lupáčovce (Lupáčova ulice, dnes se zde nachází budova Základní školy), měli to ta zahajovat, tři velký bagry tam byli a asi dvacet lidí tam různě postávalo, jenom tak zevlovali kolem a tlachali a najednou přijela šestsettrojka a zní vylezl takovej malej a zrzavej, no Štrougal to byl, a jak ho viděli tak najednou šup, bagry se rozjeli, zuřivě začali rýt do země a všichni začali pobíhat, lopatama házet, a hned to bylo jeden sem, druhej tam, všechno t'ip t'op, ted'ka jeden bagr odjel, za rohem to co narejpal vyhodil na hromadu, objel blok a zase vrátil, ten další to udělal znova, jeden vždycky odjel, druhej přijel, no vypadalo to moc pěkně, jako by těch bagrů bylo deset, a ten Štrougal na to chvilku koukal, všichni si říkali že čest čest, tak tam tak čestovali, Štrougal pak nased do tý šestsettrojky a odjel no a v tu ránu se to všechno zastavilo, bagry odjely, protože ty byly půjčený z nějakýho dolu či co a ty co tam dělali, tak pustili lopaty a šlo se domů. To tam bylo rozkopaný ještě několik let, nikdo na to od toho prvního výkopu ani nesáh.

Pokládáte se za Žižkováka a jste na to hrdý?

No to víte, za těch šedesát let, ještě aby ne, to je dlouho a jsem tu zvyklej, takže Žižkovák určitě jsem a za nic jinýho bych to neměnil, mám tu svoje místa, kam rád chodím, třeba na ten Vrch, nebo taky do pecí (Židovské pece), ale tam už jsem dlouho nebyl, je to přeci jenom odtud kousek, už mi to tolik nechodí. Akorát jsem si vždycky říkal, že jsem měl víc fotit takový ty běžný věci, to jsem jednou dělal asfaltáře, asfalt byl ještě v těch velkejch kádích a rozhrnovalo se to hrabákem a pak se po tom tahal válec, bylo to všechno ručně, ale většinou byly na zemi kostky, asfaltovaly se jenom ulice, kde jezdili trolejbusy, lidi si stěžovali, že to drnčí, tak když jsem to dělal, tak jsem to i fotil a teprv až pak, když na ty fotky po letech kokám, tak jsem si všim, že tam mám i takový ty dlouhý zdi polepený plakátama, tehdy to bylo všude, celý Žižkov byl takhle obložený, ale tehdy nám to přišlo normální, nikomu to nepřišlo zajímavý, a teď jakou ty fotky mají hodnotu, když jsou tam ty dobový plakáty, tak jak jsem si to prohlížel, říkal jsem si, že já to blbec nefotil víc, místo nějakých zátiší, dnes by to byla rarita.

Takže chcete na Žižkově zůstat až do konce svého Života?

To mi připomnělo, jak jsem mluvil s jednou známou a ta mi říkala, my tady měli půdy, sklepy, velký byty a když nás přestěhovali do těch paneláků, tak to byly králíkárný a byla z toho nešťastná, a říkala, to je hrozný, já jsem to tam všechno znala a byla jsem tam doma a teď z toho paneláku netrefím ani do samoobsluhy. Já se jí tedy zeptal, tak to byste se tedy chtěla na Žižkov vrátit, a ona na to, já už něco vyhlídnutýho mám, takovou pěknou garsonku, tak jsem jí řekl, že to jsem rád a kdeže to přesně je, a ona že na Olšanech, tak z toho jsem měl zvláštní pocit, holt si tam nikdy pořádně nezvykla a já už bych si taky na nic jinýho nezvykl, tady mám všechno, do Klubu chodím, s přáteli občas posedíme v hospodě, na procházky chodím. Já bych neměnil.

Rozhovor s J.V., 75 let, žena

- *nejvyšší dosažené vzdělání:* vyučená
- *povolání:* prodavačka, nyní v důchodu

Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy?

Na Žižkově se narodili rodiče i prarodiče z maminy strany, ty se o historii a dění na Žižkově moc zajímali, takže když jsem vyrůstala, vyprávěli mi různé příběhy a ukazovali mi zajímavá místa, kam jsme chodili na procházky. Nejdřív jsme bydleli u Bulhara, ale pak jsme se přestěhovali na hořejší konec Žižkova, za Pražačku a do starého Žižkova jsem málokdy chodila, až potom, když jsem začala pracovat, tak jsem tam zase byla. Byl tam tehdy trh, to si pamatuju, hned vedle hotelu Zlatá koruna a vedle trhu bylo uzenářské družstvo, tam měli jednu velkou pochoutku, škvarky, celý kornout byl za jednu korunu, tam jsem chodila často. Na trhu tehdy prodávala paní Hubínková a ta měla vždycky čerstvé ovoce, na tu vůni ještě teď vzpomínám. Pak tam taky byl bramborář Kratochvíl a ten měl všechny možné druhy brambor, modročky, rohlíčky, mladoboleslavské, žlutomasé, to už se jich dneska tolik neprodává. Vedle se prodávaly vejce, tvaroh, máslo a na pátek přijeli prodavači z venkova a rozložili si tam nůše, ve kterých měli drůbež a selské máslo, co prodávali za šest korun kilo a ty pak vždycky na večír prodávali pod cenou, aby to nemuseli vozit zpátky, tak to se nelíbilo

těm ostatním, co tam něco prodávali. Stál tam taky na Vánoce velký strom, tomu se říkalo Strom republiky a pod ním byla kasička, do ní se dávali peníze pro charitu a vždycky se tam vybralo hodně. Taky tam bylo řeznictví jedno koňské a jedno uzenářské, tam jsme chodil kupovat maso na neděli. To okolí trhu bylo moc pěkné, pořád se tam něco dělo, třeba i pouliční muzikanti tam hráli a lidi se tam scházeli a povídali si.

Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil, můžete popsat svůj zážitek?

Hodně se toho dělo kolem Vánoc, taky na Dušičky, to jsme vždycky chodili na hřbitov a to tam chodily celé procesí, všichni chtěli dát kytičku nebo chvojí, svým blízkým a třeba si s nima i povídali. Potom po čtyřicátymosmym se toho moc nedělo, akorát předtím jsme chodili do Weisáku, to byl snad se říkalo první žižkovský biograf, taky do Poncova biografu, do Deklarace a do Tábora, které se předtím jmenovalo kino Slepců a taky do Aera⁴ jsme chodili. to snad zbyl na Žižkově jako jediný. Někdy jsme šli na film třeba i dvakrát v jednom dnu, za jednu korunu byl lístek, tak na to bylo vždycky. Přes léto jsme hodně chodili na Žižkův vrch (Vítkov), kde byli dvě hřiště a i takový malý bazén. Někdy jsme taky šli na Olšany, kde bylo v zimě kluziště a v létě se tam hrál tenis, ale to jsem já nehrála, já jsem spíš chodila do sokolovny v Riegrových sadech, tam byl takový dřevěný pavilon, ale dnes už je to zděná budova a moc se mi tam nelíbí.

Jakým způsobem jste trávila všední dny a jakým volné neděle či vikendy?

Abych byla na čerstvém vzduchu, tak mě maminka vodila na Židovské pece, ale moc mě to tam nebavilo, byla to akorát taková velká pláň a spousta kamení, někdy tam byl i kolotoč, co byl putovní, ale to bylo málokdy. Když jsem se tam byla podívat po letech, ani bych to tam nepoznala, ten park je upravený, vzrostlé stromy, spousta dětí co tam běhá a prolézačky tam jsou, to se mi tam teď líbilo víc. Jinak jsme o sobotě nebo neděli chodili do toho biografu a někdy jsme zajeli tramvají i do starého města a na náměstí jsme chodili.

Žijí na Žižkově i Vaše děti?

Syn odjel do Německa a je tam do teď, má tam rodinu, dvě děti, tak ten je pryč už dlouho a dcera bydlí taky v Podolí, v domě tři ulice od toho bytu, kde jsme s mým mužem nastěhovali, ale ten dům už je teď zchátralý a bydlí v něm jenom takové horší rodiny, tak jsem ráda, že už tam nejsem.

Pokládáte se za Žižkovačku a jste na to hrdá?

V tom domě, kam jsme se pak přestěhovali, jsme žili ještě dlouhá léta a všichni nájemníci se znali a nepamatuju se, že bych zažila nějakou nepřívětivost, nebo hrubost, to se tam nedělo a pak jsem se vdala a po nějaké době jsem se s manželem odstěhovala do jeho bytu v Podolí, tam to bylo taky pěkný, hezký výhled z bytu jsme měli, ale pořádně jsem si nikdy na ty lidi nezvykla, to ne, a na Žižkov jsem nikdy nedala dopustit a vždycky jsem o sobě prohlašovala, že jsem rozená Žižkovačka, to bylo asi kvůli tomu dětství, to bylo opravdu moc krásné, i když někdy byla bída, ale maminka si nikdy nestěžovala a my jsme to vlastně jako děti ani nevěděly, chodily jsme si hrát a tak a bylo nám dobře, nic nám nechybělo. Škoda jen, že ten dům už nestojí, zbourali ho a postavili tam ten panelák, to byla taková škoda, moc mi to bylo

⁴ Kino v Biskupcově ulici č. 32 v současné době zaměřené na nezávislé filmy, odehrávají se zde také filmové festivaly, divadelní představení a koncerty (pozn. autora)

líto, když jsem se tam po letech jela podívat, takový smutný pohled to byl. A přitom ten náš dům byl pořád krásný byl z konce devatenáctého století, ten by ještě do teď stál...

Příloha 3.

Zápis rozhovorů s 2. skupinou respondentů

Rozhovor s J.B., 26 let, muž

- *nejvyšší dosažené vzdělání:* středoškolské s maturitou
- *povolání:* grafik

Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?

Jestli mi na Žižkovu přijde něco výjimečného? Tak to nevim, bydlím tady odmala, tak mi to ani tak nepřijde, protože jsem nikdy nebydlel jinde, ale určitě je to výjimečný třeba třeba třeba hospodama, které jsou někdy v ulici jedna vedle druhé, to sem kvůli tomu jezdí lidi z celé Prahy, protože je to tu levnější než v centru a není tu tolik turistů. Jinak tu mám všechny své kamarády, jak ze školy, tak z práce, protože pracuju tři stanice tramvají od bytu, takže někdy po práci zajdeme poklábosit a někde si sednout. Řekl bych, že tu jsou i celkem hezké domy, i když asi ve srovnání s Malou stranou nebo Pražským hradem, zas až tak moc nejsou.

Moc se mi tu nelíbí, že se tu celkem hodně vykrádají auta, jednou jsem si pořídil nové autorádio, ale vydrželo mi tam přesně dva dny a to mám auto hned před nosem. Tak už jsem si koupil rádio, který si vždycky vezmu sebou, ale oni se mi tam stejně ještě několikrát nabourali a zjistili, že tam nic není, co by prodali, ale já jsem kvůli tomu musel nechat opravovat zámek a vyražený okno. To mi vadí asi nejvíc.

Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil, můžete popsat svůj zážitek?

Akropoli mám hned za rohem, takže tam chodím na masopust, někdy tam jsou zajímavé kapely a taky tombola, kde jsem vloni já i kamarád vyhráli, mě vytáhly kýbl jitrnic, ty jsme tam hned spořádali a kámoš dostal pětilitrovou sklenici se zelím, tak jsme měli pořádnou mastnou večeři. Pak jsem tam párkrát byl na Čechomoru v rámci masopustu, když to byla ještě společnost (Českomoravská hudební společnost). Ten první rok, když jsem tam šel, tak jsem si říkal, to bude nějaká dechovka, ale měl jsem gratis pár lístků, tak jsem naagitoval pár známých s tím, že to třeba nebude zas až tak hrozný a pak jsme jenom zírali, jak to tam rozjeli a to tehdy někdy před pěti lety o nich nikdo nevěděl a na parketu bylo jenom nějakých dvacet lidí. Pak jsme si z toho udělali takový trochu rituál a vždycky když hráli v Akropoli, tak jsme tam zašli, ale pak měli v televizi i klip a masově je pouštěli na rádiích a po pár letech byla Akropole při jejich koncertu úplně natřískaná, tam se nedalo ani projít na záchod, tak jsme na ně chodit přestali. A ono se to po čase taky oposlouchá a taky mám rád trochu jinou hudbu.

A co jiné akce pořádané na Žižkově?

Pak je tu vždycky na podzim taky Vinobraní, tam jsem taky dřív chodil, hlavně když hráli na Jiřáku ty kapely, jako třeba Tatabojs, Sluneční orchestr a myslím že i Krausberry, to jsme si tam vždycky kupovaly burčák, ale každým rokem byla jeho kvalita horší a horší a přitom byl dražší a ve frontě se čekalo půl hodiny, tak už jsem si tam pak burčák nedával. Poslední dva

roky jsem tam nebyl, vždycky mi do toho něco vlezlo nebo jsem byl pryč, ale pokud tam bude podzim dobrý program a budu v Praze, tak tam zajdu.

Můžete jmenovat jiné kulturní aktivity, kterých jste se na Žižkově zúčastnil?

Docela často chodím na Paruku (Parukářka) tam co je ta hospoda s vyhlídkou a tam se taky pořádají různé koncerty, teď přes zimu ne, ale přes léto jich je vždycky několik a jsou zaměřené na různý hudební styly, teď co jsem tam byl v létě tak to byl rockovej festival a jsou tam i různý alternativní, třeba jamování a taky tam bylo pár lidí, co hrálo na tahací harmoniku, znělo to trochu jako Radůza, to bylo taky dobrý. Na co ještě vzpomenu...na podzim tam je každý rok Drakiáda, tam chodí ségra s malým, jednou jsem tam s nima byl a to se mu moc líbilo a myslím, že to mají i dobře vymyšlený, protože je tam tolik kategorií, co si tak vzpomenu tak třeba Drak, který se rychle vznesl a rychle kles, nebo něco v tom smyslu, a nebo Drak, který letěl nejnižší při zemi, a těch kategorií je vždycky tolik, že pořadatelé pak dají papír o vítězství v nějaké kategorii každému a většina těch názvů zní jako indiánské názvy. Na Paruku většinou chodím i na Silvestra, je odtamtud zezhora výhled na celou Prahu a uvnitř v hospodě se schází známí a oslavuje se Nový rok až do rána.

Jakým způsobem jste trávil všední dny a jakým volné neděle či vikendy?

No přes týden teď chodím do práce a večer jsem většinou doma, nebo zajdu do kina, většinou do Ajra, je to kousek a je to levnější než v Multiplexu a můžu si vzít do sálu pivo v kelímku, ale přes týden na pivo moc nechodím, to bych pak ráno nevstal. To spíš chodím v pátek nebo v sobotu, mám tady několik oblíbených podniků, které se kamarády různě obměňujeme anebo jezdíme různě k sobě na chalupy, na jednu v zimě, ta je ve Vrchlabí a na jiný v létě, tam jezdíme v létě aspoň jednou za čtrnáct dní, protože to už je každý z práce nebo ze školy unavený a chce si odpočinout od lidí. Někdy tam děláme i prase nebo sud, většinou když má někdo narozeniny, to nikdo nechce trávit v Praze. Nedávno jsem si říkal, jak jsem neměl rád, když jsem byl malej a naši mě nutili jezdit na chatu a mě to tam nebavilo a radši bych běhal s kámošema po ulicích a teď zase naopak se na to těším, až vypadnu z Prahy a vyrazíme někam do lesů na čundr nebo jenom na tu chalupu. Tipuju, že tímhle tempem na tý chalupě začnu za pár let dobrovolně budovat zahrádku nebo skalku a budem tam jezdit a zírat na to, jako předtím naši rodiče....

Chtěl byste, aby na Žižkově žili i Vaše děti?

Já nad tím zatím neuvažuju, kdy budu mít děti, takže ani kde budu bydlet, ale já tu taky vyrůstal a přišlo mi to v pohodě, tak by mi to nevadilo, a v těch milionářských ghetech za Prahou bych rozhodně bydlet nechtěl, to už bych si za ty peníze radši koupil nějaký pěkný půdní byt, a bylo by mi v podstatě jedno, kde to je, ale by byl pěkný. Ale to budu řešit, až to přijde, zatím bydlím tady a vyhovuje mě to, mám tu všechno kousek, tak se zatím neplánuju stěhovat jinam.

Pokládáte se za Žižkováka a jste na to hrdý?

Bydlím tady, co jsem se narodil, takže nejspíš Žižkovák jsem a jestli jsem na to hrdý...no vždycky když někoho potkám, kdo je třeba ze sídliště, nebo z nějaký části dál od centra, tak většinou reaguje tak, že to je super, že bydlím na Žižkově a začne jmenovat místa, kam tady třeba chodí, nebo kluby anebo koho ze Žižkova zná, jako by se tady znali všichni, tak z toho

mám pocit, že mám oproti nim určitou výhodu, dalo by se říct, že jsem na to hrdý, to tedy jo, ale zase jak jsem říkal, nikde jinde jsem nežil, takže třeba by se mi líbilo i jinde, kdybych tam vyrůstal. Asi jde o zvyk.

Rozhovor s L.V., 26 let, žena

- *nejvyšší dosažené vzdělání:* středoškolské s nástavbou Diplomovaný specialista
- *povolání:* zaměstnanec ČSA

Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?

Žižkov je podle mě unikátní čtvrť, která se nepodobá žádný jiný čtvrti v Praze. Nejklasičtější Žižkov je pro mě ta část, které říkám Dolní Žižkov, to je mezi Koněvovou, Churchillákem (náměstí W. Churchilla), Ondříčkovou ulicí a poslední strana je dost neurčitá, končí někde u Ohrady nebo až u Pražáčky. Nejraději mám ale část od Seifertovy po Ondříčkovu ulici. Já jsem vyrůstala na rozhraní Žižkova a Vinohrad, na Škroupově náměstí, kde probíhaly demonstrace v osmdesátém devátém, při kterých měl tehdy Havel několik projevů. Žižkov se odlišuje ve spoustě věcí, například architektonicky..ty staré dvou až třípatrové činžáky jako jsou na Seifertce nebo Koněvce se už moc nevidí. Taky umístění v kopci je celkem nezvyklé, obydlených míst s takovým převýšením asi v Praze moc nebude. No a hlavní odlišností Žižkova je jeho nejvyhlášenější etnikum, které si tam žije svým stylem a rytmem, a druhou také množství restaurací, hospůdek, barů, no a také bohužel non stopů, zastaváren a bazarů, který jsou většinou taky otevřený nonstop, ale řekněte mi, kdo má asi tak ve tři ráno neodbytný nutkání prodat svůj mobil, nebo autorádio, že jo. Takže jsou tu příjemný i nepříjemný věci

Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnila, můžete popsat svůj zážitek?

Myslím, že asi současnou nejznámější výroční oslavou je Žižkovský Masopust, který se koná před začátkem 40 denního půstu. Je to celkem zajímavý, že Praha 3 buď obnovila nebo zavedla tuhle tradici do města. Aktivně v masce se ale masopustu neúčastním, spíš těch doprovodnejch akcí, jako jsou třeba koncerty. Na podzim se taky koná Vinohradské vinobraní, které by se dalo zčásti považovat i trochu za žižkovské, protože se koná na náměstí Jiřího z Poděbrad, který tyhle dvě čtvrti rozděluje. O vinobraní jsou celkem zajímavý koncerty, taky tradiční trh s různými lidovými výrobky a burčák. Na týhle akci se sejdou převážně lidi z okolí a člověk potkává své známé, lidi ze školy, sousedy, to je příjemný.

Můžete jmenovat jiné kulturní aktivity, kterých jste se na Žižkově zúčastnila?

Pokud se tím myslí i třeba koncerty a různé kulturní happeningy, tak určitě. Mám ráda letní akce třeba na kopci svatého Kříže, neboli Parukářce, kde se konají festivaly, na podzim pouští draci a tak podobně. A ani nepočítám různé kulturní i nekulturní události v místních klubech jako je třeba ve vyhlášené Akropoli, turnaj ve stolním fotbálku, venčení psa u Žižkovského vysílače, který byl letos na podzim krásně nasvícen a mnoho dalších.

Jakým způsobem jste trávila všední dny a jakým volné neděle či víkendy?

Všední dny na střední škole byly celkem příjemný, protože jsem studovala Gymnázium Na Pražačce, které bylo pro naši generaci na té škole dost podnětné a zásadní. K tomu patřily i odpolední sešlosti a debaty v okolních hospůdkách, jako v již zrušené Restauraci U Kalicha v Biskupcově ulici nebo Za větrem. Víkendům v Praze jsem se většinou snažila vyhnout. Hodně jsme jezdili na různé chalupy a chaty, ale když jsem tady zůstávala, tak jsme trávili občas s kamarádkami letní odpoledne na zahrádce u nějaké hospůdky, nebo jsme se šli projít třeba na Vyšehrad, nebo přes den na návštěvách a večer za zábavou a tak.

Pokládáte se za Žižkovačku a jste na to hrdá?

Za Žižkovačku se pokládám a hrdá na to rozhodně jsem. Žižkov a vedlejší Vinohrady jsou moje nejoblíbenější čtvrtě a jsem ráda, že jsem tady vyrostla a pořád tady jsem. Představa betonového sídliště a sídlištní zábavy a party mě nikdy nepřitahovala. Žižkov má prostě svoji nenahraditelnou atmosféru, ať je jaký je.

Chtěla byste, aby na Žižkově žili i Vaše děti?

To je trošku složitější...pokud bych měla na výběr, tak si samozřejmě vyberu bydlení kousek za Prahou, ale pořád v dosahu. Jestli ale takový štěstí mít nebudu, tak bych ráda bydlela buď na Žižkově nebo na Vinohradech, prostě někde v tom vzdálenějším a klidnějším centru, kde žijí domorodci.

Chtěla byste žít na Žižkově do konce svého života?

To ne, alespoň ten důchod bych chtěla strávit v příjemném a čistém prostředí někde na venkově, ale kdybych někdy byla ve stádiu, že se o sebe nebudu moct postarat, tak domovem důchodců na Žižkově asi nepohrdnu, ale to by byla asi ta horší varianta.

Rozhovor s L.B., 25 let, muž

- *nejvyšší dosažené vzdělání:* středoškolské
- *povolání:* prodejce IT technologií

Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?

Na Žižkově jsem bydlel s rodičema, teď bydlím sám, ale na druhé straně Žižkova, naši jsou na Sajfřtce (Seifertova ulice) a já mám byt v Biskupcový, blok od Aera. Zajímavý mi tu přijde to prostředí, jak se to vlastně ze čtvrti pro dělnase stalo skoro až luxusní záležitostí a teď se na hodně místech staví nové bytovky, dokonce jsem někde četl, že snad Nákladový nádraží budou předělávat taky na bytovky, ale to bude asi pěkně drahý bydlení. Stěhuje se sem čím dál tím víc lidí, co už nemají na nájmy někde v centru, je to tu pořád relativně levný, v porovnání s centrem, ale už to taky stoupá, já třeba platím za malý jedna plus jedna desítku, ale je to i s poplatkama, takže to je ještě dobrý, ale sám bych si to dovolit nemohl, bydlíme tam s přítelkyní. Co nemám na Žižkově rád je bordel na ulicích, hlavně tady v té oblasti kolem Biskupcový je to občas docela síla a taky je tu snad víc psů, než lidí. Já proti tomu mít v bytě psa sice nic nemám, ale majitel by si měl po svém psovi uklidit, protože když takhle jdu za tmy a nesvítí někde lampa, tak je to docela adrenalinovej sport, co si to tentokrát zase přinesu domů. Takže bych asi zavedl ostřejší pokuty a víc by se to mělo hlídat.

Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil, můžete popsat svůj zážitek?

No co tak vidím na plakátech a v přehledech, tak tu probíhá na podzim nějaký festival vážný hudby a potom Vinobraní, ale to nevím jestli ještě funguje, byl jsem tam jenom jednou a bylo hnusně a přšelo, tak od té doby nevím. A párkrát jsem zašel do Voka (hospoda U vystřeleného voka) na ten zabijačkovéj oběd, to bylo docela dobrý, myslím, že to bylo taky v rámci Masopustu. A co vim, tak každý rok se něco pořádá tady v Ajru, pouští nějaký filmy a taky je tam něco k jídlu a dotovaný nápoje radnicí. Pamatuju si, že mě překvapilo, že mi kamarád co tam byl říkal, že pivo tam bylo za deset korun, to bylo někdy před dvouma rokama a jitrnice byly v rámci vstupenky, tak jsem si říkal, že to tam zajdu zkouknout, ale vloni jsem to nějak prošvihnul. Jinak každý rok chodím posledního dubna na pálení čarodějnic na Balkán, kde má kámoška v tý chatový osadě co tam je takovou malou chatku, ale s docela velkou zahradou, no a tam vždycky navozíme nějaký to dřevo, udělá se oheň, pečou se burty a brambory a je to super, protože je to v podstatě chata v centru Žižkova, a to vždycky když někomu vyprávím, tak se směje, že to je blbost, ale ono to tam fakt vypadá jako někde za Prahou, všude jsou jenom další chatky, no prostě taková oáza klidu uprostřed města. Tak tam chodím rád na ty čáry, ale ty asi spíš chceš nějaký oficiální akce, co? Tak to asi ten Masopust a co dřív běžel nebo ještě možná teď to Vinobraní.

Můžete jmenovat jiné kulturní aktivity, kterých jste se na Žižkově zúčastnil?

No jako hodně malej jsem ještě stihnul chvilku pionýra a tam mě namlsali, že si budeme dělat z kaštanů zvířátka a když jsme měli mít za čtrnáct dnů další sraz, tak už jsem pionýr nebyl, vím, že jsem byl tehdy hrozně smutnej, protože jsem se na to těšil. To byla moje asi první kulturní akce, ale to se asi nepočítá, co? No s našima jsem chodil někdy do divadla, dokonce i do Národního na nějakou operu mě jednou vzali, ale mě to tam hrozně nebavilo, bolel mě z toho zadek a vůbec jsem tomu nerozuměl, tak pak už mě do toho nenutili, a někdy kolem osmnácti, dvaceti, jsem hltal Cimrmana, tak tam jsem taky zašel, teda když jsem sehnal lístky, protože na ty stála fronta několik hodin před tím, než vůbec otevřeli pokladnu, ale pár lístků jsem měl přes kámoše, co tam dělal kulisáka a když jsem nesehnal lístky, tak jsem si to pouštěl na videu, no úplněj zbožňovatel Járy dy, ale pak mě to taky přešlo, teď bych tak klidně zašel na nějaký ty jejich nový kusy, ale ta fronta se mi fakt stát nechce.

Jakým způsobem jste trávil všední dny a jakým volné neděle či víkendy?

Jako dítě jsem byl o víkendu většinou u babičky, bydlela v Benešově u Prahy a měla tam takovej malej domeček a to mě vždycky naši posadili na vlak a babička si mě na nádraží vyzvedla a vždycky říkala, co mi to zase přijelo z Prahy za dáreček, ale pak začala bejt nemocná a s našima jsme někdy chodili na výlet třeba do Šárky nebo Třešňovky, která je kousek, ale už jsme nikam moc nejezdili. Teď většinou jsem o víkendu v Praze a s přítelkyní se třeba jdeme projít, nebo taky děláme doma něco do práce a ona do školy. Takže nic moc, taková klasika, dvakrát do roka na hory zalyžovat a přes léto někam loukostově (low cost, nízkorozpočtový), třeba tuhle jsme byli v Turecku na prodloužený víkend. Ale víkend od všedního dne se u mě akorát liší tím, že nemusím do práce, jinak jsem většinou doma.

Chtěl byste, aby na Žižkově žili i Vaše děti?

Asi ne, radši bych měl nějaký domek se zahradou, pro děti by to bylo lepší, ale na to nemám a ani výhledově mít nebudu, takže pokud bych měl v tomhle stavu rodinu, asi bych bydlel

v bytě. Rád bych ale zůstal někde tady na trojce, nebo Vinohrady, ale ty už jsou o dost dražší, tak asi tady, ale dokud budu bydlet po podnájmech, tak bych se nějak usazovat nechtěl, až si třeba někdy vezmu hypotéku a bude to moje, tak o tom začnu uvažovat, ale to asi bude nejspíš za dlouho.

Pokládáte se za Žižkováka a jste na to hrdý?

Zatím tady pořád bydlím, tak Žižkovák jsem, ale podle mě se tohle pojí spíš k tomu geografickému označení, když bydlím na Žižkově, tak jsem Žižkovák, ale kdybych se odstěhoval třeba do Libně, tak budu Libeňák, takže podle mě je to relativní. A kvůli tomu ani žádnou hrdost necítím, protože to není něco, o co jsem se zasloužil sám, ale už jsem se do toho narodil, a to neovlivním. To, že tady jsem, je kvůli několika důvodům, kvůli tomu nájmu, mám tu známý a přítelkyně to má do školy dvacet minut busem z Ohrady, ale dokážu si představit, že bych bydlel jinde, třeba v nějaký starý zástavbě za Prahou, mě by vůbec nevadilo dojíždět, ale to zatím nejde, tak uvidím.

Rozhovor s K.K., 25 let, žena

- *nejvyšší dosažené vzdělání:* vysokoškolské
- *povolání:* studentka

Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?

Naši si v jednom domě na Vinohradské třídě koupili půdu a zrekonstruovali to na půdní byt, to mi byly asi tři roky a bylo to hned naproti Olšanským hřbitovům, takže po setmění jsme měli výhled na hřbitov a všechny ty zapálený svíčky. Jako malá jsem z toho byla docela vyděšená, mít permanentní výhled na hřbitov, ale pak jsem si zvykla a naopak se mi to začalo líbit, protože ty stovky světýlek, to vypadalo jako světlušky někde na blatech. Tam jsem bydlela až do předloňska, kdy jsme s přítelem nastěhovali do svého bytu, který je také pořád na Žižkově, kousek od Ohrady. Tahle lokalita se nám líbila, protože máme hned z okna výhled na park, pár minut chůze je Vítkov, kam se dá jet na inlajny⁵ a hned za rohem je supermarket, takže nakupovat jídlo taky není problém. Jenom v noci, když jdu domů, tak se tu trochu bojím, je to tu hodně tmavý s různěma nepřehledněma zákoutíma, a občas se tu na lavičkách v parku za domem povalujou divný typy, takže vždycky volám přítelovi, aby mi šel naproti na tramvaj. Nahoře na Vinohradský mi to přišlo bezpečnější než na tý Ohradě, je to tam sice naproti hřbitovům, ale jsou tam všude kolem světla a jezdí tam hodně aut, takže tam jsem se nikdy nebála.

A co je na Žižkově lepší než v ostatních čtvrtích? Mě se zdá skvělé to, že je tu všechno pohromadě. Třeba když chci zajít na nějaký film, co jinde neuvidím, můžu zajít do Aera, které je blok ode mě, na nějaký koncert do Akropole, anebo si jít jenom s někým popovídat a nemusíme jezdit do centra, na Žižkově je hospůdek víc než dost. Když chci ale jít na něco v centru, tak to taky není problém, tramvají to je tak dvacet minut. Žižkov je v tomhle super lokalita.

Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil, můžete popsat svůj zážitek?

---

⁵ kolečkové brusle

Určitě si pamatuju, rozhodně vinobraní a masopust, taky jsem byla s rodičema na Žižkovském podzimu, ale to je spíš pro starší generaci, koncerty vážné hudby a tak podobně. Ale na ten Masopust jsem chodila docela často, hlavně když jsem bydlela na Vinohradský a teď zase chodím do Aera na různé akce, většinou se tam sejdeme víc přátel, pokecáme, najíme se, na film se podíváme a jdeme domů. Stal se z toho pro nás tak trochu zvyk a potkáváme tam spolužáky ze základky i ze střední, který jsou tak zajímavě promíchaný, víceméně se mezi sebou znají a nebo znají někoho, kdo zná tebe a třeba o tobě něco slyšel, tak to je občas vtipný si poslechnout od cizího člověka, že o tobě ví, jak jsi žil v zahraničí a podobně. No prostě Žižkov je malej...

Můžete jmenovat jiné kulturní aktivity, kterých jste se na Žižkově zúčastnila?

Kromě toho Masopustu a Vinobraní tak samozřejmě návštěvy různých místních hospůdek a klubů, kam většinou zajdeme v pátek nebo v sobotu večer. Pokud nemusím jít druhý den do školy nebo do práce, tak jdu někdy i přes týden, ale většinou mi to vyjde na ten víkend, kdy pak můžu dopoledne odpočívat a odpoledne se jít třeba projít a nebo jedu s našima na chalupu, kterou máme v podkrkonoší. Tam trávím víkend asi nejradši a vždycky si skvěle odpočinu od Prahy a od lidí. Jinak mám docela stereotypní život, jednou až dvakrát ročně na hory si zalyžovat a přes léto tak čtrnáct dní dovča někde u moře. Cestovala bych i víc, ale přítel pracuje a s tou dovolenou to má špatný a sama fakt nepojedu, takže to je docela škoda. No ale že aspoň si na tu dovču vždycky našetříme.

Chtěla byste, aby na Žižkově žili i Vaše děti?

Teoreticky asi ne, dokážu si představit nějaké čistší prostředí, ale asi to tak dopadne, protože tady mám být a ten mi za dům nikdo nevymění. I když na druhou stranu třeba ohledně vzdělání, tak je to tu podle mě pro ty děti super, chodila jsem na základku na Lobkovičák (náměstí Jiřího z Lobkovic, bývalé Čapajevovo náměstí) a byla to třída se zaměřením mat-fyz a podle mě to mělo dost vysokou úroveň. Kdybych chodila na nějakou základku na vesnici, tak pochybuju, že bych se pak dostala na slušný gymnázium a potom na vysokou, na kterou jsem chtěla. Ale těžko říct, třeba by to bylo stejné. Takže pokud bych tady pořád bydlela, až budu mít děti, tak bych tu možnost dobrého vzdělání pro ně určitě ocenila.

Pokládáte se za Žižkovačku a jste na to hrdá?

Jestli jsem na to hrdá, to bych úplně neřekla, ale jsem ráda, že tady žiju, to určitě. Dokážu si představit, že bych žila v centru, ale na druhou stranu tam jsou jenom malé parky a není tam moc klid, spousta turistů, a já občas na lidi nemám náladu, tak to by mi asi vadilo. Žižkovačka jsem, už jsem tu nějaký ten pátek strávila a teď, co jsme si pořídili a dali dohromady byt, tak mě to tu taky bude držet.

Rozhovor s D.B., 24 let, muž

- *nejvyšší dosažené vzdělání:* středoškolské
- *povolání:* student

Jaký máte vztah k Žižkovu, co Vám na Žižkovu přijde výjimečného oproti jiným částem Prahy? Jak pozitivně, tak negativně?

Co se mi na Žižkově líbí...asi že jsou tady všechny možný skupiny obyvatel pohromadě a v poslední době je to i populární místo pro cizince, je tu celkem dost hostelů a hospůdek, který vlastní cizinci a mají tam svoje věci, třeba vaří svoje národní jídla a nápoje. Nemyslím ale jenom Číňany, já sice čínu rád, ale těch restaurací už je tu přeci jenom trochu moc. Taky je Žižkov kousek od centra, slyšel jsem nedávno to označení širší centrum Prahy a to mě docela pobavilo, to může být taky klidně Prosek nebo Zličín...že je to kousek do centra mi vyhovuje, mám tam práci i školu a dojíždět z nějakého vidlákovy za Prahou by se mi teda ale vůbec nechtělo. A ta druhá otázka?

Co je na Žižkově z Vašeho pohledu negativního?

Co se mi nelíbí...to jsou asi jenom takový malý a nepodstatný detaily. Mě se to teda nikdy nestalo, ale slyšel jsem od hodně lidí, že byli někde v hospodě a i když se snažili si na svoje věci dávali majzla, tak se jim něco ztratilo. Někdy mi vadí, když jdu takhle v noci domů a potkám značně rozjuchanou skupinu lidí, která zrovna opustila nějaký podnik a dělá bordel...to se mi tady stává docela často, možná je to tou vysokou koncentrací hospod. Jinak z pohledu architektury se mi tady ta zástavba moc nelíbí, je vidět, že hodně z těch domů je na spadnutí protože byly vyrobený z nekvalitního materiálu, ale asi během války tohle nikdo moc neřešil. Pak tomu dali třešničku navrch komunisti, když vedle těchle starejch cihláků postavili ty mega paneláky, to je na hodně místech na Žižkově, ale nejhorší je to asi na Jarově, kde ty paneláky stojí vedle zástavby starejch rodinejch domů, to je fakt pěst na oko. S těma panelákama se toho už teď ale nedá moc dělat, jenom čekat, až se rozpadnou.

Pamatujete si na nějaké výroční oslavy konané na Žižkově? Pokud jste se jich zúčastnil, můžete popsat svůj zážitek?

Výroční oslavy? To jako Vánoce, Velikonoce a Nový rok?

Spíš veřejné aktivity, které se pořádají každý rok a jsou specifické pro Žižkov.

Aha. No tak to jsou určitě různé koncerty, třeba jsem několikrát byl na koncertě na podporu Tibetu, kterej je každej rok na Vítkově, ale jinak moc nevím. Pak se tu taky slaví Halloween, ale to je jenom v jedný americký hospodě, kam občas zajdu, jinak u nás Halloween nikdo moc neprožívá. Taky každej rok pořádám oslavu narozenin, která je taky veřejná a specifická pro Žižkov, ale to ti asi moc nepomůže...

Můžete jmenovat jiné kulturní aktivity, kterých jste se na Žižkově zúčastnil?

Za kulturou chodím hlavně do kina, buď do Ajra, ale tam nemají moc dobrý ozvučení, nebo teďka na Flóru, to mám kousek. Než byl převrat, tak jsem chodil i do pionýra, ale to mi bylo tak sedm osm a moc si z toho nepamatuju, akorát, že po mně chtěli abych se pořad učil nazpaměť nějaký budovatelský básničky a mě to moc nešlo. Pak jsem na střední chodil na judo a karate na Balkán, tam byl takovej klub pro mládež, ale to mě po pár letech přestalo bavit a teď už aktivně kromě prkna v zimě (snowboard) nic nedělám. Někdy jsem dřív zašel na fotbal na Viktorku (klub Viktoria Žižkov), když hrál někdo zajímavěj, ale už jsem tam dlouho nebyl a ani mě to moc neláká.

Jakým způsobem jste trávil všední dny a jakým volné neděle či vikendy?

No vlastně až doteď je trávím stejně, jako před deseti lety...přes týden do školy na přednášky a navíc teď i pracuju a o víkendu jsem doma, relaxuju a dodělávám resty, co jsem přes týden nestihl. Přes zimu si tak jednou za měsíc zajedu na hory na prkno a přes léto tak různě...do kina, na zahrádku na pívko a někdy si i s kámošema uděláme výlet mimo město na nějaký zajímavý místo, ale spíš jezdíme různě po Čechách fotit baráky kvůli ateliérům, než jet pod stan do přírody.

Chtěl byste, aby na Žižkově žili i Vaše děti?

Nad tím jsem nikdy nepřemýšlel, kde budu bydlet, až budu mít děti. Po škole bych chtěl ještě cestovat než se někde usadím, takže je dost možný, že se třeba usadím někde úplně jinde než tady. Kdybych si mohl navrhnout a postavit nějaký domek v krajině, tak bych určitě šel do toho, ale nejdřív bych na to musel vydělat, a to vzhledem k tomu, jaký mám nároky, tak by mi to trvalo až do důchodu...Možná, že potencionální matka mých dětí bude bydlet někde jinde a já se k ní nastěhuju a všechno bude jinak. Fakt nevím, ale ten byt co bydlím je po našich a rozhodně se ho jen tak zbavovat nebudu, tak je dost možný, že děti budu mít tady.

Chtěl byste žít na Žižkově do konce svého života?

Jak jsem říkal, nejdřív se chci jet podívat do Austrálie a na Nový Zéland, mám tam kámoše a ten mě tam moc láká a potom se nejspíš vrátím sem a začnu pracovat a jestli mi to vydrží dalších čtyřicet let, to nevím, ale radši bych se přestěhoval někam víc do zeleně, u mě tady v okolí je jenom ten park na Jiřáku a takovej miniparčík pod věží a to je docela málo, ale zase ne někam úplně moc daleko, aby mi to netrvalo dlouho dojet do práce.

Pokládáte se za Žižkováka a jste na to hrdý?

Ale jo, za Žižkováka se pokládám a jsem rád, že jsem tu vyrůstal, poznal jsem díky tomu spoustu skvělých lidí a myslím, že i díky tý Slad'árně jsem se pak dostal na architekturu a zatím je to v pohodě. Mám to tu rád, ale určitě taky rád na čas odtud zmizím, už začínám bejt Prahou trochu přesycenej...

Příloha 4.

Informace získány na serveru: <http://www.praha3.cz/article.asp?id=2811>

Pozvánka na letošní MASOPUST

---

koná se od 25. do 28. února 2006

Závěr zimy prožívali naši předkové často ve znamení zábav a bujarého veselí. Byl čas masopustu. Nastal již svátkem Tří králů a klenul se mezi závěrem Vánoc a dobou předvelikonoční a kulminoval svými závěrečnými dny, které byly nazývány masopust, fašank, končiny, nebo také ostatky...

PROGRAM XIII. ročníku masopustního veselí (24. 2. – 28. 2. 2006)

---

25. 2. sobota

Palác Akropolis, Kubelíkova 27, Praha 3

14.00 Dětské dovádivé maškarní odpoledne - pohádky, soutěže o ceny, klauniáda, diskotéka, tombola

vstup zdarma

19.00 Maškarní rej

Ivan Mládek & Banjo Band
Děda Mládek Illegal Band
moderace Pitkin a Plačková

-
- masopustní tombola
  - vyhlášení nejoriginálnější masky
  - výstava obřích masopustních plakátů od M. Velíška
    - reprodukováná hudba na závěr

---

vstup s maskou zdarma včetně jitrnice,
bez masky za 100 Kč

---

26. 2. neděle

Hospůdka „U vystřeleného oka“, U božích bojovníků 3, Praha 3

12.00 Radniční vařenice aneb delikatesy úředního šimla

-
- Masopustní hody pro všechny
    - 16.00: Žižkovanka
-
- vstup zdarma

27. 2. pondělí

*Kino Aero, Biskupcova 31, Praha 3
18.00 „Masopust na plakátech“*

- vernisáž výstavy obřích plakátů Martina Velíška
-

19.00 Masopustní taškařice v kině Aero

-
- Legendy českého bigbeatu *DG 307 Tony Ducháček & Garage*
  - krátký film „Hříšní lidé obce žižkovské“
  - vepřové hody: vstup s maskou zdarma, bez masky za 50 Kč
-

28. 2. úterý

*nám. Jiřího z Poděbrad – park Parukářka
16.00 Veselý masopustní dovádivý průvod*

Tam Tam Batucada, Řešeto, Jagabab, Švejk, Obří masky

- nejlepší pouliční mejdan + hudba a veselé výstupy

Obří masky, kejklíři, chrličí ohně, maškary, vlajkonoši, vojáci C. a K. armády, automobiloví veteráni, prostý lid žižkovský, lapiduši, funebráci, policisté

-
- zastavení průvodu: Mahlerovy sady, Havlíčkovo nám., Nad Parukářkou, park Parukářka
  - Pro maškary svařák, grog, čaj, chleby se škvarkama, jitrničky ... po celou dobu Průvodu
-

20.30 Velkolepý ohňostroj s hudebním doprovodem Vrch sv. Kříže – Parukářka

Příloha 5.

Představujeme: Klub přátel Žižkova

publikováno v Radničních novinách Prahy 3 č. 7,8/2004

Začátky činnosti Klubu přátel Žižkova spadají do roku 1969, na jehož konci byl z podnětu tehdejšího Obvodního kulturního domu v Praze 3 spolek žižkovských rodáků a pamětníků založen. Jeho již téměř pětaticetileté trvání nebylo vždy bez problémů a krizí (krátkou dobu fungoval pod jiným názvem, jednou stál těsně před zánikem), nicméně dodnes tu je a stejně jako na počátku se snaží sbírat, uchovávat a prezentovat vše, co se týká minulosti Žižkova.

Vedle vedení archivu, ve kterém shromažďujeme různé památné písemnosti (almanachy, programy, plakáty, časopisy apod.) a fotografie, a natáčení vzpomínek pamětníků pravidelně pořádáme přednášky různých význačných osobností, vztahující se jak k historii Žižkova, tak k dnešnímu dění zde (v poslední době nám např. o přípravě Nekonvečního žižkovského podzimu vyprávěl jeho organizátor Jiří Hošek, na květnové události roku 1945 na Žižkově vzpomínal přímý účastník povstání Ilja Herold), a poznávací vycházky po Žižkově. Tento rok se rozběhlo fotografování a soupis žižkovských soch, doplněný jejich popisem, s odborníky jednáme o sepsání památných stromů a jejich ochraně.

Do budoucna chceme vypracovat trasy kulturních, poučných a vůbec zajímavých vycházek po Žižkově (včetně Olšanských hřbitovů), použitelných i pro provádění hostů, případně cizinců. Školám nabízíme možnost seznamovat žáky s historií Žižkova, výborná je spolupráce s Odborem kultury Městské části Praha 3.

Nově jsme se opět přestěhovali, a to do Blahoslavovy ulice. Návštěvní hodiny máme každé úterý od 15 do 17 hod. Pro zkvalitnění naší práce bychom rádi do Klubu přijali ty z mladší generace, kteří mají chuť a zájem aktivně se podílet na činnosti spolku rodáků, co mají rádi Žižkov.

Jiřina Polanecká, předsedkyně

Adresa: Blahoslavova 2, Praha 3, **Kontakt:** tel. 222 714 180

Příloha 6.

Mimina

Baby's Davida Černého

Převzato se serveru:

<http://www.praha3.cz/article.asp?id=148>

Výstava Davida Černého "Mimina - Baby's" na [televizní věži Praha-Žižkov](#)

Popis projektu

Sochař David Černý již od roku 1994 pracuje s tématem lezoucího miminka v nadživotní velikosti. Jedna taková autorova socha byla zastoupena na výstavě Beyond Believe, která cestovala v letech 1994 až 1997 po spojených státech (Chicago, Philadelphia, Oberlin College). V tomto roce byl první laminátový odlitek vystaven v rámci samostatné výstavy D. Černého na fasádě České ambasády v Londýně. Je překvapivé, kolik významů může naoko neutrální dítě nést, alespoň nás o tom přesvědčují početné kritiky, recenze a zmínky v tisku, které všechny tyto výstavy doprovázely. Tento motiv Černý později rozvedl a v roce 1997 navrhl velkou instalaci podobných lezoucích miminek na fasádu Veletržního paláce v Praze, sídla Sbírky moderního a současného umění Národní galerie v Praze. Model pro tuto instalaci byl prezentován na výroční výstavě Sorosova Centra pro současné umění ve Veletržním paláci na podzim roku 1997, kde sklídl zájem odborné i laické veřejnosti. Bohužel finanční situace Národní galerie neumožnila realizaci. Varianta pro televizní věž je tedy dalším pokusem dovést projekt do viditelné podoby.

Miminka budou vyrobeny z odlévaného laminátu s železnou konstrukcí uvnitř. Přibližná hmotnost každého je 100 kilogramů. Sochy budou na vysílači ukotveny pomocí pevnostních popruhů obepnutých kolem nosných tubusů. K instalaci bude proveden statický a dynamický posudek odborníků pro úplné zabezpečení celé akce.

Příloha 7.

Obr. č. 1 – pohled na Vrch svatého Kříže

Obr. č. 2 – pohled na starou zástavbu Žižkova za Jarovem

Obr. č. 3 – pohled z Žižkovské věže na kostel Nejsvětějšího srdce Páně na Náměstí Jiřího z Poděbrad

Obr. č. 4 – koncert skupiny Laura a její tygři v rámci masopustu v žižkovské Akropoli, r. 2004

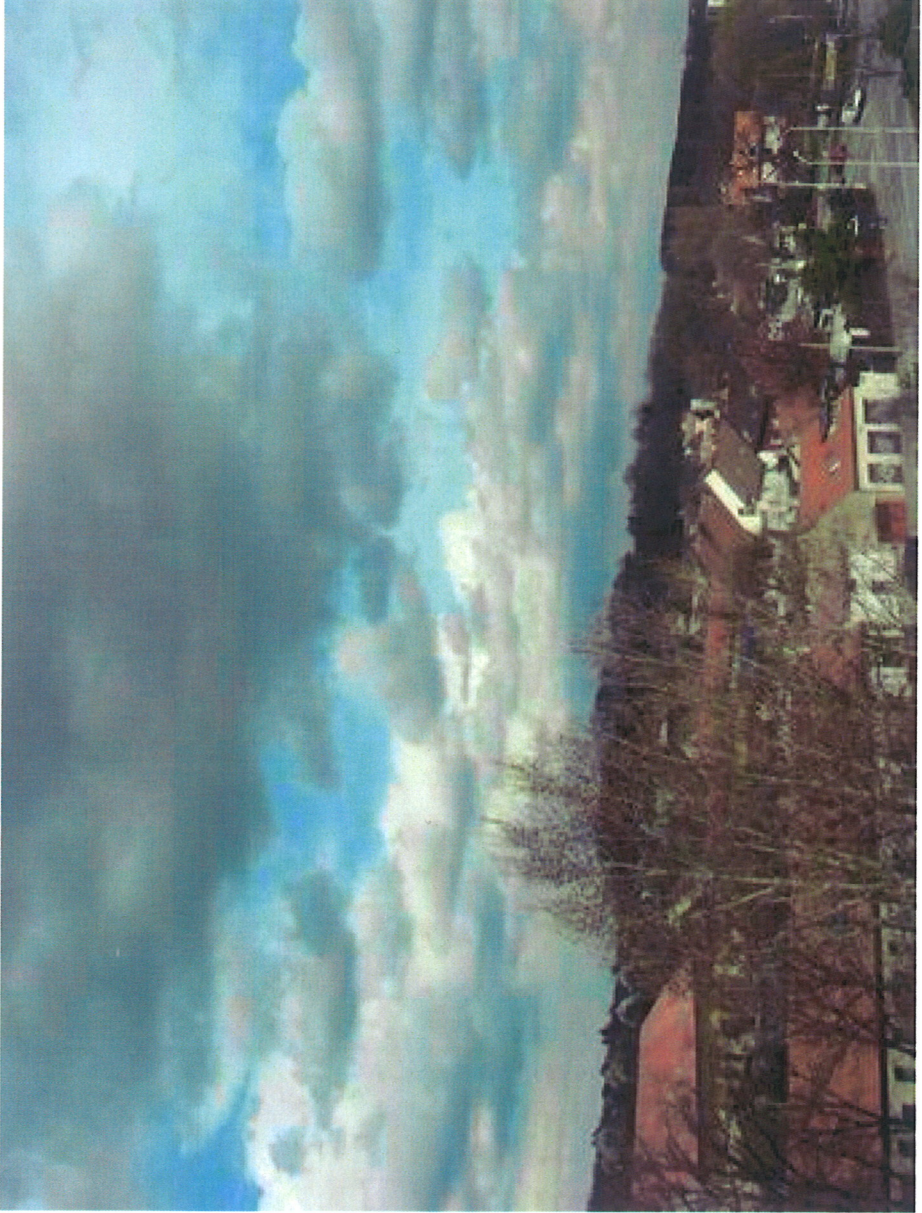
Obr. č. 5 - koncert skupiny Tam Tam Orchestra v rámci masopustu v žižkovské Akropoli, r. 2004

Obr. č. 6-10 – ukázka masek Žižkovského masopustu, poslední večer masopustu v Akropoli, r. 2004

OBR.1

0BR.2

0BR.3

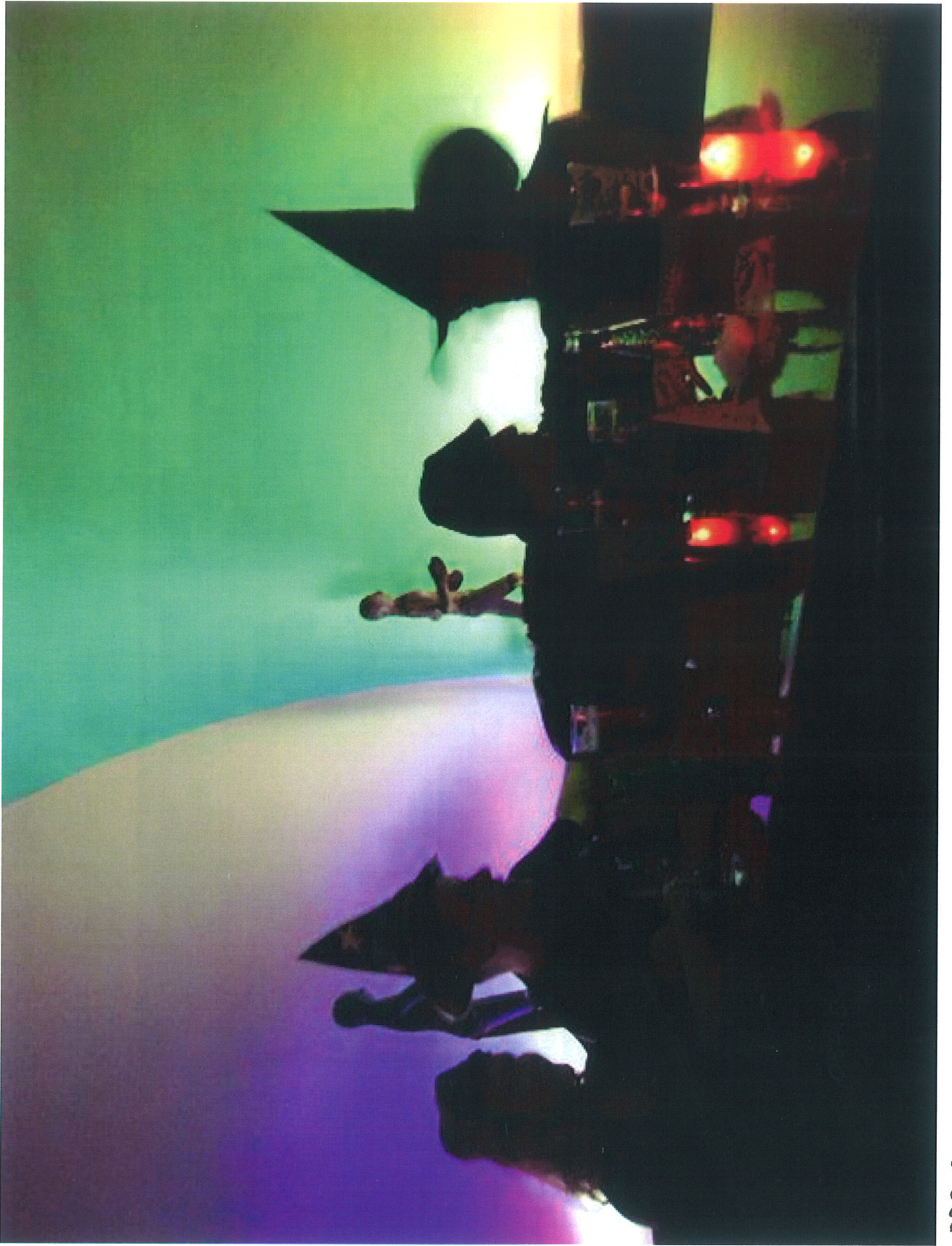
OBR. 4

OBR.5

OBR. 7

03R.8

OBR. 9

OBR-10